

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 91 · 6. juni
Sesjonen 2023–2024

Møte torsdag den 6. juni 2024 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 91):

1. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffegjennomføringsloven (erstatning for skader under pålagt organisert trening mv.)
(Innst. 380 L (2023–2024), jf. Prop. 54 L (2023–2024))
2. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i advokatloven mv. (overgangsregler mv.)
(Innst. 392 L (2023–2024), jf. Prop. 61 L (2023–2024))
3. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Andreas Skjalg Unneland, Birgit Oline Kjerstad og Grete Wold om å gi kommunene mulighet til å forby fyrverkeri
(Innst. 322 S (2023–2024), jf. Dokument 8:107 S (2023–2024))
4. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å innføre et nasjonalt forbud mot privat bruk av fyrverkeri
(Innst. 417 S (2023–2024), jf. Dokument 8:116 S (2023–2024))
5. Innstilling fra justiskomiteen om Brann- og redningsvesenet – Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet
(Innst. 413 S (2023–2024), jf. Meld. St. 16 (2023–2024))
6. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wetrhus Thorsvik, Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om å evaluere og styrke voldserstatningsordningen
(Innst. 415 S (2023–2024), jf. Dokument 8:123 S (2023–2024))
7. Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godtakelse av forordningene (EU) 2019/817 og (EU) 2019/818 om interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer og forordning (EU) 2021/1134 om endringer i visuminformasjonssystemet m.fl. (videoutvikling av Schengen-regelverket)
(Innst. 363 S (2023–2024), jf. Prop. 70 LS (2023–2024))
8. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv.)
(Innst. 362 L (2023–2024), jf. Prop. 70 LS (2023–2024))
9. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Roy Steffensen, Terje Halleland, Frank Edvard Sve og Morten Stordalen om å redusere bompengebelastningen i Ryfast
(Innst. 386 S (2023–2024), jf. Dokument 8:117 S (2023–2024))
10. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Grete Wold og Kari Elisabeth Kaski om nattog til København
(Innst. 367 S (2023–2024), jf. Dokument 8:134 S (2023–2024))
11. Referat

Presidenten [10:00:15]: Den innkalte vararepresentanten for Buskerud, Lavrans *Kierulf*, tar nå sete.

Fra Miljøpartiet De Grønnes stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Rasmus *Hansson* fra og med 6. juni og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Sigrid Zurbuchen *Heiberg* innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten [10:00:49]: Sigrid Zurbuchen *Heiberg* er til stede og vil ta sete.

Representanten Dagfinn Henrik Olsen vil framsette et representantforslag.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:01:07]: På vegne av representantene Sylvi Listhaug, Gisle Meininger Saudland, Erlend Wiborg og meg selv har jeg gleden av å legge fram et forslag om å styrke arbeidslinjen.

Presidenten [10:01:19]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Valg av settepresident

Presidenten [10:01:23]: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Heidi Greni. – Andre forslag foreligger ikke, og Heidi Greni anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Sak nr. 1 [10:01:45]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffegjennomføringsloven (erstatning for skader under pålagt

organisert trening mv.) (Innst. 380 L (2023–2024), jf. Prop. 54 L (2023–2024))

Presidenten [10:02:03]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Odd Harald Hovland (A) [10:02:32] (ordfører for saka): Eg vil takke komiteen for godt samarbeid. Det er ein samla komité som legg fram innstillinga.

I proposisjonen føreslår Justis- og beredskapsdepartementet ei ny føresegn i straffegjennomføringsloven § 8 a. Føresegna vil gje tilsette i kriminalomsorga rett til full erstatning for skadar som kjem av pålagt organisert trening og øvingar i fysisk maktbruk og handtering av kritiske situasjonar.

Under myndigheitsutøving i kriminalomsorga kan maktbruk vere påkravd. Tilsette i kriminalomsorga kan f.eks. bruke makt ved innsetting på celle, opptøyar, rømmingsforsøk, aksjonar mot celle og ved bruk av vald mellom innsette eller mot tilsette.

Å handtere slike situasjonar krev opplæring, øving og trening. Jamleg trening er heilt avgjerande for at eventuell maktbruk kan skje innanfor ramma av kva som er nødvendig og forholdsmessig. Det gjeld for politiet og i aller høgste grad også for kriminalomsorga. Føremålet med treninga er altså å førebu dei tilsette på utfordringane dei kan møte i sitt daglege arbeid, inkludert handtering av valdelege innsette og krisesituasjonar.

Dessverre kan denne typen trening medføre skadar. Muskel- og skjelettskadar, forstuingar, brot og belastningsskadar er nokre av dei vanlege risikoane som er forbundne med slik trening. Sjølv om tilsette tek forholdsreglar og følgjer retningslinjer, kan uhell og overbelastning likevel førekome. Når skadar oppstår, kan det medføre lange sjukemeldingar og betydelege helsemessige og økonomiske konsekvensar for dei tilsette.

Erfaring har vist at det er spesielt vanskeleg å få gjenomslag for at skadar som oppstår under trening og øvingar hos tilsette i kriminalomsorga, utgjer ei arbeidsulykke. Dette forslaget gjev ei meir føreseieleg ordning som er betre tilpassa dei utfordringane som følgjer av arbeidsoppgåvene til tilsette i kriminalomsorga – lik ordninga som er innført for politiet.

Det er altså heilt riktig og rettferdig å innføre ei erstatningsordning for dei skadane som oppstår under pålagt trening. Dei tilsette utfører treninga som ein del av arbeidet sitt for å oppretthalde tryggleiken. Når dei vert

påførte skadar i denne samanhengen, er det urimeleg at dei står utanfor ei erstatningsordning. Ei erstatningsordning vil ikkje berre gje større økonomisk tryggleik for dei skadde, men også signalisere at samfunnet verdset og støttar tilsette i kriminalomsorga. Det er eit uttrykk for anerkjenning av det arbeidet dei utfører, eit arbeid som kan vere risikofyllt, og ei bekrefting av at ein tek hel- sa og tryggleiken deira på alvor. Vidare vil ei slik ordning bidra til auka motivasjon blant dei tilsette, noko som igjen vil føre til betre utføring av arbeidet og auka tryggleik i fengsla.

I sum vil ei erstatningsordning for skadar som oppstår under pålagt trening, vere eit nødvendig og rettferdig tiltak som varetek dei tilsette i kriminalomsorga. Det vil sikre at dei kan utføre det viktige arbeidet sitt med visse om at dei ikkje vert ståande aleine viss uhellet er ute.

Ingunn Foss (H) [10:05:32]: Vedtaket vi fatter i denne saken, vil gi ansatte i kriminalomsorgen rett til erstatning for skadar som skyldes pålagt organisert trening og øvelse i fysisk maktanvendelse og håndtering av kritiske situasjonar.

De ansatte i kriminalomsorgen blir pålagt fysisk trening som bl.a. inneholder selvforsvar, pasifiseringsteknikk, gisseltaking og aksjoner mot celle. Det er viktig at de ansatte har trent på dette og er skikket til å utøve denne makten på vegne av samfunnet på en forsvarlig måte.

Solberg-regjeringen fremmet dette forslaget i Meld. St 39 for 2020–2021, Kriminalomsorgsmeldingen – fremtidens kriminalomsorg og straffegjennomføring, som ble lagt fram 18. juni 2021. Høyre har etterlyst denne saken helt siden regjeringsskiftet i 2021.

Det tok nesten tre år før Støre-regjeringen fikk lagt fram denne saken for Stortinget. Vi mener det har tatt for lang tid, og er glad for at en samlet komité nå stiller seg bak kravet om at de ansatte i kriminalomsorgen skal få erstatning for skader under pålagt organisert trening.

Else Marie Rødby (Sp) [10:06:56]: Kriminalomsorgen skal sikre straffegjennomføring som ivaretar sikkerheten til både innsatte og ansatte. Fordi de ansatte i kriminalomsorgen skal håndheve et nødvendig sikkerhetsnivå i fengslene våre, og er en av de yrkesgruppene i samfunnet som har fysisk maktutøvelse som en del av sin arbeidshverdag, er det derfor nødvendig at de jevnlig trener på å utøve denne makten på en forsvarlig og hensiktsmessig måte. Under pålagt organisert trening i fysisk maktanvendelse er det en stor risiko for at skader kan skje. Flere ansatte har imidlertid opplevd å få skader under øvelser som ikke er blitt godkjent som yrkesskade under gjeldende regelverk, og flere av disse avgjørelsene er også stadfestet av Trygderetten.

Erstatningsordningen som foreslås i denne saken, skal være subsidiær i forhold til de ordinære og univer-

selle reglene i folketrygdloven og yrkesskadeforsikringsloven. De nye reglene er dermed ment å sikre full erstatning for skader som ikke anerkjennes som yrkesskade etter ordinære regler i henholdsvis folketrygdloven og yrkesskadeforsikringsloven. Til sammenligning fikk – som saksordføreren var inne på – ansatte i politiet rett til full erstatning for skader som skyldes pålagt operativ trening, gjennom en lovendring vedtatt av Stortinget i 2021.

Dette er en veldig god sak, og det er en sak fagforeningene under kriminalomsorgen har jobbet for over lengre tid. Det er tøft å jobbe i kriminalomsorgen. Som det er henvist til også i innstillingen fra komiteen, viser en kartlegging av psykiske belastningsreaksjoner blant ansatte i kriminalomsorgen at de som jobber med dem som soner i fengsel, eller ute i samfunnet, har høyere risiko for å bli utsatt for eller være vitne til alvorlige eller ubehagelige hendelser på jobb. Dette kan være enkeltstående hendelser, men det er også den totale belastningen i arbeidshverdagen, og det kan vise seg i form av både fysisk og psykisk belastning og påfølgende reaksjoner. Altfor mange ansatte blir dessverre utsatt for alt fra trusler, hets og uønsket seksuell tilnærming til vold eller trusler om vold. Det er en arbeidshverdag det er vanskelig for mange av oss å se for seg.

Kriminalomsorgen løser en viktig oppgave både for din og min trygghet og for samfunnsikkerheten i det store. Derfor er det helt på sin plass at vi nå innfører en etterlengtet yrkesskadeerstatningsordning for ansatte i kriminalomsorgen.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:09:31]: Ansatte i kriminalomsorgen gjør en viktig og krevende jobb for samfunnet. De skal trygge samfunnet gjennom å sikre en straffegjennomføring som motvirker nye straffbare handlinger. De må være forberedt på å utøve makt på en forsvarlig måte i krevende situasjoner. For å kunne gjøre dette på best mulig måte, må de trene, og under pålagt trening utsettes de ansatte for risiko. Flere ansatte har under øvelser opplevd å få skader som ikke har blitt godkjent som yrkesskade av Nav eller Statens pensjonskasse etter dagens regelverk. 152 skader som har oppstått under trening eller i en arbeidssituasjon, er meldt inn til Nav eller Statens pensjonskasse i perioden 2016–2022, og gjennomsnittlig ni søknader i året avslås.

I 2021 vedtok Stortinget endringer i politiloven om å sikre ansatte i politiet rett til full erstatning for skader som skjer under pålagt operativ trening, og som ikke dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven. At lignende regler ikke har gjeldt for ansatte i kriminalomsorgen, er noe tillitsvalgte, fagbevegelsen og partier – som SV her på Stortinget – har løftet gjentatte ganger. Nå er vi glade for

at regjeringen legger fram et forslag om å innføre en reell yrkesskadeerstatningsordning for ansatte i kriminalomsorgen, tilsvarende den som har blitt innført for ansatte i politiet.

Dette er en viktig anerkjennelse av at vi som samfunn skal stille opp for dem som gjør en viktig jobb for fellesskapet. Dersom de utsettes for risiko og skade, skal velferdsstaten stå klar til å ta dem imot med et regelverk som er velferdsstaten verdig. Derfor er jeg glad for å stemme for dette forslaget i dag.

Tobias Drevland Lund (R) [10:11:47]: Det er en gledens dag når vi kan vedta disse endringene i straffegjennomføringsloven for de ansatte i kriminalomsorgen. Rødt fremmet våren 2023 et representantforslag der vi bl.a. foreslo å innføre en skadeerstatningsordning for ansatte i kriminalomsorgen som også skulle gjelde under pålagt trening, i likhet med den ordningen politiet fikk. En samlet justiskomite gikk så inn for forslaget, og regjeringen var raskt på banen med et forslag som ble sendt ut på høring. Nå, rundt et år senere, er jeg glad for at vi kan vedta disse endringene. Det vet jeg at de ansatte i kriminalomsorgen også er. Kriminalomsorgens egne ansatte, fagforeninger og tillitsvalgte har lenge kjempet for å få på plass denne ordningen, og det er med en stor takk til dere også at dette blir vedtatt i dag.

De ansatte i kriminalomsorgen har en krevende og viktig jobb som hele samfunnet er helt avhengig av. Samfunnsoppdraget deres er å sikre at straffegjennomføring og varetektsfengsling skal skje på en måte som er tillitvekkende for samfunnet, og som forebygger straffbare handlinger. De ansatte i kriminalomsorgen skal sørge for at de innsatte i fengslene kan endre sitt kriminelle handlingsmønster og rehabiliteres, slik at de kan komme tilbake til samfunnet etter sonet straff. De innsatte skal en dag bli dine og mine naboer, og for å lykkes med dette er vi helt avhengige av at de som jobber i kriminalomsorgen, kan gjøre sin jobb best mulig.

Straffegjennomføringen må skje på en måte som ivaretar sikkerheten og tryggheten til både innsatte og ansatte. Alle som en eller annen gang har prøvd seg på en eller annen form for organisert trening eller aktivitet på fritiden, vet at det finnes en risiko for å bli skadet. En ball som kommer susende litt for fort midt i fleisen, en hockeykølle på ville veier, å snuble på oppløpssiden eller annet – det kan gå ganske ille, og det er for oss sivilister på fritiden. Når treningen man skal gjennomgå, er en pålagt del av yrket, og treningen går ut på maktanvendelse, er det uhyre viktig at eventuelle skader som kan skje, også skal dekkes.

Som en del andre yrkesgrupper må ansatte i fengsler og i friomsorgen noen ganger utøve makt på en så forsvarlig og skånsom måte som mulig. Dette må de også

trene på jevnlig. Derfor er de også pålagt organisert trening og øvelse i fysisk maktbruk og håndtering i kritiske situasjoner. Vi trenger, og de trenger, denne treningen. Den sikrer at de kan håndtere de situasjonene de av og til må stå i, på en skikkelig, trygg og skånsom måte. Derfor er det også viktig – som alle i denne salen vet, og som de på golvet ute i kriminalomsorgen kan fortelle – at de har tryggheten i at dersom de skulle komme til å skade seg i denne treningen, risikerer de ikke å stå på bar bakke. De skal selvfølgelig ha sikkerheten i en yrkesskadeerstatning som også gjelder trening som er obligatorisk, og en viktig del av yrket de har.

Jeg er veldig glad for det som blir vedtatt her i dag – den tryggheten vi faktisk vedtar for de ansatte i kriminalomsorgen i dag.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:15:00]: De ansatte i kriminalomsorgen gjør en enormt viktig jobb for samfunnet, en jobb som til tider kan være krevende. Det er helt åpenbart at de ansatte i kriminalomsorgen må trene og øve for på en god måte å kunne ivareta sikkerheten og tryggheten til både innsatte, andre ansatte og seg selv. De må trene for på en god måte å kunne håndtere kritiske situasjoner. Ikke minst er det viktig å trene for å sørge for at man utøver eventuell maktbruk på en forholdsmessig og trygg måte, slik at man ikke går lenger enn nødvendig og for langt.

Derfor er det også forståelig at de ansatte kan pålegges å delta i instruksjoner og øvelser, noe som gjør det naturlig at eventuelle skader som kan oppstå under slik øvelse, regnes som en yrkesskade, akkurat slik det gjør for politiet. Når det har vært slik at enkelte har opplevd ikke å få slike skader godkjent som yrkesskade etter dagens regelverk, må dette selvfølgelig løses. Venstre er glad for at regjeringen følger opp kriminalomsorgsmeldingen fra 2021.

Endringene vil sikre at ansatte i kriminalomsorgen får tilstrekkelig erstatning for skader som har oppstått under nødvendig trening og øvelser. Det vil bidra til å ivareta sikkerheten og kvaliteten i tjenesten og å sikre forutsigbarhet og rettferdighet i erstatningsordningene for de ansatte. Det skulle faktisk bare mangle.

Venstre er veldig glad for å kunne stemme for disse endringene.

Statsråd Emilie Mehl [10:16:57]: I dag er en merkedag for kriminalomsorgen. Jeg vil takke komiteen mye for støtte til dette forslaget. Jeg vil også takke fagforeninger, tillitsvalgte og ansatte som jeg og andre som er til stede i Stortinget i dag, har truffet på, og som har løftet fram viktigheten av å få dette på plass, og viktigheten av å kunne føle seg trygg på jobb. Jeg vil også si at dere som jobber i kriminalomsorgen, er høyt verdsatt.

Det viser den unisone støtten til dette med all tydelighet.

Ansatte i kriminalomsorgen gjør en viktig og krevende jobb. Vi må sørge for at alle som skal jobbe i kriminalomsorgen, er skikket til å bruke makt på vegne av samfunnet for å ivareta sikkerheten til både ansatte, innsatte og besøkende. Man kan måtte bruke makt ved innsettelse på celle, opptøyer, rømningsforsøk, aksjoner mot celle og ved utøvelse av vold mellom innsatte eller mot ansatte.

Dessverre vet vi at det er mange som jobber i kriminalomsorgen som blir utsatt for alvorlige og ubehagelige hendelser. Vi fikk f.eks. en kartlegging av psykiske belastningsreaksjoner fra september 2023 som viser det, og at man også utsettes for trusler og hets. Det er viktig at man ikke bare skal utøve makt når man er på jobb, men at man også har mulighet til å trene på fysisk maktanvendelse og kritiske situasjoner både for å sikre god kvalitet i tjenesten og for at den enkelte ansatte skal kunne føle seg trygg på det man gjør, og de situasjonene man havner i.

Ansatte i kriminalomsorgen er i likhet med andre arbeidstakere yrkesskadedekket under tjeneste og trening, men man er samtidig risikoutsatt under pålagt organisert trening på særlig fysisk maktanvendelse og håndtering av kritiske situasjoner. Erfaringer har vist at det er svært vanskelig å få gjennomslag for at skader som oppstår gjennom trening og øvelser, utgjør en arbeidsulykke.

Med dette forslaget som er lagt fram, og som nå vil bli vedtatt – slik jeg forstår salen – ønsker vi å løse dette konkrete problemet. Her gis ansatte i kriminalomsorgen full rett til erstatning for skader som oppstår under pålagt organisert trening og øvelse. Det omfatter alle ansatte i kriminalomsorgen, også aspiranter og ansatte ved Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter, KRUS. Dette vil gi en mer forutsigbar yrkesskadedekning for ansatte i kriminalomsorgen som er bedre tilpasset de oppgavene man skal løse.

Som jeg begynte med: Dette vet jeg har vært sterkt ønsket lenge, og jeg er veldig glad for at vi har kommet dit at det blir en realitet.

Presidenten [10:19:42]: Det blir replikkordskifte.

Ingunn Foss (H) [10:19:54]: Som jeg var inne på i mitt innlegg, ble dette forslaget lagt fram den 18. juni 2021, i Meld. St. 39 for 2020–2021. Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden si noe om hvorfor det tok så lang tid før saken ble lagt fram for Stortinget?

Statsråd Emilie Mehl [10:20:15]: Jeg vet ikke hvorfor Høyre ikke fremmet dette forslaget i løpet av sine åtte år i regjering. Etter at Senterpartiet og Arbeiderpartiet tok over, har vi prioritert dette, men også andre viktige ting, som f.eks. en ny ordning for tilsynsråd i kriminal-

omsorgen, og vi har fulgt opp og foreslått lovendringer knyttet til utelukkelse fra fellesskap og isolasjon. Det er noe av grunnen til at dette kommer nå. Vi har gjort mange ting for kriminalomsorgen siden vi tok over, og det er viktig alt sammen, men jeg er glad vi nå har kommet dit at vi også får gjort endringer i yrkesskadereglene.

Presidenten [10:20:56]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:21:02]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i advokatloven mv. (overgangsregler mv.) (Innst. 392 L (2023–2024), jf. Prop. 61 L (2023–2024))

Presidenten [10:21:17]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Sveinung Stensland (H) [10:21:46] (ordfører for saken): Målet med denne proposisjonen er å sikre en tilpasning til ny advokatlov i overgangsfasen, sånn at aktørene kan være forberedt når den nye advokatloven trer i kraft. Det er noe vi imøteser, men vi har forståelse for at det vil ta noe tid. En samlet komité stiller seg bak alle forslagene fra regjeringen, så de blir således enstemmig vedtatt. Det er grunn til å takke komiteen for det. Det er vel også grunn til å takke en mer eller mindre overaktiv bransje, som har vært ivrig og kommet med innspill. Det ble mye som kom inn, men vi har samlet oss om det meste.

Det vi er helt enige om, er et forslag der vi ber regjeringen forskriftsfeste at forsikringsadvokater kan utøve advokatvirksomhet som del av rettshjelpsforsikringen i tråd med forslag til ny forskrift § 9, som tidligere har blitt foreslått i høring. Der er Stortinget krystallklare, og det bør være en helt tydelig beskjed til regjeringen.

Ellers har vi presiseringer av dette i gode komitémerknader. Det er også et tydelig signal fra en samlet komité om dette med klientkonto. Vi vil ikke ha det sånn at det må opprettes en klientkonto per klient. Det vil påføre veldig mye merarbeid, både for banker og for dem som driver i advokatbransjen, men det vil også medføre en stor kostnad, som kundene selvfølgelig må bære. Vi er glade for at vi er enige om det.

Uenigheten kommer inn bare der ett parti er uenig i det vi skriver om god advokatskikk. Vi viser til at vi i be-

handlingen av selve advokatloven mente at det som kommer fra bransjen selv, skal legges inn i forskriftene, og språklige uenigheter skal ikke være godt nok til å forkaste forslag til god advokatskikk. Jeg minner om at grunnen til at dette legges i forskrift og ikke bare er en del fra bransjen, er at ikke alle advokater er medlem i Advokatforeningen. Således er dette en måte å få alle advokater i Norge til å underkaste seg et sånt regelverk på.

Jeg stopper der, men takk for en god prosess.

Else Marie Rødby (Sp) [10:24:23]: Jeg trenger heller ikke å si så veldig mye, for som saksordføreren godt redegjorde for, viser innstillingen et stort og godt flertall i saken.

Dette er en oppfølging av vedtak som ble gjort i Stortinget om ny advokatlov, fra 2022, der en samlet komité støtter det overordnede formålet med lovforslaget, som nettopp er å sørge for en smidig overgang fra dagens advokatregelverk til ikraftsetting av den nye advokatloven og ny forskrift.

Da Stortinget vedtok advokatloven, ble det vedtatt at advokater ansatt i forsikringsforetak som tilbyr retts- og hjelpsforsikring, fortsatt skal ha adgang til å gi advokatbistand til eksterne klienter. Komiteen brukte en del tid på det temaet den gangen. Det sentrale og viktige ved ordningen er jo å sikre privatpersoner tilgang til rimelig juridisk bistand, noe som ivaretar viktige forbrukerhensyn på en god måte.

Imidlertid varslet regjeringen i proposisjonen behovet for en EØS-utredning knyttet til nettopp den ordningen med forsikringsadvokater. Etter flertallets syn er det i komiteen allerede avklart at ordningen med forsikringsadvokater praktiseres i EU, og derfor har man ikke sett at en sånn utredning og dermed en utsettelse av ordningen er hensiktsmessig. Det skal også nevnes at da lovendringene ble sendt på høring fra regjeringen, lå det ikke noe forbehold om EØS-vurdering da.

Innstillingen løfter også – som saksordføreren har vært inne på – komiteens syn på behandling av klientmidler og regler for god advokatskikk, og også om disse temaene samles et bredt flertall.

Det er bra at komiteen i det store og hele kan samles om den videre oppfølgingen av advokatloven, som sånn sett bekrefter den enigheten som var om loven da den ble vedtatt i 2022. Det er mange som venter på lovens ikrafttredelse og den tilhørende forskriften, og det er derfor bra at vi vedtar det med stort flertall i dag.

Helge André Njåstad (FrP) [10:26:27] (leiar i komiteen): Eg vil i likskap med dei føregåande talarane takka komiteen for godt samarbeid og saksordføreren for å ha losa gjennom saka på ein god måte. Han nemnde i innlegget sitt at aktørane sjølve har vore usedvanleg aktive og gjeve innspel til komiteen. Eg synest det har

vore ein god prosess, og eg vil òg rosa medlemene i komiteen frå regjeringspartia for at dei har teke ei eiga vurdering og på mange felt slutta seg til eit fleirtal som går imot deira eiga regjering sitt syn på ulike ting.

Etter mitt og Framstegspartiet sitt syn forbetrar me saka gjennom denne fleirtalsinnstillinga, bl.a. ved at det blir slått fast at forsikringsadvokatar skal vera ei moglegheit, noko Stortinget har sagt før, men som regjeringa ynskta å bruka EØS-utgreiingsinstituttet til å forsinka og skapa usikkerheit rundt. Komiteen slår no tydeleg fast at det treng ikkje Noreg å gjera, då andre både EØS- og EU-land har den praksisen. Det er ein god modell i Noreg. Me veit at mange fagforeningar kjøper denne tenesta som gjer at heilt vanlege folk kan få juridisk hjelp. Det er bra for rettsstaten og ein god modell, så det er flott at det blir slått fast. Framstegspartiet står bak det forslaget.

Det er òg ein samla komité som er einig om klientmiddel. Ein skal gjera det på ein ubyråkratisk måte, men likevel på ein måte som sikrar at ein har kontroll på klientmidla utan at det blir oppretta ein enkelt konto for kvar enkelt klient, noko som sjølvsagt ville ha fordyra prosessen. Det er flott at ein samla komité er med på det.

Det er eit punkt der Framstegspartiet ikkje er med på merknadene. Det gjeld forskriftsfesting av reglar for god advokatskikk. Me er einige i at det skal forskriftsfestast, men all den tid regjeringa har valt å ha ein prosess med å senda dei tilbake og be om meir informasjon, tenkjer me – ulikt frå regjeringspartia – at Stortinget får forhalda seg til lova. Regjeringa sin rett er å forskriftsfesta ting, og det ville prinsipielt sett vera ei litt utidig innblanding viss Stortinget skal overstyra regjeringa i detaljar på forskriftene. Det er den prinsipielle grunnen til at me ikkje står bak dei merknadene og det forslaget. Det er ikkje det at me er imot prinsippet om at reglar for god advokatskikk skal forskriftsfestast, men det ligg til regjeringa. Når regjeringa har ein prosess på det, har me – i motsetning til regjeringspartia – faktisk tillit til at regjeringa fortset den prosessen. Det endar sikkert opp i ei forskriftsfesting likevel, men det er bakgrunnen for at me ikkje står inne i dei merknadene.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:29:33]: Det er positivt at framdriften i arbeidet med en ny advokatlov pågår for fullt. Det regjeringen la fram for Stortinget, var i det store og hele bra. Vi har nå en enstemmig komité som er tydelig på at når det gjelder klientmidler, gjør vi det på en enkel og god måte og ikke unødig komplisert. Jeg er glad for at Stortinget har vært konstruktive i den tilnærmingen og tydelige på at vi ønsker et bedre system.

I behandlingen av advokatloven var det en enstemmig komité som uttalte at det fortsatt bør kunne ytes ad-

vokatbistand til eksterne klienter fra forsikringsforetak. Stortinget vedtok enstemmig:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forskrift etter § 19 andre ledd, hvor forsikringsselskap kan tilby advokatbistand gjennom rettshjelpforsikring.»

Dette er som sagt et vedtak som var enstemmig, og som var viktig fordi mange privatpersoner i Norge har denne typen avtaler med rettshjelpsforsikring, som gjør at de kan få rimelig rettshjelp eller juridisk bistand. Det er nettopp de hensynene og deres interesser som ligger bak at Stortinget enstemmig vedtok dette – forbrukerhensynet om at privatpersoner skal kunne benytte seg av denne type tjenester. Derfor må jeg si at det var noe overraskende da departementet pekte på at det var nødvendig med en videre utredning av de EØS-rettslige forholdene i dette forslaget. Det framstår egentlig ganske merkelig når denne ordningen finnes i EU-land som Nederland. Da er det positivt at Stortinget igjen er samlet om at vi ønsker å få på plass denne ordningen så raskt som mulig.

Det er klart at dette er regler det er mulig å gjennomføre. Det er Stortingets vilje at dette skal gjennomføres. Derfor er jeg glad for at vi er enstemmige, og at det er en tydelig marsjordre til regjeringen om at det ikke er behov for å utsette noe mer – nå får vi dette systemet på plass. Vi vet at det er mange som venter på den nye advokatloven. Vi tar i dag et stort skritt på veien til å få den på plass. Det er positivt, og jeg gleder meg til å stemme for det.

Med det tar jeg opp SVs forslag.

Presidenten [10:32:22]: Representanten Andreas Sjalg Unneland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:32:33]: Prinsippet om advokaters uavhengighet og at advokatene skal ha det personlige ansvaret for sine advokathandlinger, skal etter de endringene som foretas med advokatloven, fortsatt være et bærende hensyn bak reglene for advokatvirksomhet. Advokater i forsikringsselskaper er også underlagt de samme bestemmelsene om utøvelse av advokatbistand og regler for god advokatskikk som advokater i advokatforetak, og det er veldig viktig.

Det sentrale med ordningen om at forsikringsforetak fortsatt kan yte advokatbistand til eksterne klienter, bør etter Venstres syn være å sikre privatpersoner tilgang på rimelig juridisk bistand. Derfor fremmer vi forslag om at det forskriftsfestes at forsikringsselskapers adgang til å gi advokatbistand begrenses til privatpersoner.

I 2018 vedtok Advokatforeningen en bestemmelse i reglene for god advokatskikk som sikrer at advokater

ikke skal gi råd som krenker, eller har betydelig risiko for å krenke, noens menneskerettigheter. Det er riktig, og det er bra, men som saksordføreren var inne på, er det jo sånn at ikke alle er medlem av Advokatforeningen. Advokatforeningens regler for god advokatskikk gjelder kun for medlemmer der. Derfor mener Venstre at dette også bør inntas i forskrift, sånn at den gis virkning for absolutt alle advokater som praktiserer.

Det er riktig og viktig at det stilles strenge krav til advokaters behandling av klientmidler. Det må også være enkelt å frata advokater bevillingen når de ikke lever opp til kravene som stilles. De kravene som stilles, må også være målrettede, og de må ramme useriøse aktører, men det er viktig at de ikke får konsekvenser som virker mot sin hensikt, og at de administrative byrdene holdes på et forholdsmessig nivå. Derfor er det så viktig at reglene om behandling av klientmidler er proporsjonale og ikke pålegger advokatbransjen byrder som går lenger enn det formålet tilsier. Et pålegg om separate klientkontoer for samtlige klienter, også de som representeres i samme sak, uten unntak, vil kunne medføre administrative byrder og kostnader som ikke står i forhold til pliktene. Derfor foreslår Venstre også å forskriftsfeste dette.

Statsråd Emilie Mehl [10:35:25]: Advokater skal bidra til å ivareta innbyggernes rettigheter, og derfor er de sentrale aktører i rettsstaten. Et tydelig og lett tilgjengelig regelverk om advokaters plikter og rettigheter sikrer gode rammer rundt de juridiske tjenestene.

Advokatloven er en helt ny profesjonslov for advokater og andre som yter rettslig bistand, og jeg er glad for at et samlet storting vedtok advokatloven våren 2022. Før loven kan tre i kraft, må overgangsregler og ny forskrift være på plass. Dette lovforslaget med overgangsregler er derfor en viktig del av arbeidet mot ikraftsettingen av et nytt advokatregelverk.

Lovforslaget inneholder overgangsregler som skal sikre en smidig overgang fra dagens regelverk til det nye. Blant annet er det foreslått overgangsregler for søknader om advokatbevilling, for internadvokater, for andre enn advokater som arbeider eller sitter i ledelsen i advokatforetak, for rettshjelpere og personer med utenlandsk utdanning, og for tilsyns- og disiplinærordningen.

Jeg har merket meg komiteens forslag til anmodningsvedtak om forsikringsadvokater og vil prioritere arbeidet med denne ordningen framover. Lovforslaget inneholder også mindre endringer i advokatloven og andre lover. Endringene er i hovedsak mindre justeringer og videreføring av gjeldende rett, men det er også foreslått enkelte realitetsendringer. Dette gjelder f.eks. adgangen til å møte til prøve for Høyesterett. Etter forslaget skal det som hovedregel ikke være anledning til å

møte til prøve i plenumssaker eller storkammersaker. I tillegg er det foreslått at Kongen skal fastsette ikraftsettingstidspunktet for advokatloven. Dette legger bedre til rette for en fleksibel og rask ikraftsetting av advokatloven og advokatforskriften.

Det å sette i kraft et samlet advokatregelverk er en prioritert oppgave for regjeringen, og derfor er jeg glad for at det er bred politisk enighet om hovedinnholdet i dette forslaget.

Presidenten [10:37:18]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sakene nr. 3 og 4 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 3 [10:37:32]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Andreas Sjalg Unneland, Birgit Oline Kjerstad og Grete Wold om å gi kommunene mulighet til å forby fyrverkeri (Innst. 322 S (2023–2024), jf. Dokument 8:107 S (2023–2024))

Sak nr. 4 [10:37:52]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å innføre et nasjonalt forbud mot privat bruk av fyrverkeri (Innst. 417 S (2023–2024), jf. Dokument 8:116 S (2023–2024))

Presidenten [10:38:13]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ragnhild Male Hartviksen (A) [10:38:49] (ordfører for sak nr. 4): Det er en samlet komité som legger fram sin innstilling i denne saken om å innføre et nasjonalt forbud mot privat fyrverkeri. Jeg vil takke forslagsstillerne for at de bringer et så viktig tema på banen. Fyrverkeri kan som kjent medføre både brannskade på eiendom og fysiske skader på mennesker, og mange – både dyr og mennesker – opplever spesielt lydene av fyrverkeri som uforutsigbare og belastende.

Statsråden ble derfor bedt av komiteen om å svare på dette da hun ble framlagt problemstillingen i et brev, og viser i sitt svarbrev forståelse for flere av de ovennevnte problemstillingene. I tillegg viser ministeren i sitt svarbrev av samme dato til saken om kommunalt

fyrverkeri, da disse er sammenfallende. De behandles derfor under ett i dag.

Imidlertid trekker ministeren fram at et slikt forbud vil få svært ulike konsekvenser for innbyggerne, avhengig av befolkningstetthet og hvor man bor i landet. Statsråden ønsker derfor ikke et totalforbud der kun innbyggerne som bor i byer, vil kunne oppleve fyrverkeri. Det gjøres i tillegg oppmerksom på at det allerede eksisterer regelverk som gir kommunene noen fullmakter til å begrense oppskyting av fyrverkeri i utsatte områder så lenge disse er begrunnet ut fra hensynet til liv, helse, miljø og materielle verdier.

Avslutningsvis trekkes det i svarbrevet fram at departementet vil kunne vurdere å be Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap om å tydeliggjøre kommunenes muligheter og hvilke hensyn kommunene bør legge vekt på i sine vurderinger. Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter dette og tenker at det er en riktig vei å gå framfor et nasjonalt forbud. Kommunene har forskjellige behov ulike steder i landet, og dette taler igjen for ulike løsninger. Det må derfor være kommunene som skal få lov til å avgjøre hvorvidt det skal være lov med privat fyrverkeri.

Ingvild Wethrus Thorsvik (V) [10:41:05] (ordfører for sak nr. 3): Jeg vil starte med å takke komiteen for et godt samarbeid om representantforslaget fra SV om å endre regelverket sånn at norske kommuner gis muligheten til å regulere, inkludert forby, privat bruk av fyrverkeri, også av hensyn til miljø, støy og dyrevelferd. Som forslagsstillerne viser til, er regelverket sånn at kommunene kun kan forby fyrverkeri i områder hvor det kan medføre brannfare. De viser videre til at det finnes flere alternativer til privat fyrverkeri, at fyrverkeri kan føre til personskade, at dyr opplever frykt og angst, at mennesker med traumer kan oppleve det som en påkjenning, og ikke minst at fyrverkeri kan føre til brann og til skade for dyr.

I svarbrevet peker justisministeren på at allerede eksisterende regelverk gir noen fullmakter for kommunene til å begrense oppskyting av fyrverkeri i utsatte områder, begrunnet ut fra hensynet til liv, helse, miljø eller materielle verdier, og videre at rundt 20 kommuner har brukt denne muligheten. Statsråden viser også til at det ikke foreligger planer om å utvide hjemmelsbestemmelsene og gi kommunene adgang til å nedlegge totalforbud mot privat fyrverkeri.

Det har kommet inn 27 høringsinnspill, hvor de fleste støtter representantforslaget. Justiskomiteen har også mottatt 30 000 underskrifter fra NOAH til støtte for forslaget om forbud mot privat oppskyting av fyrverkeri.

Jeg går videre til mitt innlegg i saken. Venstre støtter forslaget fra SV om å gi kommunene mulighet til å forby

privat bruk av fyrverkeri. Fyrverkeri er en enorm påkjenning både for ville dyr og for kjæledyrene våre. I dagene etter nyttårsaften hvert år er nyhetene og sosiale medier fulle av folk som leter etter kjæledyrene sine etter at de i panikk har rømt hjemmefra. Husdyr har dødd av skrekk og panikkreaksjoner, og hvert år dør ville fugler. Folk med traumer opplever det som svært belastende og skadelig med de høye lydene og smellene, og hvert år får folk øyeskader og andre skader. Fyrverkeri er forurensende, og det er brannfarlig. Alt i alt er det veldig mange gode argumenter mot at folk skal sende opp privat fyrverkeri. Flere lokalpolitikere ønsker å kunne innføre et sånt forbud i sin kommune, og det mener vi at de burde kunne gjøre. Venstre støtter derfor SVs forslag.

Sandra Borch (Sp) [10:43:54]: Det behandles flere forslag her i dag angående fyrverkeri, og et av dem er et nasjonalt forbud mot fyrverkeri. Jeg vil påpeke at allerede eksisterende regelverk gir fullmakter til kommuner til å begrense oppskyting av fyrverkeri i utsatte områder, begrunnet ut fra hensynet til f.eks. liv, helse, miljø eller materielle verdier. Flere kommuner benytter seg av denne muligheten for å begrense oppskyting av fyrverkeri i utsatte områder – begrunnet ut fra de hensynene jeg nevnte tidligere. Å åpne for totalforbud har per nå ikke vært vurdert, bl.a. fordi allmenne dyrevernhensyn er hensyn som ikke er spesielle for den enkelte kommunen og dermed ikke er egnet for regional regulering. Kommunene har forskjellige behov ut fra hvor de ligger i landet, og dette taler for ulike løsninger. Derfor mener Senterpartiet at det er kommunene selv som skal få lov til å avgjøre hvorvidt det skal være lov med privat fyrverkeri.

Som dyreeier selv vet jeg hvilken belastning det kan være for dyr å oppleve f.eks. nyttårsaften, men Senterpartiet mener at et eventuelt nytt regelverk for bruk av fyrverkeri må klargjøre hva som inngår i definisjonen «privat fyrverkeri». Det vil f.eks. være forskjell på om det er enkeltpersoner i en familie eller profesjonelle aktører på en festival som står bak en sånn bruk. Det mener Senterpartiet krever en grundigere vurdering enn det forslagene i dag tar opp. Derfor støtter ikke Senterpartiet disse forslagene i dag.

Tor André Johnsen (FrP) [10:46:06]: Beklager stemmen – det skyldes ikke whisky.

Nå diskuterer vi enten et eventuelt nasjonalt generelt forbud mot fyrverkeri eller lokale forbud, noe som, hvis det ble vedtatt, ville ført til store forskjeller fra kommune til kommune. Vi ville fått noen glade kommuner som er nyttårsaftenkommuner, og vi ville fått noen kjedelige, mørklagte kommuner som er festbremskommuner. Da kan man virkelig begynne å snakke om For skjells-Norge.

Fra spøk til alvor: Det er dessverre noen skader med fyrverkeri, men heldigvis har folk blitt mer bevisst, og det har vært mye holdningsskapende arbeid rundt det. Aktørene selv har tatt et ansvar. Man deler nå ut briller gratis til alle som kjøper fyrverkeri. Det har ført til en vesentlig nedgang i øyeskader. Vi kan ikke forby dumskap. Dessverre er det fortsatt noen som håndterer fyrverkeri uforsiktig og uhensiktsmessig, og det vil nok fortsatt kunne skje. Den eneste løsningen på det er holdningsskapende arbeid.

Så har vi det med dyr. Jeg forstår at det kan være en utfordring. Jeg hadde hund selv i mange år, og det var ganske krevende, for folk begynte å fyre opp allerede tidlig på morgenen. Det er et problem at man ikke følger lover og regler. Det er ikke lov til å fyre opp fyrverkeri hele tiden, hele døgnet rundt, det er kun kl. 24 nyttårsaften. Jeg ga hunden min noe beroligende jeg fikk av veterinæren, og da funket det bra. Det var i hvert fall en løsning vi fant.

Denne saken dreier seg i aller høyeste grad om ideologi. Det dreier seg om hvorvidt folk skal få lov til å ha det moro, om folk skal få lov til å kose seg, om man skal ha forbud og reguleringer, eller om folk skal få ta ansvar for eget liv.

Når det gjelder forbud og reguleringer, å forby alt som er moro, og at staten skal styre og regulere fra vugge til grav, er vi ikke overrasket over at sosialistene på ytterste venstre fløy, med SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne i spissen, kjemper for det, men vi er overrasket over Høyre. Silkesosialistene i Høyre vil heldigvis ikke ha et nasjonalt forbud, men de ønsker å ha muligheten for et kommunalt forbud. Jeg vet ikke hva slags vurdering Høyre har bak det, men det kan være en taktisk og kynisk vurdering ved at de ønsker å sikre seg fyrverkeri i sine egne Høyre-kommuner, hvor de vet at de har flertall. Der blir det sjampanje og kos og moro, og så blir det kjedelig og mørkt i eventuelle forbudskommuner. Ikke vet jeg, men jeg synes det er spesielt, og jeg reagerer på at Høyre faktisk har gått inn i den alliansen langt ute på venstresiden.

Heldigvis ser vi at regjeringspartiene ikke vil ha noe forbud, eller ikke vil at kommunene skal kunne begrense dette. Jeg vet ikke om det er Senterpartiet som har holdt Arbeiderpartiet i ørene, eller om det er motsatt, men det åpner i hvert fall for at vi kan fortsette å ha det moro på nyttårsaften. Spesielt vet vi at barna gleder seg veldig til å fyre opp fyrverkeri. Sønnen min koser seg. Jeg er litt usikker på om han koser seg mer enn meg, men vi koser oss i hvert fall sammen. Vi bruker briller, og vi har begrenset inntak av alkohol, eller i hvert fall har jeg det. Da er det ikke noe problem med fyrverkeri.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:49:20]: Bruk av fyrverkeri har lenge vært en viktig del av tradisjoner

rundt feiringen av store begivenheter, sånn som nyttårsaften. Kultur og tradisjoner skal ivaretas, men det skal også utvikle seg i tråd med samfunnet. Flere leger og dyrevernorganisasjoner har tatt til orde for å forby eller begrense bruken av fyrverkeri.

Øyelege Nils Bull rapporterer om at det de siste 17 årene er årlig gjennomsnittlig 15 personer som får synet helt eller delvis skadet på grunn av fyrverkeribruk. Dyrevernorganisasjoner vet godt hvordan fyrverkeri rammer husdyr som hund, hest og ku. De melder om at disse opplever frykt og angst ved oppskyting av fyrverkeri, og vi vet også at fyrverkeri rammer dyr i det fri.

I tillegg er dette en belastning for mennesker som har vært utsatt for krig, vold eller andre traumatiske opplevelser, og som kan oppleve disse høye smellene som en påkjenning. Det er også knyttet høyt forbruk, lokal forurensing samt forsøpling og avfallsproblematikk til bruken av fyrverkeri.

I 2022 ble det på landsbasis som følge av fyrverkeri registrert 115 uønskede hendelser, som branner, branntilløp, øyeskader, andre personskader og nestenuhell. I forkant av nyttårsfeiringen vi hadde for et halvt års tid siden, sendte 40 organisasjoner, fagpersoner og ungdomspartier en felles oppfordring om forbud mot privat bruk av fyrverkeri i Norge. Det er stadig flere som tar til orde for at vi heller kan gjøre dette i fellesskap, og at vi kan ha alternative måter å feire på med mye mindre negative konsekvenser.

Kommunene har i dag bare mulighet til å forby fyrverkeri i områder hvor det kan medføre brannfare. Flere har tatt til orde for at kommunene bør ha mulighet til å regulere, inkludert forby, privat bruk av fyrverkeri også av andre årsaker og ut fra lokale forhold. Underskriftskampanjen «Nei til fyrverkeri» har over 52 000 underskrifter. Derfor har SV fremmet to ulike forslag i dag. Det ene handler om å fremme endringer slik at kommunene gis mulighet til å regulere, inkludert forby, privat bruk av fyrverkeri av hensyn til miljø, støy og dyrevelferd, og det andre handler om å utrede hvordan kommunene kan få mer myndighet til å regulere dette spørsmålet.

Jeg er glad for at en rekke partier stiller seg bak disse forslagene. Dessverre får vi ikke flertall for det i dag. Jeg synes det er rart, for dette handler om å flytte makten ut til kommunene, der man kan ta lokale hensyn, der man kan vise at man setter behovene til mennesker som har opplevd traumer, risikoen for skade, brann, skade på miljø, skade på dyr, foran hensynet til privat fyrverkeri. Det hadde vært positivt, og det kommer vi til å jobbe for.

Jeg tar med det opp forslagene SV har sammen med andre partier i saken.

Presidenten [10:42:25]: Representanten Andreas Sjalg Unneland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sveinung Stensland (H) [10:52:39]: Representanten Johnsen sier at han ikke er helt frisk, men at det ikke skyldes whisky. Når jeg hører hva han sier, kan en jo begynne å lure. Hva dette har med champagne og silkesosialisme å gjøre, forstår jeg ikke. Vi går inn i et forslag som handler om at kommunene skal få lov til å legge ned et lokalt forbud mot fyrverkeri. Det handler om lokalt selvstyre, det handler om at vi bor i et stort land med en rekke forskjellige forhold.

Det jeg lurer på, er to ting: Hvorfor mener Fremskrittspartiet og representanten Johnsen at lokale politikere som vil legge ned et fyrverkeriforbud, ikke skal få lov til det, fordi han skal ut med sønnen sin, med brillene sine, og sende opp raketter? Det er det ene. Hadde Fremskrittspartiets budskap vært konsistent, hadde de fremmet et forslag om å fjerne forbudet mot fyrverkeri med pinner – gode, gamle raketter – for det er det jo et forbud mot, og det strider mot alt Johnsen sier. En kan ikke forby alt som er dumt; det er lov til å gjøre dumme ting.

Jeg tror kanskje debatten blir bedre hvis partiene forholder seg mer til hva de mener selv, og ikke legger seg opp i andres mål og midler.

Høyres politikk handler om et styrket lokalt selvstyre, om større kommuner med mer makt over det som skjer i sin kommune. Vi tror at denne saken faktisk kan bli en interessant politisk sak. Jeg synes det er spennende å se retningen Fremskrittspartiet tar, og ser fram til et Dokument 8-forslag om å gjeninnføre raketter med styrepinne i Norge.

Presidenten [10:54:15]: Presidenten vil påpeke at en skal være varsom med beskrivelser og antydninger om andre representanter, for vi behandler hverandre med respekt.

Une Bastholm (MDG) [10:54:33]: Nyttårsaftens skal være en felles, gledefylt og inkluderende feiring, men i dag er det dessverre veldig mange i Norge som gruer seg til nyttårsaftens, enten fordi de er dyreeiere, eller fordi de har egne opplevelser. Det kan være traumer som gjør at særlig støyen fra rakettenes er veldig belastende. Jeg kjenner mange som overhodet ikke kan møte andre på nyttårsaftens, møte venner eller reise til familie, fordi de er nødt til å være hjemme og passe på dyrene. Det må de sette av hele kvelden og dagen etterpå til.

Fyrverkeri er flott å se på, men det er særlig den spredte, private oppskytingen som blir et problem og en stor belastning for samfunnet. De siste åtte årene er det registrert over 1 500 brannskader på bygninger til en er-

statningsverdi på nær en halv milliard kroner. Det er det Trygg Forsikring som melder. Ulykker og branner belastet også nødetatene og politiet.

Nyttårsaftens 2023 fikk ti personer øyeskader på grunn av fyrverkeri, ifølge NRK, og Budstikka rapporterte at minst 60 hunder hadde rømt. Det er ofte hester som går i vei, rett og slett fordi de blir skremt. Hester er svære dyr, og når en hest brekker foten, må den ofte avlives. Også ville dyr og fugler blir skremt og går i vei på grunn av privat oppskyting av fyrverkeri. Vi lever i en tid – og det vil jeg minne denne komiteen om, som ikke vanligvis jobber mest med naturspørsmål – da en rekke helt vanlige fuglearter i Norge, som folk er vant til å se i hagen sin eller langs kysten, er drastisk redusert og truet. En jobber nå ganske mye i Norge med å få opp fuglebestandene igjen.

I tillegg fører fyrverkeri til forurensning, og – som jeg ikke tror noen andre har nevnt – det er et veldig forbrukspress på familier. 65 pst. i Norge ønsker nå en slutt på privat oppskyting, viser en undersøkelse Norstat gjorde i 2023, og vi vet at også leger, DSB, brannsjefer og dyrevernorganisasjoner har tatt til orde for å forby fyrverkeri – og da har de egentlig ment å forby fyrverkeri nasjonalt.

I stedet for veldig mange små og spredte oppskytinger over lang tid håper jeg vi kommer til å se at flere og flere kommuner velger å ha en felles, arrangert offentlig oppskyting, eller kanskje lysshow for de kommunene som har mulighet til det. Jeg tror det er en mye mer samlet feiring også av nyttårsaftens.

Jeg er veldig glad for at komiteen har vært så samvittighetsfull og grundig i arbeidet med Dokument 8-forslaget vårt. Jeg vil takke for det. Jeg er litt spent på hva statsråden kommer til å si med tanke på om den avklaringen som skal gjøres for kommunene nå, faktisk vil bety en reell mulighet for et lokalt forbud, for det vil veldig mange kommuner i Norge sette pris på.

Statsråd Emilie Mehl [10:57:58]: Det er viktig for meg og regjeringen at bruken av fyrverkeri skjer på en sikker måte, slik at det ikke utgjør en fare for personer rundt, og slik at det gir minst mulig belastning på miljø og dyreliv. I den forbindelse er det også viktig at brukerne tar sin del av ansvaret og bruker fyrverkeri i samsvar med gjeldende regelverk.

Jeg har forståelse for flere av de problemstillingene representantene berører i forslagene. Samtidig er det slik at allerede eksisterende regelverk gir noen fullmakter for kommunene til å begrense oppskyting av fyrverkeri i utsatte områder, begrunnet ut fra hensynet til liv, helse, miljø eller materielle verdier. Det er kommunene selv som kjenner lokale behov best.

Jeg viser i den forbindelse til at den enkelte kommune er gitt fullmakt til å kunne fastsette forskrifter om begrensninger i bruk av fyrverkeri i spesifikt angitte områder etter en risikovurdering knyttet til lokale forhold. Dette innebærer at kommunen vil kunne fastsette lokale forbudssoner. Bestemmelsen må man lese på bakgrunn av formålet med brann- og eksplosjonsvernloven, som bl.a. er å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og andre akutte ulykker. Bestemmelsen er på den måten ikke begrenset til fare for brann.

Som nevnt i mitt brev til Stortinget 10. april 2024 har rundt 20 kommuner fastsatt lokale forskrifter etter denne fullmaktsbestemmelsen og angitt særskilte forbudssoner begrunnet ut fra spesielle forhold i den enkelte kommune. Lokale forskrifter har bl.a. vært begrunnet i vern av særlig utsatt trehusbebyggelse og hensynet til spesielt utsatt dyreliv.

Jeg mener komiteen i sine merknader har landet på en klok innretning, og at en eventuell endring må bygge på grundige utredninger hvor både positive og negative virkninger blir belyst. Jeg mener at et nasjonalt totalforbud mot privat bruk av fyrverkeri på nyttårsaften i praksis vil få svært forskjellige konsekvenser, avhengig av hvor man bor i landet, og befolkningstettheten der man bor.

En uønsket konsekvens av et totalforbud mot privat bruk av fyrverkeri kan f.eks. være at fyrverkeri kun blir noe de som bor i byer eller tettbygde strøk, får oppleve, som vil bli en forskjellsbehandling. I den grad det foreligger uklarhet om gjeldende regelverk, vil departementet vurdere om Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap bør gi ytterligere informasjon til kommunene om eksisterende regelverk.

Avslutningsvis vil jeg også vise til politiloven § 14, som gir kommunene hjemmel til å kunne fastsette lokale politivedtekter for å kunne opprettholde ro og orden, sikre ferdsel, hindre tilgrising mv. Innenfor denne bestemmelsen vil det etter forholdene kunne fastsettes bestemmelser som begrenser fyrverkerioppskytingen i en kommune.

Presidenten [11:00:57]: Det blir replikkordskifte.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:01:11]: Jeg takker for statsrådets svar.

Ofte er det sånn at SV og Senterpartiet står sammen når det gjelder å flytte makt ut til folk, til de folkevalgte organene som finnes rundt omkring i landet, i kommunene, og gi dem myndighet til å bestemme hvordan de ønsker å regulere reglene i sitt nærområde. Norge er et stort land som er ulikt fra nord til sør og øst til vest, og som kan ha ulikt dyreliv; det kan være f.eks. landbrukskommuner der man har mange husdyr som vil bli svært negativt påvirket av fyrverkeri. Da kan f.eks. en lokal sen-

terpartipolitiker ønske å regulere dette til av hensyn til landbruksdyrene der og deres ve og vel.

Hvorfor ønsker ikke statsråden at disse kommunene skal få mer makt til å kunne regulere dette spørsmålet og privat fyrverkeri selv?

Statsråd Emilie Mehl [11:02:12]: Jeg mener vi allerede har et godt regelverk som gir kommunene mulighet til å regulere dette.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:02:20]: Det er oppklarende at statsråden sier at dette er noe kommunene kan regulere selv. Noe av det jeg da gjerne ønsker at hun presiserer, er hva som ligger i fare for spesielt miljøet, og hvordan man skal tolke den bestemmelsen i forskriften. Statsråden sier nå at det er mulig å regulere f.eks. hensynet til husdyr, som jeg brukte i mitt eksempel. I tillegg har hun skrevet i sitt svarbrev:

«I den grad det foreligger uklarhet om gjeldende regelverk, vil departementet vurdere å be Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap om å tydeliggjøre kommunenes mulighet til å etablere lokale forbudssoner.»

Det er vel ganske åpenbart ut fra høringssvarene til dette forslaget og ut fra hva organisasjoner på feltet sier, at det er uklarhet i dagens regelverk. Så med det vilkåret statsråden har satt i sitt svarbrev – at dersom det eksisterer uklarhet, vil man starte det arbeidet: Vil statsråden være enig i at spesielt kriteriet miljø har en viss uklarhet rundt seg, og at det da er naturlig at man følger opp med å presisere regelverket?

Statsråd Emilie Mehl [11:03:33]: Jeg sa jo akkurat det samme i mitt innlegg fra talerstolen her også. Det er naturlig å følge opp behandlingen av denne saken og denne debatten ved å se på nettopp det som er kommet fram, f.eks. i høringen, og vurdere å ta kontakt med direktøren for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i den forbindelse. Så er det for tidlig for meg nå å konkludere om hva man eventuelt skal be dem om.

Une Bastholm (MDG) [11:04:05]: Det er ingen tvil, slik jeg ser det, om at kommuner i Norge opplever at de ikke har hjemmel til et forbud mot privat oppskyting i sin kommune. Skien kommune har prøvd og har konkludert med at de ikke har hjemmel. Det er et voldsomt ansvar å legge på kommunene å skulle tolke disse uklarhetene. Jeg vil absolutt anbefale statsråden, hvis man ønsker å gi kommunene mulighet til å bruke et demokratisk flertall til å beskytte befolkning, bygninger og dyreliv, å være tydelig på den hjemmelen og peke på hvor den ligger.

Når det kommer til særskilt sårbart dyreliv, virker det for meg veldig utdatert. Det går ikke an å ha et forbud

i hele kommunen basert på ett særskilt sårbart dyreliv. Fyrverkeri skremmer alt dyreliv, ikke bare særskilt sårbart, som innenfor de termene man ellers bruker i naturforvaltningen, vil si f.eks. vernede områder eller utrydningstruede arter. Det er ikke det vi snakker om her, vi snakker om at nesten alle arter i Norge skremmes av dette.

Statsråd Emilie Mehl [11:05:11]: Jeg oppfattet ikke spørsmålet. Hva var spørsmålet?

Presidenten [11:05:14]: Presidenten vil påpeke at det ikke trenger å være spørsmål i et replikkordskifte. Dette er et replikkordskifte og ikke spørretime.

Statsråd Emilie Mehl [11:05:21]: Beklager, da skal jeg forsøke å reflektere over dyreliv, som er det jeg oppfatter at representanten Bastholm ytret seg om.

Når det gjelder dyreliv, er det – som man er inne på – forskjell på spesielt sårbart dyreliv, som kan være et hensyn, og allmenne dyrevernhensyn, som er noe som gjør seg gjeldende i hele landet, for alle dyr. Vi mener at det ikke er riktig å innføre et nasjonalt forbud av hensyn til dyr generelt. Det er mer generelt og kan ikke være et spesielt forhold som begrunner en regional avgrensning.

Une Bastholm (MDG) [11:06:02]: Jeg hørte veldig tydelig at representanten Borch, fra samme parti som statsråden, sa at det bør være opp til den enkelte kommune om man vil ha et lokalt forbud – eller man kan si det på en annen måte, om det skal være tillatt med privat oppskyting. Er statsråden enig i det?

Statsråd Emilie Mehl [11:06:20]: Som jeg også har sagt, har vi allerede et regelverk som gir rom for at kommunene kan vurdere egne reguleringer for fyrverkeri. Så ble jeg utfordret tidligere, og det ble også nevnt noe her, angående hva slags vilkår som må til for at man skal kunne innføre slike private forbud. Jeg kan ikke gå i detalj om det her og nå, men det må være en konkret vurdering ut fra særlige forhold i de enkelte kommunene som de er de nærmeste til å ta dersom man ønsker å innføre et slikt forbud.

Une Bastholm (MDG) [11:07:01]: Hvis norske kommuner mener at de ikke har en hjemmel i dag til å innføre et lokalt forbud, vil statsråden gjøre noe med det, slik at norske kommuner opplever at de har en hjemmel og faktisk kan innføre et lokalt forbud? Da mener jeg ikke innenfor en sone med bebyggelse som er særlig sårbar for brannskade, f.eks., men jeg mener i hele kommunen hvor det er et demokratisk flertall for å innføre et forbud mot privat oppskyting, f.eks. fordi man øns-

ker å arrangere felles, samlede oppskytinger istedenfor, og beskytte dyreliv og mennesker med traumer.

Statsråd Emilie Mehl [11:07:32]: Vi mener i utgangspunktet at dagens regelverk er dekkende. Så kan det alltid være rom for forbedringer. Som jeg også har sagt tidligere i replikkordskiftet, vil vi vurdere om det er behov for å be f.eks. DSB om presiseringer i lys av bl.a. denne diskusjonen, men vi planlegger ikke endringer av de rammene som er, per nå.

Presidenten [11:07:52]: Replikkordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Tor André Johnsen (FrP) [11:08:12]: Jeg må benytte muligheten til å kommentere Høyres innlegg, for det er tydelig at jeg trækker på noen ømme Høyre-tær.

Fremskrittspartiets politikk er klar og tydelig. Vi ønsker ikke noe forbud mot fyrverkeri. Vi ønsker heller ikke å bidra til noe indirekte forbud mot fyrverkeri – det er rart at Høyre vil bidra til å gi kommunene den muligheten. Vi kjenner jo formålet bak forslaget, det er nettopp å innføre mest mulig forbud og sørge for at flest mulig kommuner innfører et forbud. Vi i Fremskrittspartiet reagerer på at Høyre er med på og støtter det. Det har ingenting med raketter med styrepinne å gjøre, jeg skjønner ikke hvor det argumentet kommer fra. Det er en fysisk gjenstand som skytes opp i luften. Den kan man få rett i hodet, den kan lande der det er tørt gress, den kan lande på et tak, og det kan begynne å brenne. Det er en årsak til at det ble et forbud mot raketter med styrepinne. Det er ikke det vi snakker om her, så jeg synes det er ganske usaklig å dra inn det fra representanten fra Høyre.

Dette dreier seg heller ikke om sønnen min, eller meg personlig. Det dreier seg om folk flest som feirer det gamle og det nye året, og som gleder seg til det nye året. Man har hatt en fantastisk julehøytid først, og så kommer nyttårshøytiden etterpå. De fleste barn i hvert fall jeg kjenner til, og det tror jeg også gjelder Høyre, gleder seg til den høytiden, gleder seg til å fyre opp fyrverkeri, og de holder seg faktisk oppe lenger den kvelden enn de gjør ellers i året for å få med seg fyrverkeriet. I noen tilfeller står de gjerne inne i sengen på soverommet og kikker ut av vinduet for å få med seg fyrverkeriet. Den gleden ønsker ikke vi i Fremskrittspartiet å ta fra folk, verken direkte eller indirekte. Det skjer én gang i året, og det skal pågå i kanskje 10 minutter. Som jeg sa i mitt forrige innlegg, er det noen som ikke følger regler og fyrer opp raketter i flere dager. Det er forbudt, det er ikke lov i dag. Så enkelt er det.

Vi ønsker at folk skal fortsette å feire nyttårsaftnen med fyrverkeri i hele Norge. Vi er veldig klart og tydelig

for at regjeringen skal forstå at det er en fin tradisjon som vi skal ivareta.

Sveinung Stensland (H) [11:10:39]: Jeg må få presisere: Dette handler ikke om ømme tær fra Høyres side, men å presisere hvorfor vi ønsker en presisering av det kommunale rommet for å innføre et eventuelt forbud. Jeg er fortsatt forundret over at Fremskrittspartiet ikke har større tro på sine egne lokalpolitikere – de kan jo slåss for fyrverkeri i sin kommune. Personlig er jeg ikke tilhenger av et fyrverkeriforbud i min hjemkommune, men hvis det skulle bli et flertall for det, synes jeg det skal være en rett for kommunen å vedta et slikt forbud.

Så til fyrverkeri med styrepinne: Det er slett ikke usaklig, for alt som ble sagt om forbud, blir rammet av nettopp det forbudet. For øvrig går det meste av fyrverkeri opp i luften og ramler ned igjen, om det har styrepinne eller ei. Så vidt jeg vet, er nesten alt fyrverkeri noe som skjer oppe i luften og ikke nede på bakken.

Presidenten [11:11:36]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

Sak nr. 5 [11:11:42]

Innstilling fra justiskomiteen om Brann- og redningsvesenet – Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet (Innst. 413 S (2023–2024), jf. Meld. St. 16 (2023–2024))

Presidenten [11:11:57]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Sandra Borch (Sp) [11:12:40] (ordfører for saken): Fra fyrverkeri og raketter til det norske brann- og redningsvesenet – det tenker jeg er en god overgang. Først vil jeg takke komiteen for et veldig godt samarbeid i denne saken. Komiteen understreker at det å sørge for innbyggernes trygghet er en av statens viktigste oppgaver. Det er også innenfor brann- og redningsvesenets ansvarsområde.

I lag med de operative ressursene i politiet, helsevesenet, Sivilforsvaret, redningstjenesten og frivillige organisasjoner utgjør brann- og redningsvesenet bærebjelken i den sivile samfunnsikkerheten og grunnberedskapen i hele landet. Brann- og redningsvesenet inngår dermed som en sentral del av Norges totalforsvar. Komiteen

er fornøyd med at vi nå skal sikre brann- og redningsvesenets rolle i Norges totalforsvar ved å klargjøre brann- og redningsvesenets rolle i krig og i krise, og at totalforsvaret vil få en bred omtale i den kommende stortingsmeldingen om totalberedskap.

I merknadene samler komiteen seg om omtale av enkelte andre forhold som ikke berøres i meldingen. Det gjelder bl.a. yrkesskadeerstatning for skader påført ved trening, som må gjelde for både heltids- og deltidsansatte, og at ansatte i brann- og redningstjenesten har en økt risiko for kreft, og kreft derfor bør inngå i yrkesskadeforsikringen. I tillegg påpekes behovet for å utrede hvordan private eiere kan holdes skadesløse når samfunns-hensyn gjør det nødvendig å rekvirere materiell, bl.a. skogsmaskiner til skogsbrannslukking eller annet opprydningsarbeid etter storm eller andre naturhendelser.

Dette er en melding med få uenigheter. Det ser vi når nærmest alle merknadene i komiteen er fra hele komiteen eller fra et stort flertall. Det er bra, for da har vi en stortingsmelding med bred enighet som vil stå seg over tid. Jeg regner med at de andre partiene vil redegjøre for sitt syn i denne saken.

Brann- og redningsvesenet er den mest desentraliserte nødetaten i Norge. Den kommunale organiseringen sikrer nærhet til innbyggere, lokalkunnskap og rask bistand når befolkningen trenger hjelp, både i byene og i distriktene. For Senterpartiet er det viktig. Det er et stort spenn i oppgavene til brann- og redningsvesenet. Hver dag utfører brann- og redningspersonell viktige, forebyggende oppgaver. De utgjør innsatsstyrken ved brann, rykker ut til trafikkulykker, håndterer flom og skred og bistår både politiet og helsetjenesten med en rekke ulike oppgaver. Nødmeldesentralene utgjør også en viktig del av brann- og redningsvesenets tjeneste. Døgnbemannede 110-sentraler sørger for å ta imot nød-anrop om brann, ulykker og andre hendelser fra befolkningen. Alt dette stiller krav til nærhet, lokalkunnskap og tilstrekkelig utstyr og kompetanse.

Regjeringen viser med denne stortingsmeldingen at vi legger til rette for at Norge skal ha et brann- og redningsvesen som er i stand til å håndtere framtidige utfordringer både innenfor eget sektoransvar og i samarbeid med andre nødetater og beredkapsaktører. Den lokale beredskapen påvirkes av utviklingen av vårt eget samfunn, men også av hva som skjer globalt. Konflikter og krig i andre deler av verden har konsekvenser for vår sikkerhet. Mye fungerer bra i dagens brann- og redningsvesen, og Senterpartiet mener den desentraliserte organiseringen er brann- og redningsvesenets fortrinn.

Kombinasjonen av heltids- og deltidspersonell ivaretar behovet for fleksibilitet og rask respons i hele landet. Brann- og redningsvesenet er kommunens viktigste tekniske beredkapsressurs, og regjeringen ønsker å bygge

videre på å styrke brann- og redningsvesenet og å ta vare på det gode arbeidet som gjøres hver eneste dag av heltds- og deltidspersonell i landets brann- og redningstjeneste.

I meldingen slår regjeringen fast at en grunnleggende målsetting er en nullvisjon om antall omkomne i brann. Denne nullvisjonen gjør at det må satses mer på brannforebyggende arbeid, ikke minst overfor utsatte grupper. En videreføring av de nasjonale målene vil bidra til kontinuitet i arbeidet på brannområdet og ligger til grunn for regjeringens prioriteringer framover. Regjeringen legger spesielt vekt på tre sentrale områder i meldingen: lokal, regional og nasjonal oppgaveløsning og samarbeid, brannforebyggende arbeid og fokus på utdanning, kompetanse og rekruttering.

Odd Harald Hovland (A) [11:17:59]: Me lever i ei tid der beredskap er i fokus, bl.a. fordi me lever i ein heilt annan sikkerheitspolitisk situasjon enn for få år sidan, og fordi me ser at klimaendringane gjev oss mykje større værmessige utfordringar enn før. Det betyr at det vert stilt andre krav til vår nære beredskap, både til vår eigen beredskap og til det offentleges ansvar.

Brann- og redningsvesenet er den mest desentraliserte naudetaten i Noreg. Den kommunale organiseringa sikrar nærleik til innbyggjarane, lokalkunnskap og rask bistand når befolkninga treng hjelp, både i byane og i distrikta. Difor er denne meldinga viktig. Ho slår fast at brann- og redningsvesenet framleis skal vere eit kommunalt ansvar, og at ei landsdekkjande organisering skal liggje fast. Brannvesenet skal framleis vere berebjelken i den lokale beredskapen.

Meldinga legg til rette for at Noreg skal ha eit brann- og redningsvesen som er i stand til å handtere framtidige utfordringar både innanfor eige sektoransvar og i samarbeid med andre naudetatar og beredskapsaktørar. Brann- og redningsvesenets brannførebyggjande arbeid har stor betydning for samfunnsikkerheita. Førebygging reddar liv. Det førebyggjande arbeidet må vere tilpassa både noverande og framtidige risikoar. I meldinga slår regjeringa bl.a. fast at ei grunnleggjande målsetting er ein nullvisjon om antal omkomne i brann.

Brann- og redningspersonell har eit risikofylt yrke. Det er avgjerande at personellet gjennomfører realistisk trening og jamlege testar, slik at dei vert sette i stand til å handtere krevjande oppdrag og kan vareta eiga og andres sikkerheit. Difor er det veldig tilfredsstillande at regjeringa tydeleg seier at dei vil sikre reglar som gjev tilsette i brann- og redningsvesenet rett til erstatning ved skadar som kjem av pålagd trening for heil- og deltidstilsette.

Det er vidare veldig viktig at regjeringa vil tydeleggjere kva for førebyggjande og beredskapsmessige oppgåver brann- og redningsvesenet skal handtere. Både

publikum og andre samarbeidande aktørar skal vere godt kjende med kva dei kan forvente av brann- og redningsvesenet i heile landet. Meldinga legg òg opp til at ein skal gjennomgå organisering og finansiering av brann- og redningsvesenets bistand til helsetenesta og politiet. Auka bistand frå brann- og redningsvesenet til helsetenesta er eit utviklingstrekk. Brann- og redningsvesenet utfører òg oppdrag for politiet. Her er det behov for klargjering.

Meldinga er tydeleg på prioritering av målretta informasjon og haldningsskapande arbeid om brannssikkerheit tilpassa ulike grupper i befolkninga og bl.a. å bidra til målretta informasjon mot barn og unge. Mange brannar kan unngåast gjennom auka bevisstheit, endra haldningar og endra åtferd. For å oppnå ei varig brannsikker åtferd må befolkninga ha kunnskap om risiko for brann og vere motivert for varige endringar i haldningar og åtferd. Tidleg haldningsskapande arbeid er viktig i etablering av kunnskap og utvikling av brannsikker åtferd.

Regjeringa vil vidareutvikle den førebyggjande innsatsen overfor grupper som er særleg sårbare for brann, og gjennomføre tiltak som bidrar til at risikoutsette grupper skal kunne bu trygt og brannsikkert heime. Både antalet og andelen eldre i befolkninga vil auke betrakteleg i åra framover. Fleire vil òg bu heime lenger og få helse- og omsorgstenester der. Heimane til folk er difor ein viktig arena for brannførebyggjande tiltak.

Meldinga er vidare tydeleg på at regjeringa vil leggje til rette for at kommunane utviklar eit samarbeid med frivillige organisasjonar og andre aktørar som kan hjelpe i det brannførebyggjande sikkerheitsarbeidet. Tverrfagleg samarbeid mellom kommunale tenester er eit viktig tiltak for å skape trygge tenester for personar i risikoutsette grupper. Aktørar utanfor kommunen, som frivillige organisasjonar, kan òg spele ei viktig rolle.

Regjeringa meiner elles at det er naturleg å vurdere oppgåveporteføljen til feiarane i eit breitt førebyggjande perspektiv. Feiarane har kompetanse som antakeleg ikkje vert utnytta godt nok i det brannførebyggjande arbeidet. Det bør difor vurderast om feiarane kan nyttast til informasjonsarbeid som ikkje er avgrensa til bygningar med fyringsanlegg.

Avslutningsvis: Ein samla komité har merka seg kreftrisikoen som er knytt til brannyrket. Eg tenkjer det er veldig bra at ein samla komité seier i merknadene at det er behov for meir forskning på brannførebyggjande arbeid for å redusere kreftrisikoen for brann- og redningspersonell, og at denne kunnskapen må inn i grunnutdanninga og ved sertifisering/resertifisering. I tillegg seier komiteen i merknadene at kreft må inngå i yrkesskadeforsikringa for denne yrkesgruppa og omfatte både heil- og deltidstilsette.

Sveinung Stensland (H) [11:23:14]: Det er bra å gå fra fyrverkeri til brann og redning. Det er en sammenheng i dagsordenen i dag.

Brann- og redningstjenesten er de som springer inn når andre springer ut. Det er de som står igjen når alle rømmer. Det er de som redder oss når vi er i fare. Alle skal ha respekt for den formidable innsatsen som brannfolkene og redningstjenesten i Norge gjør. Det ser vi hver gang det er en katastrofe, et eller annet som skjer. Da er det gjerne en brannkonstabel eller brannsjef som står i første rekke og svarer media. Vi så det i Gjerdrum, og vi har sett mange andre plasser hvor viktig en god brann- og redningstjeneste er.

Det finnes i dag rundt 12 000 ansatte i brann- og redningstjenesten i Norge. Av dem er 4 200 på heltid og 7 800 på deltid. Vi har 198 brann- og redningstjenester i Norge, og det sier seg selv at det er et virvar av måter å organisere det på, med sine fordeler og sine ulemper.

Denne stortingsmeldingen er ganske tynn, men den er bra, og den ble ekstra god av at hele komiteen stiller seg bak. Med de merknadene som er gjort i veldig godt samarbeid og med godt og kyndig saksordførerskap, er dette blitt veldig bra. Ingen skal være tvil om hva Stortinget mener om fremtiden for branntjenesten.

Det jeg vil trekke frem som spesielt vesentlig for oss i Høyre, er innspillene som har kommet i høringen og ellers i prosessen om behovet for en bedre samordning mellom 110-sentralene og også gi dem mer myndighet til å trekke inn ekstra ressurser. Det gleder meg stort at komiteen er enig i disse vurderingene. Det er viktig. Vi hørte på høringen at det var delte meninger, men her er det en klar marsjordre fra Stortinget. Det er en presisering av den bistandsplikten som allerede ligger inne i loven. Det er nok ikke noe stort problem i Norge i dag, men jeg tror det er viktig at vi er tydelige på at her skal en hjelpe hverandre når det trengs, og at det blir presisert.

I noen deler av landet er ikke samarbeidet over kommunegrensene helt på stell. En trenger ikke gå lenger enn til min egen hjemregion, der organiseringen av brann- og redningstjenesten er et stadig tilbakevendende tema, som rir flere av kommunene som en mare. Det viser at dette er vanskelig, dette er krevende, og ofte handler diskusjonene om hvordan en skal organisere dette, hvor brannstasjonen skal ligge.

Flere har vært inne på yrkesskadeforsikring, og det er klart at yrkesskadeforsikringen er der for at de som blir skadd fordi de gjør en jobb for oss andre, skal få erstatning hvis det er jobben som påfører dem skaden. Her er det helt klart at risikoen for kreft er høyere blant brannfolk, og da er det to ting å gjøre. Det er å få dem inn i forsikringsordningen og samtidig bli bedre på å forebygge. Vi ser at dette er ivaretatt på moderne brannsta-

sjoner, bl.a. med sluser som sikrer at en ikke tar med seg sotpartikler og annet inn der man oppholder seg.

Brann- og redningstjenesten er vår mest desentraliserte redningstjeneste. Den er kommunalt organisert. Det er bra. Sånn skal det være. Likevel må vi passe oss for at det ikke blir for mange høvdinge og for få indianere, og at vi har en organisering som går ut over sikkerheten. Med alle merknadene og det som står, tror jeg vi vil få enda bedre samarbeid om brann- og redningstjenesten rundt i vårt ganske land.

Helge André Njåstad (FrP) [11:27:16] (leiar i komiteen): Då er komiteen tilbake til å vera einige om dei store linjene og stå samla. Det er berre fyrverkeri som skapar litt action i dagens debatt. Heldigvis er me no tilbake til at denne meldinga, som er ei god beskriving av situasjonen, blir handtert av ein i all hovudsak ganske samla komité som understrekar kor viktig brann og redning er.

Det er òg hyggeleg å registrera at alle anerkjenner at kommunane har ei viktig rolle ved at dei er eigarar av brann og redning og er den lokale beredskapsaktøren som sørgjer for at ein har ei brann og redningstjeneste. Samtidig peikar ein på at det er viktig med meir samarbeid både over kommunegrensa og mellom andre naudetatar, som staten har ansvaret for, og brannvesenet, som kommunane har ansvaret for.

I helga hadde eg gleden av å besøkje Hallingdal på beredskapsdagen deira. Det var eit fantastisk flott arrangement der ein samla mange naudetatar på Torpomoen. Der fekk dei vist fram utstyr, vist behov for eigen beredskap og sett søkjelys på beredskap. Det var eit veldig flott arrangement der brannvesenet òg spelte ei stor rolle. Me veit at brann og redning ikkje berre handlar om å forebyggja og kjempa mot brann. Det handlar òg om andre ting. På denne dagen demonstrerte dei deira innsats i trafikkulukker ved å opna opp ein bil, og det var nyttig for alle å sjå korleis brannvesenet jobbar under høgt press. Det understrekar berre kva for ein viktig jobb alle dei i det norske brannvesenet gjer – både dei som jobbar heiltid og dei som jobbar deltid. Me veit at dei oftare er dei som kjem fyrst til akutte situasjonar. Om det er brann, ulukke eller andre ting, er det av og til brannvesenet som må stå på fyrstelinja og gjera innsatsen fyrst. Me skal vera takknemlege for at så mange vel å bruka yrkeslivet sitt til det, men òg overfor dei som har deltidsjobb og er frivillige i tillegg til annan jobb, som sørgjer for at me har gode brannvesen i dei mindre kommunane òg.

Me veit at når naturkatastrofar rammar, spelar brann- og redningstjenesta ofte ei stor rolle. Då eg kom frå Hallingdal, var det sjølv sagt umogleg ikkje å høyra meir om uværet «Hans». Det er kanskje akkurat slike fenomen som gjer at me treng å ha eit ledd litt overord-

na som kan trekkja på ulike ressursar, og som kan sørgja for at ein samhandlar mellom ulike lokale brannvesen i ein krisesituasjon, som komiteen nemner.

Eg trur det gjorde inntrykk på heile komiteen under høyringa då Brannmenn mot kreft var i høyringa og fortalde om korleis dei opplevde situasjonen sin, og korleis dei følte på usikkerheita og risikoen dei tek på seg ved å vera brannmenn. Der har komiteen fleire gode merknader som understrekar viktigheita av at ein må ha meir forskning og meir fokus på dette, så eg håpar at statsråden tek med seg dei merknadene og jobbar for å setja endå meir søkjelys på den saka, gjerne i samarbeid med Brannmenn mot kreft.

Det ligg inne to forslag, der Framstegspartiet er med på det eine. Det handlar om at viss ein skal gjera investeringar i nybygg, bør staten bidra til at ein kan vera samlokalisert. Det er ein fordel at naudetatar sit saman – både at ein trenar saman og at ein sit saman og kan dra vekslar på kvarandres erfaringar.

Eg besøkte nyleg Kristiansand, som har tatt det endå litt lenger, der alarmsentralane faktisk òg er samlokaliserte. Det var eit fantastisk flott opplegg i politihuset i Kristiansand, der brannsentralen, ambulansesentralen og politiet sin eigen operasjonssentral sit samlokalisert og kan gjera jobben sin, men òg møtast på tvers og gjera avklaringar. Det er ein god modell, og eg synest det er fornuftig at ein kan tenkja på samlokalisering når ein byggjer nye bygg. Eg synest det er litt merkeleg at det berre er Sosialistisk Venstreparti og Framstegspartiet som vil gie det signalet om at staten må bidra når ein skal byggja nye bygg, og at det då kan vera naturleg at staten og kommunen sine instansar kan vera samlokaliserte der det er gode lokale forhold til det.

Då tek eg opp forslaget Framstegspartiet har saman med SV.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [11:31:47]: Representanten Helge André Njåstad har teke opp det forslaget han refererte til.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:32:05]: Jeg vil starte med å berømme regjeringen for denne stortingsmeldingen. Brann- og redningsvesenet er en avgjørende del av tryggheten og beredskapen i Norge. Dette er mennesker som utsetter seg for stor risiko for å trygge oss alle og samfunnet.

Brann- og redningsvesenet er den mest desentraliserte nødetaten i Norge. Den kommunale organiseringen sikrer nærhet til innbyggerne, lokalkunnskap og rask bistand når folk trenger hjelp, i både byene og distriktene.

Det viktigste er å forhindre at brann og ulykker skjer. Derfor støtter SV nullvisjonen for antall drepte i branner og mener i den sammenheng at det er rett fokus å satse på å styrke forebyggingen av branner. Slik vi leser meldingen, ønsker regjeringen å satse på feieren og brannforebyggingen som en sentral ressurs i det forebyggende arbeidet. Dette var bl.a. noe fagforbundet tok opp, at dagens gebyrordning i for liten grad legger til rette for å benytte brannforebyggende kompetanse fullt ut. Det økonomiske aspektet må inkluderes. Det bør gjennomgås hvordan brannforebyggingens rolle, oppgaver og finansiering skal se ut i fremtiden.

Meldingen omtaler et stort antall av brann- og redningsvesen som har enten utdatert eller manglende risiko- og sårbarhetsanalyser. Vi i SV savner tydelige tiltak fra regjeringen for å møte denne utfordringen.

Det er gode faglige grunner til å stille krav til ledere i heltidsstillinger i alle brann- og redningsvesen, uavhengig av innbyggertall. Dette ble anbefalt av arbeidsgruppen som leverte forrapporten til regjeringens gjennomgang av brann- og redningsområdet, og forslaget har støtte i tidligere utfordringer. Heltidsledelse vil legge til rette for grundige analyser for å forebygge ulykker og iverksette planer for å følge konsekvensene av analysene. Ledere i brann- og redningsvesenet har nøkkelroller i den operative kommunale beredskapen og skal styrke utviklingen i en stadig mer teknologitung etat med mer kompetansekrevene oppgaver. De er garantister for at alle krav og pålegg om brannforebygging blir fulgt.

Jeg vil understreke at heltidsledelse handler om profesjonalisering, ikke sentralisering. Det finnes flere mulige interkommunale samarbeidsløsninger små kommuner kan benytte seg av for å oppfylle kravet på en samfunnsøkonomisk måte.

Forslaget har bred støtte i fagmiljøet, og bl.a. Samfunnsbedriftene, Fagforbundet, Delta og NITO stiller seg bak det.

I 2022 var justiskomiteen i Flekkefjord og besøkte beredskapssenteret der. Da var en samlet justiskomite enig om at å ha blålystjenestene under samme tak gir økt trygghet for befolkningen. Det gir mening at når man samlokaliserer i bygg, er det mer økonomisk, man snakker mer sammen, man deler erfaringer, og man kan dele på treningslokaler. Det er rett og slett en vinn-vinn-situasjon å samarbeide tettere. I stedet for at alle skal ha hvert sitt bygg, kan man bygge sammen, spare samfunnets ressurser og skape nye gevinster.

Dette er også noe som diskuteres i Hammerfest, med samlokalisering av beredskapstjenesten der. En samlokalisering vil være til beste for befolkningen, der det gir fordeler for samarbeid og for gjennomføring av øvelser i det daglige. Det vil gi et større fagmiljø for yr-

kesgruppene. Det vil øke trivselen, og det vil kunne styrke rekrutteringen til beredskapstjenestene.

I en slik samlokalisering er det helt naturlig at ansvaret tilfaller staten og ikke kommunene, ettersom ansvaret for tjenester som samlokaliseres, vil være fordelt mellom kommunen, fylket og staten. Ved beredskaps-senteret som planlegges i Hammerfest, er det kun én av tjenestene som ligger under kommunalt ansvar, mens øvrige tjenester ligger under fylket eller staten.

Når en aktør har behov for nye bygg, er det en fordel at man konsulterer andre beredskapsaktører for å se om det ligger synergieffekter i å dele bygget. Derfor har SV fremmet forslag om dette, som jeg tar opp nå. Jeg hadde ønsket at justiskomiteen kunne dele det samme engasjementet som da vi besøkte beredskaps-senteret i Flekkefjord, og stemt for SVs forslag. Det ville styrket beredskapen i Norge.

Presidenten [11:37:06]: Representanten Andreas Sjalg Unneland har teke opp det forslaget han refererte til.

Else Marie Rødby (Sp) [11:37:19]: Brannvesenet er den mest desentraliserte nødetaten vi har i Norge. De kommer først, de er lokalkjente, og de løser et stort spenn av oppgaver. De forebygger, og de er der når krisen inntreffer, enten det er naturkatastrofer, trafikkulykker eller – naturlig nok – brann.

Vi vet at brannvesenet gjør mye godt arbeid hver eneste dag, både de som jobber heltid, og de som jobber deltid. Likevel: Samfunnet er i endring, og vi står overfor nye utfordringer som stiller nye krav. Norge må ha et brann- og redningsvesen som er i stand til å håndtere framtidige utfordringer, både innenfor egen sektor og ikke minst i samarbeid med andre nødetater og beredskapsaktører.

Brannvesenet er en del av et større samvirke, og de aller fleste kjenner godt til at slik nødetatene er organisert nå, er det brann og redning som ofte kommer først, og som må løse oppgaver som i utgangspunktet ikke ligger innenfor deres oppgaveportefølje. Generelt har brann- og redningsvesenets oppgaver og krav til innsats-evne økt de siste årene. Dette har skjedd uten en tydelig forankring av hva som er og ikke er brannvesenets oppgaver, og nødvendige avgrensninger i den sammenheng.

Det er derfor et stort behov for en tydeligere definisjon av hvilke forebyggende og beredskapsmessige oppgaver det forventes at alle brann- og redningsvesen skal kunne håndtere. Det må innebære at man klart, gjennom regelverk, definerer hvilke oppgaver som inngår i en grunnportefølje for brann og redning. Det kan ikke være sånn at den enkelte ansatte ikke klart vet hva som er forventet, eller at man stadig settes i situasjoner der

man må løse oppgaver og oppdrag man ikke er rustet for.

Det er også andre aktører i det store brann- og redningsbildet som fortjener noe oppmerksomhet. Vi går nå inn i en årstid da skogbrann dessverre er et veldig aktuelt tema. Skogsmaskiner, lokale entreprenører og skogeiere er også en viktig del av den norske brannberedskapen. De lokale skogbrannreservene baserer seg på ressurspersoner fra det lokale skogbruket, og disse folkenes kapasitet, kompetanse og ikke minst lokalkunnskap er en viktig ressurs under slokkingsarbeid. Samarbeidet med brann- og redningsvesenet må derfor være godt.

Under komiteens høring i saken kom det tydelig fram at de som stiller opp med skogsmaskiner som del av slokkings- eller oppryddingsarbeid og får skade på utstyret sitt, kan lide økonomisk tap som følge av at tapt materiell ofte har lang leveringstid. Det er ikke bra, og derfor er det viktig at man både i meldingen og i komiteens arbeid med saken understreker det behovet det er for å se nærmere på dette, og på hvordan det eventuelt kan stilles garantier som sikrer at de som stiller opp med utstyr av viktige samfunnshensyn, ikke gjør det på egen regning.

Alt tyder på at vi får flere av disse hendelsene. Det vil sannsynligvis være skogbrann i Norge også denne sommeren, og ikke færre enn før. Da må vi ha gode systemer på plass, sånn at ikke de som bidrar i samarbeid med brannvesenet og løser viktige oppgaver, blir stående igjen med noen form for tap.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [11:40:52]: Det å sikre innbyggernes trygghet er en av statens viktigste oppgaver, selvfølgelig også innenfor brann- og redningsvesenets ansvarsområde. Sammen med de operative ressursene i politiet, helsevesenet, Sivilforsvaret, redningstjenesten og frivillige organisasjoner utgjør brann- og redningsvesenet en bærebjelke i den sivile samfunns-sikkerheten og grunnberedskapen i Norge, og er dermed en sentral del av både vår totalberedskap og vårt totalforsvar.

Brann- og redningsvesenet har et bredt samfunnsoppdrag, selvsagt med hovedoppgave å være innsatsstyrke ved brann, men de ivaretar også forebyggende oppgaver, bistår andre nødetater og rykker ut ved ulykker og andre lokale hendelser som flom og skred. For å håndtere framtidens utfordringer må brann- og redningsvesenet samarbeide med andre nødetater og beredskapsaktører for å sikre tilgang til beredskapsressurser, personell og utstyr i hele Norge, ikke minst for at de skal kunne jobbe godt sammen med disse andre aktørene når det oppstår situasjoner.

Flere steder i Norge har man slått seg sammen, bl.a. er det her i dag vist til både Flekkefjord og Kristiansand,

og for å løse mer krevende samfunnssikkerhets- og beredskapsutfordringer bør det i større grad vurderes å etablere samarbeid også på tvers av kommunegrenser, noe altså en del kommuner og regioner allerede har gjort.

Brann- og redningsvesenet vil videre stå overfor nye utfordringer på grunn av endringer i demografi, klima, teknologi, økonomi og den sikkerhetspolitiske situasjonen, og det er bra at regjeringen vil tydelig definere forebyggende og beredskapsmessige oppgaver for sektoren. Det er selvfølgelig også viktig at brann- og redningsvesenet, med tanke på disse endrede og nye utfordringene, må settes i stand til å ivareta sine viktige oppgaver på en god måte.

Opplæringen og utdanningen av brann- og redningspersonell skal bidra til at befolkningen kan være trygg på at bistanden de får fra brann- og redningsvesenet og nødmeldingssentralene, holder god faglig kvalitet uavhengig av hvor de er i landet. Flere høringsinstanser understreker behovet for mer kompetanse innen administrativ ledelse og personalledelse.

Jeg er veldig glad for at en samlet komité kommer med merknader om tematikk og flere områder som ikke allerede er omtalt, i en allerede god melding.

Statsråd Emilie Mehl [11:43:49]: Brann- og redningsvesenet er til stede i hele landet, i store og små kommuner. Hver eneste dag bidrar ansatte i etaten til vår trygghet, enten det er gjennom å slukke branner, ved å forebygge at de oppstår, eller ved å stille opp i mange andre typer hendelser.

Brann- og redningsvesenet er mange steder den nærmeste nødetaten, og det er de som ofte kommer først til stedet, uavhengig av type oppdrag. De utgjør innsatsstyrken ved brann, rykker ut ved trafikkulykker, håndterer flom og skred. De bistår politiet og helsetjenesten med en rekke ulike oppgaver. Det viser hele det brede spekteret de har i oppgaveløsningen.

I stortingsmeldingen har det vært viktig for regjeringen å legge til rette for at brann- og redningstjenesten fortsatt skal være den mest desentraliserte nødetaten i hele landet. I meldingen bygger vi videre på det som fungerer, og som er fortrinn, og peker ut en klar retning for de områdene der vi må gjøre justeringer.

For regjeringen er det tre elementer som er grunnleggende for brann- og redningstjenesten: nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet. Det sikrer vi gjennom den organiseringen vi har i Norge, hvor vi har både hel- og deltidsansatte i brannvesenet med en kommunal organisering. Felles for alle er at de har lokalkunnskap og er nære. Det er en uvurderlig beredskapsressurs.

Regjeringen oppstiller også i meldingen en klar nullvisjon mot drepte i brann. Det er en grunnleggende viktig målsetting, en målsetting som gjør at vi må jobbe målrettet etter to spor: vår evne til å forebygge at branner skjer, og den operative hendeshåndteringen når brannen først har oppstått.

Mye fungerer bra slik det er nå. Den lokale organiseringen er kanskje brann- og redningsvesenets fortrinn. Kommunestyrene i hele landet vurderer best hvordan tjenestene bør organiseres lokalt. Regjeringen vil bygge videre på denne styrken og det gode arbeidet som gjøres. Samtidig skal Norge ha et brann- og redningsvesen som kan håndtere framtidens utfordringer.

Regjeringen legger vekt på tre hovedområder:

For det første skal brann- og redningsvesenet fortsatt være et kommunalt ansvar, og en landsdekkende organisering skal ligge fast. Regjeringen vil tydeliggjøre oppgavene til brann- og redningsvesenet, som også flere har tatt opp her. Vi vil legge til rette for lokal, regional og nasjonal oppgaveløsning og samarbeid mellom nødetater og beredskapsaktører. Regionalt samarbeid skal baseres på frivillighet mellom selvstendige brann- og redningsvesen og på lokale risiko- og sårbarhetsanalyser.

For det andre skal vi jobbe mer med brannforebygging. Forebygging redder liv. Vi skal videreutvikle innsatsen rettet mot grupper som er spesielt utsatt for brann, og vi skal gjøre tiltak slik at de som er utsatt, fortsatt kan bo trygt og brannsikkert hjemme.

For det tredje må vi rekruttere og utdanne bedre. I 2024 startet den nye fagskoleutdanningen for heltidsansatte. Vi skal sikre at dette blir en utdanning som holder høy kvalitet. Vi vil videreføre modellen med desentralisert grunnopplæring for deltidspersonell, og vi skal sørge for et etter- og videreutdanningstilbud som gjør at de ansatte kan håndtere dagens og framtidens utfordringer. Regjeringen vil også sikre regler som gir ansatte i brann- og redningsvesenet rett til erstatning ved skader som skyldes pålagt trening.

Et viktig punkt i meldingen er også at vi vil ta i bruk ny teknologi. Det kan bedre forebygging og slokking av branner, f.eks. ved hjelp av kunstig intelligens. Med ny teknologi og kunstig intelligens følger det muligheter for nye og forbedrede måter å oppdage, evakuere fra og slokke branner på.

Det er en stor dag i dag. Stortinget behandler nå en melding som peker ut en klar retning for brann- og redningsvesenet som skal stå seg over mange år, og det er lenge siden sist. Vi forsterker og forbedrer etaten, og vi opprettholder en desentralisert organisering. Nærhet, lokalkunnskap og rask respons er det vi bygger framtidens brann- og redningstjeneste på.

Presidenten [11:48:15]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:48:22]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wetrhus Thorsvik, Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om å evaluere og styrke voldserstatningsordningen (Innst. 415 S (2023–2024), jf. Dokument 8:123 S (2023–2024))

Presidenten [11:48:37]: Etter ynske frå justiskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Ingunn Foss (H) [11:49:08] (ordfører for saken): Saken vi behandler nå, er et representantforslag fra Venstre om å evaluere og styrke voldserstatningsordningen. Stortinget vedtok i 2020 ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte, og loven trådte i kraft 1. januar 2023. Venstre ønsket primært å sende saken tilbake til regjeringen, da partiet var bekymret for at lovendringene ville svekke voldsutsattes rettigheter.

Representantforslaget viser til voldtektsutvalget, som slår fast at endringene som kom med den nye voldserstatningsloven, har innskrenket voldsutsattes rettigheter. Utvalget konkluderte bl.a. med følgende:

«Innføringen av frister, partstatus til utøver og svekkelse av retten til bistandsadvokat innebærer til sammen at voldtektsutsatte er langt dårligere stilt enn tidligere, når det gjelder muligheten til å søke erstatning fra staten.»

Forslagsstillerne viser også til Prop. 36 S for 2023–2024, Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner, der regjeringen sier at de tar sikte på å evaluere loven innen fem år fra ikrafttredelse. Forslagsstillerne mener at dette er altfor lenge å vente når man ser hvilke uheldige konsekvenser den nye voldserstatningsloven har for mennesker som utsettes for vold og overgrep.

Så går jeg over til Høyres innstilling i saken. Høyre er enig med Venstre og støtter forslaget om å evaluere ny voldserstatningslov før det har gått fem år. Det gjør vi fordi vi ser at endringene har hatt utilsiktede konsekvenser.

Under behandlingen av saken, i Innst. 310 L for 2021–2022, står det i en merknad fra Høyre og Framskrittspartiet: «... i etterkant av lovens ikrafttredelse bør

loven evalueres, slik at eventuelle utilsiktede konsekvenser blir korrigert.»

Høringsuttalelsene og tilbakemeldingene tyder på at den nye loven har fått noen konsekvenser som må evalueres. Det pekes på at fristen for å fremme erstatningskrav er for kort, spesielt med tanke på framtidig inntektstap og varige men, og at mange har behov for juridisk bistand i en sårbar situasjon.

Det vises også til at det er svært belastende for den fornærmede at skadevolder får partsrettigheter i henlagte sivile saker som behandles av Kontoret for voldsoffererstatning. Partsrettighetene ble innført som en forutsetning for at staten kunne søke regress mot skadevolder. I sivile saker som er henlagt av politiet, er partsrettigheter ikke relevant, da søknad om erstatning kun er en sak mellom fornærmede og staten. Partsrettigheter også i sivile saker har gjort at mange kvier seg for å søke erstatning.

På bakgrunn av disse argumentene mener Høyre at det ikke er noen god grunn til å vente i fem år før loven evalueres, men at dette kan gjøres etter to år.

Jeg tar opp forslaget i saken.

Presidenten [11:51:50]: Representanten Ingunn Foss har teke opp det forslaget ho refererte til.

Else Marie Rødby (Sp) [11:52:04]: Voldserstatningsloven, som i utgangspunktet ble fremmet av Solberg-regjeringen, var til behandling her i Stortinget for to år siden og trådte i kraft 1. januar 2023. Formålet var å sikre en mer effektiv og forutsigbar voldserstatningsordning, da voldsoffererstatningsloven fra tidligere opplevdes som uforutsigbar og med svært lang saksbehandlingstid. Det går fram av svarbrevet fra statsråden at antallet restanser per 1. januar 2024 var 5 721 saker, og at man antar at det vil ta flere år før alle restansene etter gammel voldsoffererstatningslov er nedarbeidet.

Etter at den nye loven trådte i kraft, behandles saker fortere, og penger kommer raskere til utbetaling. Det betyr ikke at det ikke fortsatt er utfordringer knyttet til voldserstatningsordningen, noe både mediasaker og en del menneskers erfaringer med loven hittil viser. Derfor er en evaluering av loven helt nødvendig, slik regjeringen har varslet.

For å kunne hjelpe mennesker i en svært sårbar situasjon er det viktig at denne loven fungerer i tråd med formålet. Det er vi enige om, tror jeg. Det er derfor viktig å presisere at kritikk og innvendinger mot loven som går på svekkede rettigheter for voldsutsatte, er alvorlig og vil bli fulgt opp. Likevel er det etter Senterpartiet og Arbeiderpartiets syn klokt å avvente til man har et tilstrekkelig volum av saker, slik at man faktisk kan se den reelle effekten av loven før man mer presist kan angi en justering av denne, og ikke som nå, hvor man fortsatt har en

sammenblanding av avgjørelser etter ny og gammel lov. Når verken den gamle eller den nye voldsoffererstatningsloven fungerer etter formålet, mener vi det er utrolig viktig at de endringene man i neste omgang bestemmer seg for å gjøre, er godt fundert, og at vi på bakgrunn av den evalueringen som skal komme, vet helt klart hva som må til for å løse de utfordringene som bl.a. pekes på i representantforslaget.

Det er altså ingen politisk uenighet om behovet for å evaluere loven og foreta nødvendige lovendringer – vi har det samme målet. Det er heller ikke noen veldig stor sak for Senterpartiet eller Arbeiderpartiet hvorvidt loven evalueres nå eller senere, den skal jo uansett evalueres. Det har statsråden sagt klart i sitt svarbrev. Flertallet har imidlertid samlet seg om å framskynde dette. Det å framskynde evalueringen vil antakelig føre til en svakere evaluering, så la meg derfor til slutt påpeke at flertallet med en slik detaljstyring fra Stortingets side som dette er, påtar seg et meget stort ansvar.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:54:57]: Når et menneske blir utsatt for vold eller overgrep, har vi som samfunn sviktet. Av mennesker som har mottatt voldsoffererstatning, sier flere at det gir dem en følelse av å bli trodd, på tross av det strenge bevisskravet i en straffesak som ikke nødvendigvis har ført fram. Ordningen er en anerkjennelse fra det offentlige av at den voldsutsatte faktisk er voldsutsatt.

Et hovedfunn i Oxford Researchs gjennomgang av og rapport om voldsoffererstatningsloven fra 2019 pekte på at det betyr mye å motta voldsoffererstatning. Rapporten fant at det viktigste ikke var beløpets størrelse, men betydningen av å bli trodd og anerkjent som offer.

Vi i SV var skeptiske til den nye loven av flere grunner. Omleggingen til paragrafsystem uten en skjønnsbestemmelse ville innskrenke virkeområdet til loven. Flere påpekte i høringen at det lå innsparingsmotive bak forslaget. For eksempel var § 271 om kroppskrenkelse utelatt, og Krisesentersekretariatet mente dette ville ramme hardt i familievoldssaker, der man ofte nedsubsummerer, altså justerer ned, til straffelovens § 271. Det manglet også hjemmel for voldsoffererstatning for brudd på oppholds- og besøksforbud, hensynsløs atferd, alvorlig personforfølgelse og kroppskrenkelse. Det er saker som falt utenfor, men som Arbeiderpartiet og Senterpartiet likevel valgte å presse gjennom en innstramming på.

I behandlingen av loven var SV og bl.a. Venstre tydelige på at loven måtte evalueres raskere når man lagde et helt nytt system. Det fikk vi ikke flertall for da, men jeg er glad for at enkelte partier har snudd, og at vi nå får et flertall. Voldtektsutvalget, som la fram sin rapport 8. mars i år, slo fast at endringene som kom med den nye

voldserstatningsloven, har innskrenket voldtektsutsattes rettigheter, og de skriver bl.a.:

«Innføringen av frister, partstatus til utøver og svekkelse av retten til bistandsadvokat innebærer til sammen at voldtektsutsatte er langt dårligere stilt enn tidligere, når det gjelder muligheten til å søke erstatning fra staten.»

Jeg håper at man når vi nå får på plass en evaluering, husker godt på å inkludere aktører fra feltet, særlig Kontoret for voldsoffererstatning, slik at vi får høstet de erfaringene veldig mange av oss advarte mot før vi vedtok denne loven. Jeg registrerer at Senterpartiets representant sier at det ikke er en stor sak for Arbeiderpartiet og Senterpartiet om dette skjer etter to eller fem år. Nei, dette handler ikke om Arbeiderpartiet og Senterpartiet, dette handler om de voldsutsatte i Norge. Dette er noe mange har reagert på. Mange av oss som sto på denne talerstolen, advarte regjeringen mot disse innstramminger. Likevel valgte man å presse det gjennom. Nå får vi heldigvis på plass en evaluering raskere, og jeg håper at man kan vedta en ny og bedre lov i fremtiden.

Tobias Drevland Lund (R) [11:58:17]: Forrige uke kunne vi lese en overskrift fra NRK om at Stortinget overkjører Mehl, som må evaluere omstridt lov. Det er det som skjer her i dag.

Da den nye loven om voldserstatning ble vedtatt, stemte faktisk Rødt imot. Vi kunne ikke stå inne for de endringene loven innebar, og mente i likhet med andre partier at den burde bli sendt tilbake til regjeringen. Det var etter vårt syn rett og slett for dårlig håndverk.

Etter at loven trådte i kraft, omtrent for ett og et halvt år siden, har vi gang på gang fått se og høre eksempler som viser hvor mange svakheter denne loven har vist seg å ha. Her må jeg få lov til å rette skryt til særlig NRKs journalister, som i lang tid har skrevet flere saker om den nye loven for voldserstatning og belyst en rekke eksempler på at loven faktisk kan sies å ha svekket rettighetene til nettopp dem som er utsatt for vold og overgrep.

Også voldtektsutvalget var tydelig i sin konklusjon om at loven har svekket rettighetene til voldsutsatte, som jo nettopp er den gruppen den skal ivareta rettighetene til. Det har medført en rekke negative og utilsiktede konsekvenser for dem som har opplevd vold og overgrep, og mange overgrepsofre kvier seg nå for å søke om erstatning de egentlig har krav på.

Vi ser at det er et stort behov for å få denne loven evaluert. Når det er så tydelig etter så kort tid hvor mange svakheter denne loven faktisk har, og det er en rekke utilsiktede konsekvenser som har blitt såpass åpenbare etter bare ett og et halvt år, holder ikke argumentet om at loven må få virke en stund før den evalueres. Vi kan

ikke tillate oss å vente og se hva som skjer videre, når vi allerede ser hvordan den nye loven har svekket rettighetene til dem den er til for.

Derfor støtter Rødt helhjertet opp om at voldserstatningsloven skal evalueres to år etter ikrafttredelse, og at regjeringen på bakgrunn av en evaluering skal komme tilbake til Stortinget med forslag om å styrke voldserstatningsloven.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [12:00:28]: Da vi behandlet ny voldserstatningslov i mai 2022, startet jeg innlegget mitt med å si: «Mye av det gode og viktige ved voldsoffererstatningsloven slik vi kjenner den i dag, står i fare for å forsvinne.» Etter at loven trådte i kraft, har vi sett nettopp det skje. Ikke for å være «that guy», men hva var det vi sa?

Voldserstatningsordningens viktighet kan ikke undervurderes. Ordningen ble opprinnelig designet for å kunne eksistere på egenhånd, litt ved siden av rettssystemet, og det skulle ikke være avgjørende om volden var bevist i en rettsal. Ordningen skulle gi volds ofre oppreisning av staten, en følelse av å bli trodd og en anerkjennelse av uretten som var blitt begått mot dem – uten at de måtte møte voldsutøveren igjen, og uavhengig av om den strenge bevisbyrden for straff var oppnådd.

Ordningen er spesielt viktig nettopp i saker hvor man har opplevd at en anmeldelse er henlagt. Da voldsutvalget kom med sin rapport 8. mars i år, slo de fast at endringene som kom med den nye voldserstatningsloven, har innskrenket voldsutsettes rettigheter.

Det er svært mange problemer med den nye loven. Foreldelsesfristene er for korte, særlig for barn, man har ikke lenger krav på bistandsadvokat, færre typer saker faller innenfor ordningen, osv. Ordningen har fram til nå fungert slik at den voldsutsatte ikke trenger å være i kontakt med voldsutøveren i prosessen ved Kontoret for voldsoffererstatning. Det er noe av det som nettopp har vært unikt og svært verdifullt med ordningen. I motsetning til i en rettsal, hvor voldsutsatte er nødt til å stå ansikt til ansikt med påstått voldsutøver, slipper volds offeret å forholde seg til påstått voldsutøver, noe som for mange kan oppleves som svært traumatisk.

Med den nye loven får påstått skadevolder som hovedregel innsyn i det voldsutsatte sender inn når de søker erstatning i saken. Det kan f.eks. være helsejournaler, sakkyndigrapporter, psykologsamtaler og annet som dokumenterer hvorfor den voldsutsatte bør ha rett til erstatning. Da vi behandlet den nye loven, trakk Venstre fram nettopp frykten for at voldsutsatte kan la være å søke om voldsoffererstatning fordi de ikke klarer å utsette seg for kontakt med voldsutøveren igjen.

Den siste tiden har bistandsadvokater og flere artikler i NRK vist at det er akkurat det som skjer nå, selv om

det foretas en vurdering av hvor mye innsyn som gis i hver enkelt sak. Vi er veldig takknemlige for å ha fått med oss opposisjonen på å evaluere loven på nyåret, for i motsetning til regjeringen har ikke de som er utsatt for vold og overgrep, tid til å vente i tre år til. De fortjener at lovendringer som slår så sterkt ut i deres disfavør, går etter i sømmene så raskt det overhodet lar seg gjøre.

Statsråd Emilie Mehl [12:03:50]: Aller først vil jeg si at jeg synes det er spesielt, og at det egentlig framstår på grensen til uredelig, når jeg hører Venstres innlegg i saken. Man snakker for det første som om alt var bedre før, med gammel lov. Det er ikke riktig. Hvis vi tenker oss noen år tilbake i tid, var det svært viktig at vi fikk gjort noe med voldserstatningsloven fordi den bl.a. førte til at det var ekstremt lang saksbehandlingstid, og den klarte ikke å ivareta rettssikkerheten til volds ofre godt nok.

For det andre er det helt utrolig at man kan stå og omtale en lov man selv har fremmet, på denne måten. Voldserstatningsloven ble fremmet 17. september 2021. Da satt ikke Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering, vi tok over like etter. I behandlingen i Stortinget gjorde vi en rekke forbedringer i voldserstatningsloven, sammenlignet med det som var lagt fram av regjeringen Solberg, med bl.a. Venstre. Det handlet bl.a. om at flere enn det som opprinnelig var foreslått, skulle få erstatning.

En annen forskjell fra tidligere er at personer som hevdes å være voldsutøvere, blir part i saken i saker uten dom. Det er ikke fordi det er noe Senterpartiet og Arbeiderpartiet primært ønsker, det er for å ivareta menneskerettighetene. Mener Venstre at vi skal bryte menneskerettighetene og ikke ha rettssikkerhet for dem som eventuelt blir anklaget for et voldstilfelle, selv om det ikke har vært i retten? Jeg etterlyser noen svar på det.

Så til det saken handler om, evaluering: Regjeringen mener helt klart at ny voldserstatningslov skal evalueres, men vi mener det er lurt å gjøre det på et tidspunkt hvor det vil ha noe for seg, slik at vi faktisk kan gjøre endringer som treffer riktig. Hvis vi gjør det for tidlig, vil vi få et for tynt grunnlag og en reell risiko for at vi tar beslutninger på feil premisser, slik opposisjonen og flertallet nå legger opp til. Det mener jeg ikke er ansvarlig.

Tidligere voldserstatningslov var uforutsigbar. Den medførte en stor grad av dobbeltbehandling. Saksbehandlingstiden var så lang at det gikk ut over rettssikkerheten, og da ny lov trådte i kraft, lå det 6 794 saker til behandling etter den gamle loven. I 2023 ble det behandlet langt flere søknader etter gammel lov enn etter ny lov, så det er fortsatt et etterslep å ta igjen, og det vil ta noe tid før vi får et reelt datagrunnlag etter ny lov å evaluere etter. Det er bakgrunnen for at vi ikke støtter utgangspunktet i dette forslaget, selv om vi selvfølgelig støtter en evaluering.

Presidenten [12:06:49]: Det vert replikkordskifte.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:07:02]: Ministeren skryter på talerstolen av at de gjorde forbedringer i Solberg-regjeringens forslag til voldsoffererstatningsloven, men dette var en av lovene regjeringen likevel valgte å få igjennom – med premissene lagt av Solberg-regjeringen – istedenfor å starte arbeidet på nytt. Mye av kritikken den gangen var nettopp at dette var en lov basert på at det skulle være økonomiske innsparinger i ordningen.

Det er helt riktig at regjeringen gjorde noen forbedringer, at man utvidet virkeområdet litt da man gikk over til paragrafsystemet. Mange av oss var enige om at det kunne være lurt å gå over til et paragrafsystem, så man fikk raskere saksbehandling. Det har ikke vært noe man har protestert mot. Man har protestert mot hvilke paragrafer som skulle inn, og at man ikke hadde en sikkerhetsventil, for det kan være vanskelig å faktisk forutse alle mulige tilfeller.

Mener ministeren fremdeles at det var riktig å innnevne virkeområdet i loven, som man valgte å vedta den gangen?

Statsråd Emilie Mehl [12:08:04]: Med det utgangspunktet vi hadde, mener jeg det var en riktig avgrensning. Vi har også sagt at vi skal evaluere loven. Vi mener det er for tidlig nå, at vi ikke vil ha et reelt grunnlag, og dette kan f.eks. være noe av det man må se på i en evaluering.

Når det gjelder hvorfor proposisjonen ikke ble trukket tilbake, men ble behandlet og forbedret av Senterpartiet og Arbeiderpartiet opp mot det Høyre og Venstre hadde foreslått, handlet det om at den gamle loven heller ikke var ufeilbarlig. Som jeg sa i innlegget, var det nesten 7 000 saker i kø, og det var en saksbehandlingstid på over 400 dager. Det var ikke bra for rettssikkerheten eller voldsofrene, det heller.

Det var viktig at vi fikk på plass et nytt system, og med det nye systemet ser vi nå at i saker med dom er gjennomsnittlig utbetalingstid – mener jeg å huske – 19 dager etter dom til man får utbetalt penger. Det er veldig bra. Det er ikke så svart-hvitt som det framstilles, spesielt av Venstre, men også av flertallet her.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:09:04]: Det er ingen som har kritisert regjeringen for de grepene man tok for å få ned saksbehandlingstiden, og jeg synes det begynner å bli på grensen til uredelig, hvis vi skal bruke det ordet ministeren brukte i stedet, at man hele tiden går tilbake til det poenget, for det var ikke det som var poenget da vi diskuterte dette i Stortinget. Da var det virkeområdet spesielt og partsrettigheter, som var en del av de tingene voldtekstutvalget har problematisert, vi diskuterte. Hvis regjeringen ville, sto jo SV klar med åpen

dør og en rekke forslag til hvordan vi kunne sikre f.eks. at kroppskrenkelse kom inn i loven, for vi vet at veldig mange familievoldssaker, vold i nære relasjoner, har et høyt beviskrav og kan nedsubsummeres til disse.

Mener regjeringen fremdeles det er riktig at de menneskene som er utsatt for dette, ikke skal få voldsoffererstatning, de som har opplevd brudd på oppholds- og besøksforbud og sliter som følge av det, de som er utsatt for hensynsløs atferd eller alvorlig personforfølgelse? Er det riktig at disse menneskene ikke skal ha rett på voldsoffererstatning?

Statsråd Emilie Mehl [12:10:05]: Det nye systemet er helt annerledes enn det gamle, hvor man måtte gå inn i hver enkelt sak og gjøre en vurdering som tok kjempelang tid, noe som førte til en enormt lang saksbehandlingstid. Vi mente at vi måtte endre det. Vi mener at det må settes en grense et sted basert på det nye systemet, og de grensene vi satte da loven ble vedtatt, er rimelige.

Så skal vi også evaluere, men vi må jo ha noe å evaluere som gjør at vi kan treffe nye beslutninger, hvis det er grunn til å gjøre endringer – et faktisk grunnlag, så man ikke tar feil en gang til. Det er på en måte det diskusjonen handler om her i dag, egentlig.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:10:43]: Noe av bakgrunnen for denne saken, som det nå heldigvis blir flertall for, er bl.a. arbeidet til NRK, der man har satt fokus på veldig mange enkelthistorier om mennesker som har blitt rammet av det nye systemet og nettopp mistet rettigheter de før ville hatt, altså grunnlag for voldsoffererstatning.

Jeg hører ministeren argumentere for at vi egentlig ikke bør evaluere nå, at vi burde vente, men konsekvensen av det vil jo være at flere mennesker som i dag faller utenfor denne ordningen, ikke vil komme innenfor. Når vi har evalueringer som peker på hvor viktig dette er for mennesker som har opplevd vold og overgrep, mener ikke ministeren at det da faktisk har en kostnad å vente på en evaluering og forbedringer? Det har en kostnad for disse menneskene. Er regjeringen enig i at prisen man betaler for å vente lenger, er at mennesker som med forbedringer kan komme inn igjen i ordningen, faktisk må ta konsekvensen av det?

Statsråd Emilie Mehl [12:11:45]: Prisen for å evaluere for tidlig kan være at man ikke treffer når man gjør endringer, og det kan jo også gå ut over mennesker som da eventuelt ikke blir omfattet av ordningen, eller som må tåle de konsekvensene. Det er mitt poeng, at saken er ikke så unyansert som den framstilles som av opposisjonen, og da særlig av Venstre, som representanten her ikke representerer.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [12:12:18]: Voldtektsutvalget har understreket at slik de ser det, er det ikke et menneskerettslig krav at den påståtte skadevolder skal få være part i saken, fordi partsstatus i utgangspunktet ble innført under forutsetning av at staten skulle kreve regress i disse sakene. Det ble endret under behandlingen i Stortinget. Voldtektsutvalget mener da at den partsstatusen også burde fjernes, slik at saken er mellom den utsatte og staten, ikke mellom den utsatte og skadevolder. Som flere har vært inne på, understreker disse sakene fra NRK nettopp at denne praksisen hvor påstått skadevolder kan få innsyn i ganske private dokumenter, gjør at flere vegrer seg for å søke om voldserstatning.

Kan justisministeren redegjøre for hvorfor partsstatus ikke ble endret sammen med endringen i kravet om regress?

Statsråd Emilie Mehl [12:13:19]: Dette viser noen av dilemmaene i hvordan vi forholder oss til straff, hvordan vi forholder oss til erstatningskrav, og hvordan samfunnet legger skylden på noen.

I disse sakene er det snakk om at noen kan få utbetalt erstatning for en voldshandling det ikke er bevismessig dekning etter strafferetten for å kunne dømme i en rett. Man setter et lavere krav, men det må da være godt gjort at en person har gjort noe, og det innebærer jo en viss konstatering av skyld. Vi har flere eksempler på at personer er blitt dømt til å betale erstatning, men frifunnet for en straffbar handling. I Tengs-saken ble en annen person senere anklaget for den straffbare handlingen, og det ble da en stor runde på det erstatningskravet, som var en viss konstatering av skyld, selv om personen ikke ble dømt til straff. Dette er ingen enkel vei. Det er ikke uten belastning å bli anklaget for en voldshandling, selv om man ikke blir dømt i retten.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [12:14:28]: I et brev fra Juristforbundet til statsråden fra februar i år framgår det at Statens sivilrettsforvaltning med bakgrunn i den nye loven har slått fast at Kontoret for voldsoffererstatning ikke lenger skal foreta selvstendige vurderinger av hvilke straffebestemmelser saker skal håndteres etter, men at de kun skal forholde seg til politiets koding.

Som enkelte har vært inne på her i dag, er det slik at politiets koding beregnes ut fra det strafferettslige beviskravet, som gjør at f.eks. saker om vold i nære relasjoner kodes ned til «kroppskrenkelse» eller «kroppsskade». Som kjent er bevisterskelen for voldsoffererstatning lavere enn det å bli strafferettslig dømt.

Mener statsråden at Sivilrettsforvaltningens praksis kan stå i fare for gradvis å fjerne skillet mellom strafferettslige krav og sivilrettslige erstatningskrav?

Statsråd Emilie Mehl [12:15:27]: Det har jeg ikke grunnlag for å ta stilling til her og nå.

Presidenten [12:15:31]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Dei talarar som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [12:15:49]: Det var ganske sterke ord som ble brukt fra justisministeren i beskrivelse av denne saken og av Venstre. Det er ingen som har stått her og sagt at absolutt alt med den tidligere voldsoffererstatningsordningen, som den het før, var perfekt. Det var altfor lang saksbehandlingstid, men det vi samtidig ser, er at fokuset i den nye saksbehandlingstiden er nettopp de sakene som har gått for domstolen.

Tidligere var det heller ikke der problemet lå, for når man hadde dom i en sak, ble de pengene utbetalt relativt raskt til den voldsutsatte. Problemet lå i de sakene hvor man skulle behandle det etter anmeldelse, men ikke etter dom, altså nettopp de sakene som for ekstremt mange er ekstra viktige, fordi man ikke har fått den anerkjennelsen og den opplevelsen av å bli trodd.

Ingen har stått her og påstått at alt var bedre før, men det er jo mulig å gjøre ting bedre uten å svekke andre områder. Det som har blitt gjort med den nye loven, er å svekke de sakene hvor det ikke foreligger dom, nettopp de sakene som er så viktige.

Det vises til at dette var noe som ble lagt fram fra regjeringen Solberg. I Stortinget stemte Venstre mot dette forslaget. Vi fremmet subsidiært en hel rekke forslag til forbedringer, for det er faktisk mulig. Selv om noe har fungert dårlig før, går det an å foreta en endring, med endringer som gjør at man ikke ødelegger noe som er en helt utrolig viktig ordning.

Det er ikke bare loven i seg selv som har vært utrolig dårlig håndtert; det var også en utrolig uryddig prosess i ettertid, i forbindelse med ikrafttredelse. Ikrafttredelsen kom fryktelig fort, spesielt den delen av ikrafttredelse som omhandlet foreldelsesfrist. Det er også noe av det som trekkes fram av voldtektsutvalget som negativt med den nye loven. Plutselig skal man bare ha ett år på å områ seg etter en henleggelse, mot de tidligere strafferettslige foreldelsesfristene. Dette skulle skje et halvt år etter at loven ble behandlet i Stortinget, så folk som hadde krav som kunne gå ti år tilbake i tid, fikk da plutselig denne informasjonen om at de måtte gjøre dette i løpet av veldig kort tid.

Der var det også en ekstremt dårlig behandling fra regjeringen. Det var ikke lagt noen ordentlig plan for hvordan denne informasjonen skulle gis ut til folk. Heldigvis – etter at Venstre også foreslo i Stortinget at ikrafttredelsen skulle utsettes – snudde regjeringen og utsatte ikrafttredelse på den delen av loven. Dette er bare en av

de tingene som viser at denne loven slår ekstremt negativt ut for dem som er utsatt for vold og overgrep.

Statsråd Emilie Mehl [12:19:06]: Jeg setter pris på en noe mer ydmyk side fra Venstre. Siden denne loven har vært til behandling, opplever jeg at det har vært konstante uttalelser i retning av f.eks. at regjeringen, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, har lagt fram denne loven kun for å spare penger, som jo er feil, i og med at det var Venstre og Høyre i regjering som la fram loven.

Når det gjelder ikrafttredelse, ønsker jeg bare å knytte noen kommentarer til det. Det er nok et eksempel på det jeg mener er uredelighet i framstillingen av saken. Da loven ble lagt fram av regjeringen Solberg, med Venstre som regjeringsparti, var ikrafttredelsen satt tidligere. Senterpartiet og Arbeiderpartiet utsatte ikrafttredelsen for å få tid til å utvide hvem som hadde rett til erstatning, og bearbeide det opprinnelige lovforslaget, så da loven trådte i kraft, var det et halvt år senere enn det Høyre og Venstre først hadde foreslått. Det synes jeg også kan være greit at kommer fram i debatten.

Presidenten [12:20:11]: Representanten Ingvild Wettrhus Thorsvik har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [12:20:23]: Det er i Stortinget lover vedtas. I Stortinget har Venstre hele tiden vært tydelig på at vi ikke ønsker velkommen de endringene som ble vedtatt med denne loven. Dette kunne ha blitt gjort på en mye bedre måte, som hadde ivaretatt volds- og voldtektsutsatte mennesker på en mye bedre måte.

Når det gjelder dette med ikrafttredelse, er jo én ting å vedta når det skal gjøres, en annen ting er hvordan man skal forberede dem som blir rammet av en slik endring. Det regjeringen kunne ha gjort, var å sørge for å nå ut med informasjon på en langt bedre måte enn det de gjorde. Dette handler ikke kun om når ikrafttredelsen skjedde. Når man først valgte å gjøre det med en så kort frist som det man gjorde, måtte man i alle fall sette inn et apparat som gjorde at man faktisk kunne nå ut til dem som sto i fare for å miste sine rettigheter med endringene av loven.

Statsråd Emilie Mehl [12:21:28]: Jeg ønsker bare å legge til som en opplysning i saken at vi i tillegg til å utsette ikrafttredelsen for å gi bedre tid til å nå ut med informasjon, også sendte ut informasjon om ikrafttredelsen da dette var vedtatt. Man gjorde altså vedtaket et halvt år før ikrafttredelsen skjedde, og det var viktig for oss hele veien å gjøre et godt informasjonsarbeid.

En ting vi ikke har vært inne på, er at vi fjernet kravet til regress i saker uten dom, som også er en forskjell fra

det opprinnelige forslaget som lå der fra Høyre og Venstre. Det var viktig for Senterpartiet og Arbeiderpartiet, som en del av det å forbedre loven opp mot det opprinnelige forslaget.

Presidenten [12:22:13]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Etter ynske frå justiskomiteen vil sakene nr. 7 og 8 verta handsama under eitt.

Sak nr. 7 [12:22:24]

Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkallelse av forordningene (EU) 2019/817 og (EU) 2019/818 om interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer og forordning (EU) 2021/1134 om endringer i visuminformasjonssystemet m.fl. (videreutvikling av Schengenregelverket) (Innst. 363 S (2023–2024), jf. Prop. 70 LS (2023–2024))

Sak nr. 8 [12:22:53]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv.) (Innst. 362 L (2023–2024), jf. Prop. 70 LS (2023–2024))

Odd Harald Hovland (A) [12:23:10] (ordfører for sakene): Eg vil takke komiteen, og det er ein samla komité som legg fram innstilling.

Forordningane presidenten har referert, tek sikte på å leggje til rette for ei meir effektiv utnytting av EU-informasjonssystema som understøttar forvaltninga av grense-, migrasjons- og sikkerhetsområdet. Det vert oppretta ein portal som gjer det mogleg for medlemsstatane sine system å søkje i fleire EU-informasjonssystem samtidig. Tilgangen til biografiske og biometriske opplysningar som i dag vert lagra i enkeltdatabasar, vert samla, og det vert etablert moglegheiter for å identifisere personar som er registrerte i fleire system. Dette vil også styrkje moglegheita for å oppdage personar som er registrerte med ulike identitetar, eller som brukar identiteten til ein annan.

Noreg som Schengen-medlem er del av eit felles regelverk om visum som gjev tredjelandsborgarar frå land med visumplikt tilgang til å besøkje Schengen-området i inntil 90 dagar i løpet av ein 180-dagarsperiode. Endringane inneber bl.a. at verkeområdet for visuminformasjonssystemet, som er forkorta VIS, vert utvida til at også informasjon om visum for langvarig opphald og opphaldsløyve skal leggjast inn i databasen, og at VIS vert knytt til andre EU-informasjonssystem for grensekontroll, sikkerheit og migrasjon gjennom interoperabilitet.

Justiskomiteen har lagt fram ei førebels innstilling for utanriks- og forsvarskomiteen, og dei har svart at dei ikkje har ytterlegare merknader.

Når det gjeld sak nr. 8 på dagsordenen, er det også ei samla innstilling frå komiteen. Der vert lovdelen til proposisjonen behandla. Ein føreslår at forordningane vert gjennomførte i grenselova, utlendingslova og SIS-lova ved inkorporasjon. Proposisjonen inneheld også forslag til endringar i utlendingslova, slik at VIS-forordninga med endringar vert gjord til norsk lov, og enkelte endringar i politilova og utlendingslova om opptak og bruk av biometriske opplysningar.

Det vert også føreslått endringar i utlendingslova § 100 b som følgjer opp ei høyring frå 2019, der det etter gjeldande regelverk kan takast ansiktsfoto og fingeravtrykk i utlendingskontrollen og gjerast samanliknings-søk med biometriske opplysningar registrerte i opphaldskort eller grensebuarbevis mv. Forslaget inneber at ein også skal kunne ta søk med biometriske opplysningar mot oppføringar i utlendingsregisteret i slike situasjonar.

Presidenten [12:25:20]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [12:25:41]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Roy Steffensen, Terje Halleland, Frank Edvard Sve og Morten Stordalen om å redusere bompengebelastningen i Ryfast (Innst. 386 S (2023–2024), jf. Dokument 8:117 S (2023–2024))

Presidenten [12:25:56]: Etter ynske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Geir Inge Lien (Sp) [12:26:28] (ordførar for saka): Bakgrunnen for innstillinga er eit representantforslag frå Framstegspartiet om å redusere bompengebelastninga i Ryfast. Innstillinga er ikkje einstemmig, men eg vil takke komiteen for eit godt samarbeid i behandlinga.

Ryfast er ein viktig kvardags- og pendlarveg for mange. Prosjektet vart i si tid vedteke finansiert hovudsakeleg av bompengar, men sjølv om dagens takstar er lågare enn det som vart føresett i vedtaket om bygging, ser vi no at belastninga har vorte for stor.

Ryfast er omfatta av tilskotsordninga for å redusere bompengar, som førre regjering innførte, og denne regjeringa vil vidareføre dette. I løpet av nedbetalingsperioden vil dette utgjere over 1 mrd. kr. Vidare får alle bilar minst 20 pst. rabatt med bompengebrikkar, og elbilar får ein noko større rabatt. Det er sett eit tak på 40 passeringar per måned. I sitt svarbrev har statsråden òg skissert ei rekke ytterlegare tiltak som kan vere med på å lette byrden for pendlarar.

Ein nesten samla komité, bortsett frå Venstre, stiller seg bak innstillinga om å redusere kostnaden for pendlarar i sambandet. Sjølv om Fremskrittspartiet fekk gjennomslag for forslaget sitt, har dei òg fremja eit anna forslag, og eg reknar med at dei vil gjere greie for det sjølv.

Tom Einar Karlsen (A) [12:28:42]: De færreste av oss liker å betale bompenger. Samtidig må vi nok alle erkjenne at bompenger har en viktig rolle å spille i transportsektoren i landet vårt, enten det gjelder å finansiere nye samferdselstiltak eller å styre reisende mot transportformer som lar oss utnytte den samlede kapasiteten på f.eks. vei og bane mest mulig rasjonelt, slik at investeringsbehovet ikke øker mer enn det må, og slik at vi også kan ta andre hensyn i transportpolitikken, som f.eks. hensyn til klima og miljø.

Det er imidlertid mange måter å innrette en bompengefinansiering på, og for oss i Arbeiderpartiet er det viktig at man søker best mulig lokal forankring når bompengepakken skrur sammen, slik at folk opplever at regninga blir noenlunde rimelig og rettferdig fordelt mellom ulike brukergrupper og ulike typer kjøretøy. I denne saken har mange framhevet at særlig pendlerne opplever bompengebelastningen som høy. Når samferdselsministeren da peker på at det er et visst handlingsrom til å gjøre justeringer i takstopplegget som letter børen litt for pendlerne, dersom lokale myndigheter ønsker det, er Arbeiderpartiet gjerne med på å utforske de mulighetene som ligger der.

Det er gledelig å se at nær en samlet komité står bak tilrådingen i saken.

Erlend Larsen (H) [12:30:16]: Bompengenivået på Ryfast har engasjert innbyggerne i Strand kommune i lang tid. Det er tatt opp bompengelån på prosjektet, der Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune står som garantist for lånet og prosjektet, som kostet 11,8 mrd. kr. Ryfast skal i hovedsak betales gjennom bompengefinansiering.

Det er udiskutabelt at bompengenivået er høyt – faktisk høyest i landet. Det er viktig for legitimiteten til bompengoordningen at den samlede belastningen for den enkelte ikke blir for stor, og at dette må ses i sam-

menheng med hva som er akseptabel belastning for å få hverdagen til en vanlig familie til å gå opp.

På bakgrunn av dette har lokale myndigheter i lang tid presset på for å finne mer omfordelende ordninger for nedbetaling av sambandet. Fylkeskommunen og kommunen, som sitter med garantiansvaret, er urolig for at regningen til slutt havner hos dem. Det har vært samtaler med departementet, men så langt har en ikke lykkes i å finne gode løsninger.

Fylkeskommunen og næringslivet er ikke fornøyd med de tiltakene statsråden så langt har lagt på bordet som forslag for å imøtekomme den krevende situasjonen brukere av sambandet opplever. Det er ikke nok å skyve ansvar og kostnader over på næringsliv, bilister, fylkeskommune og kommune, som sitter med garanti-ansvar. Det er derfor viktig at statsråden får fortgang i de prosesser og diskusjoner som er satt i gang, slik det er vist til i svarbrevet fra statsråden til komiteen. Vi trenger å finne et godt og omforent kompromiss, et kompromiss som reduserer de reelle kostnadene for brukerne.

Høyre mener at vi må gi statsråden tillit til å finne slike løsninger, når det så tydelig blir meldt tilbake til Stortinget i denne saken at det er gode samtaler på gang. Dersom statsråden, fylkeskommune, kommune og næringsliv ikke vinner fram med sine forhandlinger og finner omforente løsninger, må dette meldes tilbake til Stortinget i forbindelse med budsjettet for 2025, for skal det på plass en ytterligere statlig andel av dette i en budsjettsak, må det håndteres deretter. Derfor står Høyre inne i flertallsforslaget til vedtak og støtter ikke forslaget fra mindretallet.

Mimir Kristjánsson (R) [12:32:44]: Ryfast er Norges lengste undersjøiske tunnel, og det er også Norges dypeste kostnadssluk for bilister. For en vanlig pendler som kjører minst 21 ganger fram og tilbake i løpet av måneden, koster det 4 400 kr med elbil og 6 300 kr med vanlig bil. Det vil altså si at hvis man er heldig med billiggillettene man finner på Norwegian, kan man fly fram og tilbake til New York for det beløpet det koster en pendler i Strand kommune å komme seg til Forus utenfor Stavanger, der svært mange jobber.

Innbyggerne i Strand er ganske uskyldige i dette. Det var ikke innbyggerne i Strand som først og fremst ba om å bli kvitt Tau-ferjen, som først og fremst ba om å få lagt Ryfast der den ligger, som først og fremst ba om at vi skulle utvide arbeidsmarkedsregionen sånn som det er gjort, men de har mistet ferjen sin. De har blitt bedt om å flytte til Jørpeland for å jobbe i Stavanger. De har blitt en del av det arbeidsmarkedet. Nå sitter de og har fått katta i sekken.

Dette er et problem som ikke går over av seg selv. Jo dyrere det blir, jo færre bruker tunnelen, og jo dyrere må

det da bli for dem som fortsatt er avhengig av å bruke den. Det er dette som er problemet med strandede bompengeprojekter av denne typen. En altfor høy andel bompenger av den typen vi har i Ryfast, gjør at bilistene ikke lenger bruker tunnelen, og det gjør at de bilistene som er igjen, får en enda større regning å betale.

Det finnes ingen annen løsning på det enn at staten går inn og rydder opp etter seg. Staten har bygd Ryfast på en økonomisk lite bærekraftig måte. Det er det ikke bilistene i Strand som har gjort, det er det politikerne i denne salen som har gjort, ved å pålegge så voldsomt mye bompenger at det ikke har vært mulig å finansiere tunnelen på en bærekraftig måte etterpå. Derfor må staten komme og rydde opp etter seg og bidra med en økt statlig andel inn i dette prosjektet, sånn at man kommer ut av den negative spiralen der tunnelen bare blir dyrere og dyrere, og færre og færre kjører, helt til problemet går over styr.

Jeg er glad for at regjeringen vil se på løsninger, og at det er et stort flertall bak det opprinnelige forslaget til representanten Steffensen og Fremskrittspartiet, men å utvide belastningstiden for bompenger betyr jo ikke å kutte i bompengene til folk. Faktisk vil de betale mer i bompenger hvis det eneste man gjør, er å utvide bompengeperioden, slik statsråden langt på vei sier i sitt svar til komiteen.

Derfor finnes det ingen annen løsning enn gå inn for det forslaget representanten Steffensen og Fremskrittspartiet har fremmet som alternativ nummer to, nemlig at staten må inn og bidra med økte statlige midler for å redde befolkningen i Strand og for å redde Ryfast-prosjektet.

Roy Steffensen (FrP) [12:35:54]: Heldigvis er det ikke lov med applaus i stortingssalen, ellers hadde jeg gjort meg skyldig i å måtte applaudere en kommunist.

Takket være stort engasjement fra lokalbefolkningen og næringslivet i Strand, lokale medier og ikke minst en aksjonsgruppe som har arrangert flere markeringer, fakkeltog og andre arrangementer, er det nå blitt stor oppmerksomhet om den urimelig høye bompengebelastningen som er for brukerne av Ryfast. På folkemøtet i Tau kirke den 18. april var det store forventninger til at ting skulle begynne å skje, og at Stortinget og regjeringen hadde fått øynene opp for urimeligheten.

Jeg ble oppriktig glad da jeg i Stavanger Aftenblad kunne lese at Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå signaliserte støtte til forslaget Fremskrittspartiet hadde fremmet, som er det vi behandler nå i dag. Tidligere hadde både Høyre, Kristelig Folkeparti og Rødt også signalisert støtte, så nå lå det an til et bredt flertall som var opptatt av å redusere bompengebelastningen. Likevel, etter hvert som tiden har gått, har vi fått et innblikk i hva pla-

nen til regjeringen er, og det er å forlenge bompengeperioden og sende regningen til næringslivet og dem som bruker veien av og til. Ikke én eneste krone er regjeringspartiene med på å ville bevilge, men det er heller ingen andre partier. I innstillingen som ligger på bordet nå i dag, er det kun Fremskrittspartiet som står bak forslaget om å gå inn med økte statlige midler – og Rødt har nå signalisert støtte til det.

For å ta litt historikk: Fremskrittspartiet stemte mot finansieringen av Ryfast da prosjektet opprinnelig ble vedtatt. I ettertid har vi ved flere anledninger foreslått å fjerne bompengene helt. I regjering fikk vi til en ordning som ga økte bevilgninger til bl.a. Ryfast og flere andre såkalte distriktsprosjekter. Et av argumentene vi får høre nå, er at vi ikke kan gi økte bevilgninger til ett enkelt prosjekt uten samtidig å gjøre noe med alle andre. Det er med respekt å melde feil. Fremskrittspartiet hadde hånden på rattet i åtte år. Vi var bl.a. med og fikk den ordningen til Ryfast som sørget for 10 pst reduksjon, og vi var med og fjernet bompenger i masse forskjellige enkeltprosjekter, bl.a. Finnfast og T-sambandet. Det er altså mulig, men det må være politisk vilje, og den ser det dessverre ikke ut som finnes i denne sal i dag.

Det finnes riktignok vilje til å få ned antall maksparasjoner for dem som pendler, og det blir også billigere for dem. Det er bra. Likevel er det ikke godt nok, og det er ikke bra når kostnaden lempes over på de andre brukerne, og man forlenger tiden de faktisk må betale bompenger. Opprinnelig skulle bompengene utgjøre om lag 4,8 mrd. kr. Nå utgjør de om lag 8,7 mrd. kr, og i dag peker flertallet på en løsning som vil øke bompengendeelen enda mer. Det henger ikke på greip, og Fremskrittspartiet mener det er urimelig at det er brukerne som skal sitte igjen med hele regningen.

Det eneste som vil hjelpe for å få ned de enorme kostnadene, er økte statlige midler, og det foreslår Fremskrittspartiet i dag. Det er fullt mulig for de andre partiene å støtte det – hvis de vil.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [12:38:50]: Representanten Roy Steffensen har teke opp det forslaget han refererte til.

Eg vil minne om at «henger ikke på greip» har vorte påtala tidlegare som eit ikkje-parlamentarisk uttrykk.

Mona Fagerås (SV) [12:39:04]: Vi i SV anerkjenner at Ryfast er blitt svært dyrt for pendlere og støtter derfor forslaget fra Fremskrittspartiet om å redusere bompengebelastningen for dagpendlere på strekningen.

Så mange som 12 pst. av ungene i Strand kommune lever i lavinntektsfamilier. Fra og med 8. februar 2024 er kostnaden for ansatte som pendler til jobb, mellom 4 450 og 6 375 kr per måned, altså en betydelig del av inntekten til lavinntektsfamilier som er avhengig av

veien for å komme seg på jobb. Den store belastningen for dagpendlere på Ryfast gjør veien til et spesielt tilfelle, og vi mener at en reduksjon i bompengebelastningen på denne strekningen ikke må sette presedens for andre prosjekter.

Til dem som kommer etterpå og sier at dette ble for dyrt: Vel, det burde ikke være noen overraskelse for noen, spesielt ikke politikere som har vært med på å vedta dette. Jeg er nødt til å påpeke at det er særlig problematisk at Fremskrittspartiet og Høyre har bygget en så stor og enorm firefelts motorvei. Sånne dyre veiprosjekter vil nesten uten unntak medføre bompengebelastning for bilistene, og man burde fra politisk hold – på et mye tidligere tidspunkt – ha tatt inn over seg hva dette ville bety for dem som skal bruke veien. Det er svært problematisk at man har bygget et enormt veiprojekt i stedet for å utbedre veien og bruke de store pengene på kollektivtransporten i området i stedet. Hadde man fokusert på å ta vare på de veiene vi har, samt på et billigere og bedre kollektivtilbud, hadde situasjonen i dag vært en helt annen.

Jeg er derfor også i denne saken nødt til å si at vi er nødt til å skrote og nedskalere de planlagte store motorveiprojektene og heller begynne å ta vare på de veiene vi har. Det er det som er veien å gå for at folk skal slippe å komme i situasjoner hvor man ikke har råd til å bruke veien når den står der. Bompenger bør i utgangspunktet ikke brukes til å finansiere store veiprosjekter, men heller brukes som virkemiddel for å finansiere kollektivtransport.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:41:59]: Jeg har forståelse for at trafikantene mener at bompengetakstene i fastlandsforbindelsen Ryfast er høye. Jeg forstår også at det oppleves som et hinder for utviklingen av en samlet bo- og arbeidsmarkedsregion for Ryfylke og Nord-Jæren.

Jeg vil samtidig minne om historikken i prosjektet. Finansieringen av Ryfast ble vedtatt av Stortinget i 2012. Den gang var det et sterkt ønske fra lokalbefolkningen om å framskynde etableringen av et ferjefritt veisamband mellom Ryfylke og Nord-Jæren. Derfor ble det vedtatt en finansiering basert på bompenger og lokale tilskudd, og det ga lokale myndigheter tilslutning til. Ryfast startet bompengerevingen i 2021. Det er lagt opp til 20 års innkrevningstid, og prosjektets lånegjeld utgjør om lag 6,2 mrd. kr. Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune har garantert for lånet, og de bærer dermed også risikoen. Prosjektets økonomi er sårbar. Derfor må vi være oppmerksomme på alle sider av saken når vi ser på endringer av takst og innkrevingsopplegg. Det gjelder særlig nå, mens vi fortsatt er tidlig i innkrevingsperioden.

Staten bidrar allerede til å begrense bompengebelastningen i Ryfast gjennom tilskuddsordningen for reduserte bompenger utenfor de største byområdene. Det reduserer takstene med om lag 10 pst. Regjeringen har i den nye nasjonale transportplanen prioritert å videreføre denne ordningen. For hele innkrevingsperioden for Ryfast vil dette kunne utgjøre over 1 mrd. kr i statlige tilskudd. Samtidig har vi gjort tøffe prioriteringer i Nasjonal transportplan, og det er ikke rom for å tilføre Ryfast ytterligere statlige midler.

Jeg mener at vi i denne saken må se på tiltak som treffer storbrukerne av Ryfast. I dag har prosjektet som nevnt et månedlig passeringstak på 40 passeringer. Å redusere passeringstaket vil være et treffsikkert tiltak som reduserer bompengebelastningen betydelig for dem som reiser mest. Å redusere det månedlige passeringstaket fra f.eks. 40 til 25 passeringer vil redusere bompengebelastningen med om lag 30 pst. Det vil være en betydelig innsparing for pendlere og andre storbrukere.

Sammenlignet med andre alternativer mener jeg at et lavere passeringstak er en mulig løsning som kan utredes nærmere. Det er et treffsikkert tiltak for å avlaste pendlerne, samtidig som risikoen for prosjektet begrenses. Selv om det betyr å forlenge innkrevningstiden noe, er det mindre kostbart enn å gå inn for generelle forlengelser av innkrevningstiden. Et lavere passeringstak med noe forlenget innkrevningstid vil kreve ny utredning av takst- og innkrevingsopplegget og nye lokalpolitiske vedtak før ny behandling i Stortinget.

Presidenten [12:45:03]: Det vert replikkordskifte.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:45:16]: Då Framstegspartiet var i regjering, kutta vi i bompengar med fleire milliardar. Vi fjerna bompengar på ei rekkje prosjekt landet rundt. Dagens regjering skuldar på økonomi osv. når dei ikkje vil gjere noko med prosjekt som Ryfast, som altså er brutalt for lommeboka til folk flest. Spørsmålet til statsråden er rett og slett: Kva skal til før regjeringa begynner å bry seg om lommeboka til vanlege folk, som her blir ramma brutalt av bompengar?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:45:54]: Jeg tror ikke det er noen ulikheter mellom oss som partier når det gjelder bekymringen for vanlige folks lommebok. Her har det passert en bompengeproposisjon i Stortinget i den perioden da Fremskrittspartiet hadde samferdselsministeren, og der var takstene beskrevet om lag på det nivået som er nå. Dessuten sies det i denne salen at Fremskrittspartiet har løst dette gjennom bompengetilskudd. Vel, det er de samme bompengetilskuddene vi nå har videreført, og det oppleves tydeligvis ikke som treffsikkert nok.

Jeg tror vi har en felles sak om å forsøke å løse dette på best mulig måte. Det er ingen ønsker fra denne regjeringen om å påføre innbyggerne i den delen av landet noen større byrde enn det som strengt tatt er nødvendig, men det er et prosjekt som er lagt fram for Stortinget, med lokal tilslutning i sin tid.

Mímir Kristjánsson (R) [12:46:58]: Jeg merker meg at statsråden sier at han forstår at bompengebelastningen i Ryfast oppleves som høy. Den er høy, det er den høyeste bompengebelastningen i hele landet, men spørsmålet dreier seg om noe annet, nemlig den løsningsen statsråden skisserer, ved å senke taket på passeringer og dermed få noe lengre innkrevningstid.

Det står i statsrådets eget svarbrev til komiteen at det vil innebære kostnader på ytterligere 800 mill. kr. Da er spørsmålet: Hvem er det som ender opp med de kostnadene? Er det statsråden og staten, eller er det pendlerne som kjører i Ryfast?

Sånn jeg kan forstå det, innebærer den løsningen – til tross for at man piner det utover flere år – at man egentlig ender opp med å betale mer bompenger i Ryfast, alt sett under ett.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:47:47]: Det er helt riktig at hvis man velger å gjøre den type grep, hvor man omfordeler, vil det likevel være sånn at brukerne i sum betaler kostnaden ved prosjektet. Det som her foreslås, er imidlertid å omfordele mellom brukerne, sånn at de som er daglige brukere og pendlere, får en noe lettere byrde. Det er tross alt det som er utgangspunktet for representantforslaget, at pendlerne her har en veldig stor belastning.

Jeg kan godt slutte meg til det representanten Kristjánsson sier, at dette er dyrt og en stor kostnad for brukerne av Ryfast-prosjektet, men det må da gjentas at dette er akkurat som forutsatt den gangen prosjektet ble realisert og behandlet i Stortinget. Nå får vi forsøke å finne løsninger som kan avlaste, og finne løsninger som gjør at pendlerne får en noe bedre hverdag.

Mímir Kristjánsson (R) [12:48:42]: Jeg takker for svaret.

At det er blitt akkurat som forutsatt da man vedtok prosjektet, må jeg nesten bare spille tilbake til de partiene som vedtok prosjektet, bl.a. statsrådets eget parti – og det er jo derfor vi er i den suppen som vi står i nå. Selv om man omfordeler mellom ulike grupper, blir den totale regningen til det man kan kalle brukerne av Ryfast – bilistene – høyere, så det blir mer bompenger totalt.

Så er det en gruppe som vi ikke har snakket så mye om, nemlig de som kanskje ikke pendler eller bruker det hver dag, men som likevel har dårlig råd, og som likevel skal til Stavanger i ulike ærend, som f.eks. er nødt til å

komme seg dit på sykehus eller hva det skulle være. Er den bompengebelastningen som er i Ryfast – den aller høyeste i Norge, med god margin – egentlig rettferdig for å bruke og benytte seg av helt vanlige tilbud i regionen sin, slik veldig mange av innbyggerne på Strand må?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:49:40]: Jeg tror vi må begynne i den andre enden. Her har det vært et sterkt lokalpolitisk ønske om å få på plass et fastlandssamband, og det fastlandssambandet gir selvfølgelig en betydelig merverdi og nytte for innbyggerne i regionen og for regionen samlet sett. Det er selvfølgelig et gode å få mye bedre kommunikasjoner, men en byrde og en ulempe ved den type prosjekter er at man ofte har brukerbetaling, bompenger. Det er ikke noe spesielt for dette prosjektet.

Det er likevel riktig at dette prosjektet har ganske høy bompengefinansiering, men det er som forutsatt den gangen det ble vedtatt, og med lokalpolitisk støtte da. Det er sånn det virker i alle bompengeprojekter. Det er ikke sånn at man bare kan peke på hva disse partiene gjorde i Stortinget. Det var de forutsetningene som lå til grunn den gangen saken ble vedtatt, også med de lokale myndighetenes tilslutning den gangen.

Mímir Kristjánsson (R) [12:50:34]: Det er riktig at det var støtte til dette prosjektet blant mange av innbyggerne i Strand. Jeg tror samtidig det var vanskelig å forutse den typen situasjon man ville ende i. Er ikke statsråden, i likhet med oss, bekymret for den utviklingen der færre velger å bruke bil i tunnelen og flere velger å reise kollektivt – noe som i utgangspunktet er et veldig gode og ikke akkurat noe å bekymre seg over – og der bompengebelastningen for dem som må fortsette å bruke tunnelen med bil, kan bli stadig høyere fordi det samlede antallet som bruker tunnelen og er med på å betale regningen, vil bli høyere, og at det blir en selvforsterkende effekt som til slutt gjør at denne regningen blir enda vanskeligere å betale?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:51:19]: Det er nok litt tidlig å vurdere hvordan nedbetaling av et sånt prosjekt vil forløpe så tidlig i nedbetalingsperioden som vi nå er, men nå får vi sannsynligvis et vedtak fra Stortinget hvor vi blir bedt om å se på hvordan dette slår ut for f.eks. pendlerne. Det vil kunne ha innvirkning på bruken av dette sambandet.

Roy Steffensen (FrP) [12:51:51]: Statsråden viser hele veien til forutsetningene og at det har vært et lokalpolitisk ønske, men da saken ble behandlet i 2012, var forutsetningene det lokalpolitiske ønsket ble vedtatt ut fra, at bompengandelen skulle utgjøre 4,8 mrd. kr. I svar på skriftlig spørsmål har statsråden

skrevet at det nå er 8,7 mrd. kr, og med den løsningen som legges på bordet i dag, vil bompengandelen øke til 9,5 mrd. kr. Det er noe helt annet enn de forutsetningene som lå til grunn da dette ble vedtatt lokalt.

Synes statsråden det er rett og rimelig at det er bilistene som skal ta hele den store kostnadsøkningen i form av økte bompenger som har vært på Ryfast?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:52:39]: Det har vært mange diskusjoner om det med betalingsnivå i dette prosjektet. Vi har svart Stortinget en rekke ganger på det. Når man ser på indeksjustering av de satsene som den gangen ble fastsatt, opp mot det vi nå ligger an til å få, er man omtrent på det nivået som ble forutsatt når det gjelder brukerbetaling, altså for ordinær passering.

Det er jo alltid sånn i bompengeprojekter at en velger å oppnå en nytte mot at en selvfølgelig har brukerbetaling. Den avveiningen må man gjøre, først lokalpolitisk og så her i Stortinget. Her er det vært gjort vurderinger tilbake i 2012, da proposisjonen ble vedtatt, og så har det også vært en proposisjon senere som tok inn et prøveprosjekt med lavere takster, som viste seg ikke å være bærekraftig. Derfor er man tilbake på det takstnivået som opprinnelig var forutsatt, og så skal vi nå se på om vi kan ha en annerledes fordeling mellom storbrukerne og de øvrige brukerne.

Presidenten [12:53:39]: Replikordskiftet er avsluttet.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:53:55]: Når ein behandlar Noregs desidert dyraste bompengeprojekt, som rammar folk og næringsliv så brutalt som det gjer i denne saka, burde det vere mogleg å sjå at det er denne salen her og no som kan gjere noko med det. Det har lita betydning å bruke tida si på fortida.

Det er ein lærdom i å få på plass så dyre bompengeprojekt som har så stor belastning, og som medfører så mykje negativitet for både innbyggjarane og næringslivet. Det bør eigentleg aldri skje. Det er difor vi i Framstegspartiet kjempar med nebb og klør for at slike prosjekt ikkje skal finansierast med bompengar. Det er iallfall totalt urimeleg at det er bilistane som skal ta den store auken i kostnadene, og i denne aukinga er det bilistane som tek omtrent heile kostnaden på det prosjektet.

Eg høyrer statsråden seie at det ikkje er rom for å gje ei krone i statlege løyvingar til det. Det var det i førre regjering. Den borgarlege regjeringa brukte i to periodar betydelege midlar for å kutte i bompengar, for å gjere kvardagen til innbyggjarar – vanlege folk – og næringslivet betre. Lommeboka er noko folk sjølv sagt er opptekne av i ein situasjon der alt har gått til himmels, når det gjeld

både renter, skattar, avgifter, drivstoffprisar, straum og mat. Alt har vorte dyrare for innbyggjarane, og i tillegg ser ein at bompengane skal forlengast og fordyrast i mange prosjekt. Det er altså ikkje økonomisk berekraftig for innbyggjarane og næringslivet å halde på sånn.

Det vert argumentert med at det ikkje er økonomiske rammer for det, ein snakkar om NTP, og at ting er så dyre. Å drive politikk dreiar seg om å prioritere. Det er visst viktigare med havvind enn at vanlege folk har ein fornuftig økonomi. Ein legg faktisk fram ein NTP som er 24 pst. lågare enn i 2021. Det er jo eit faktum. Då er prioriteringane til dagens regjering openberre: Ein ønskjer ikkje å prioritere økonomien og lommeboka til vanlege folk. Ein sender rekninga til næringslivet og innbyggjarane, også i dette prosjektet, i staden for faktisk å kome med statlege midlar som kan gjere noko for å få takstane ned på eit forsvarleg nivå i Noregs desidert dyraste bompengeprojekt.

Igjen: Det er politikarane som prioriterer. Regjeringa er ikkje interessert i å prioritere vanlege folk her heller, og det har vi dessverre sett på omtrent alle andre område også når regjeringa legg fram politikk.

Aleksander Stokkebø (H) [12:56:42]: Ryfast er et fantastisk prosjekt. Det er ingeniørkunst i ypperste klasse som bidrar til å bygge sammen Rogaland. Men skal vi utløse potensialet, må folk har råd til å bruke det. Sist Høyre og Fremskrittspartiet var i regjering, gjorde vi derfor flere grep for å presse ned takstene, og vi innførte ordningen med reduserte bompenger utenfor byområdene. Vi presset også ned taksten før åpningen av tunnelen med 40 kr hver vei, som for en dagpendler det året tilsvarte 18 000 kr.

Nå er takstene nok en gang på vei oppover, og vi deler bekymringen for bompengetakstene, som i særklasse er Norges dyreste. Stortinget og regjeringen har med flere endrede forutsetninger, bl.a. på moms og privat ferjedrift, sin del av ansvaret for at de forutsetningene ikke var som man la til grunn da prosjektet ble vedtatt. Derfor vil vi støtte forslaget om å be regjeringen ta en gjennomgang av prosjektet og snarest komme tilbake til Stortinget med tiltak som vil redusere bompengebelastningen.

Tilbakemeldingene fra Rogaland er at man ikke er fornøyd med det regjeringen hittil foreslår. Det er ikke nok å skyve ansvar og kostnader over på næringsliv, bilister, fylkeskommune og kommune med garantiansvar. Regjeringen bør bidra til løsninger som reduserer de reelle kostnadene for brukerne, og rapportere tilbake til Stortinget senest innen statsbudsjettet for 2025.

For å få presset ned prisene er det også viktig at utenlandske turister bidrar. At halvparten i dag ikke betaler for seg, er jo helt utrolig. Vi snakker altså om tusenvis av

gratispassasjerer, og regningen veltes over på innbyggerne i Ryfylke og Rogaland. Til nå er det om lag 17 mill. kr som mangler bare i Ryfast, og beløpene vokser. Det er selvfølgelig ikke greit. EU har funnet løsningen som gjør at vi vil kunne kreve inn også fra dem, men vi må få gjennomført direktivet, og det drøyer fra Liechtensteins side. Jeg har selv snakket med en kollega fra Liechtenstein, som har utfordret sin samferdselsminister i regjering, for å få det i gang. Det er bra at det også er kontakt på regjeringsnivå fra norsk side. I mellomtiden haster det med å få avtaler med enkeltland, og jeg mener vi også her er på overtid. Vi må finne løsninger her, ikke minst med Tyskland, som hittil har satt seg på bakbeina.

Det haster med å komme i gang, slik at vi kan få inntektene opp og satsene ned.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [12:59:50]: Det er avgjerande at bompengebelastninga i Ryfast blir kraftig redusert. Me har lenge jobba for å få dette på plass. Det er svært viktig at det skal gå an å bu i Ryfylke og samtidig kunna pendla utan at det gjer eit kraftig innhogg i lommeboka. Ryfast er det bompengeprojektet i Noreg der bompengetakstane er klart høgast. For pendlarar gjer dette eit kraftig innhogg i økonomien, og det vil vanskeleg svara seg å bu i Ryfylke og jobba t.d. i Stavanger eller på Forus.

No er det sånn at den gode matjorda rundt Stavanger og på Jæren er pressa. Det er avgjerande at befolkningsauken i Rogaland skjer i Ryfylke og Dalane, heller enn på Nord-Jæren og Jæren. Då må det vera mogleg å pendla. Når bompengebelastninga blir så høg, får me ikkje positiv utvikling og heller ikkje utviding av bu- og arbeidsmarknadsregionen.

Eg merkar meg at Venstre vel å stemma imot her i dag. Rogaland Venstre har jo prøvd å fri til Ryfylke, men står til stryk gong på gong. Saman med dette og det vanvitige behovet for å kutta i hurtigbåtane i Ryfylke trur eg me her og no kan setja ein strek over dette frieriet.

Til liks vil eg ta for meg Rogaland Høgre, og spesielt Strand Høgre. I lokalavisa Strandbuen kunne me i april lesa at Irene Heng Lauvsnes frå Høgre er tilbake i ordførarstolen etter ein vinter på Stortinget, og ho er optimist med tanke på reduserte bompengetakstar i Ryfast. Eit av tiltaka ho trekkjer fram, er å auka det årlege tilskotet frå staten. I dag stemmer Høgre mot nettopp dette forslaget. Stortingsrepresentant Heng Lauvsnes er altså ueinig med ordførar Heng Lauvsnes.

Det har vore eit enormt stort engasjement blant lokalbefolkninga, og det er det viktig å lytta til. Statsråden er allereie i gang med å peika på ulike tiltak som kan redusera bompengane for pendlarar. Det er ikkje tatt stilling til nokon av dei, og det må gjerast i samarbeid med garantistane Stavanger og Rogaland, i tillegg til kommunane i Ryfylke.

Me forventar at det kjem ei snarleg løysing på plass for å gjera livet lettare for folk i Ryfylke. Det kjem jo ikkje pengar med eit representantforslag, men no er det vilje i regjering til å sjå på fleire løysingar. Om det betyr at eitt av tiltaka blir å auka det årlege tilskotet frå staten, må me gjera det.

Heidi Greni hadde her overtatt presidentplassen.

Terje Halleland (FrP) [13:02:31]: Det er fremdeles ett parti igjen på Stortinget som advarer mot å bruke bompenger ved etablering av offentlig infrastruktur, og spesielt på vei, men dessverre har det vist seg gang etter gang at det nå er blitt politisk korrekt å være for bompenger. Vi ser at det er veldig mange partier som tar til orde for å redusere både skatter og avgifter, men hele debatten slutter der, og bompenger blir ikke en del den.

Jeg håper at denne saken kan vise litt av baksiden med å bruke bompenger. Hva er det som er grunnlaget for at vi sier ja til et prosjekt? Jo, det er ofte den samfunnsøkonomiske lønnsomheten. Den blir målt ut fra hva prosjektet koster, og hvor mange som kommer til å bruke det. Så innfører vi bompenger, og så avviser vi altså trafikk, noe som gjør grunnlaget for lønnsomheten i prosjektet dyrere. Når man går inn i et prosjekt og man kan bompengebelaste det uten at det går ut over bruken av prosjektet, kan man si at man reduserer investeringsbehovet, men med en gang man begynner å avvise trafikk, ødelegger man økonomien i prosjektet.

Vi trenger ikke gå så langt vekk fra Ryfast for å se eksempler på hva bompenger gjør. Rennfast ble åpnet i 1994. Når ble det et lønnsomt prosjekt for samfunnet og for regionen? Når klarte vi å utnytte en økt bo- og arbeidsregion med å bygge Rennfast? Gjorde vi det i 1994, da prosjektet ble åpnet, eller skjedde veksten i 2009, da bompengene forsvant? Vi kan ta fram Trekantsambandet, mellom Sveio, Bømlo og Stord. Vi kan ta fram Askøy, som gjerne er det grelleste eksempelet på hvordan bruken økte med en gang man fikk ut bompengene.

Ryfast er et sånt prosjekt som kommer til å vise oss en samfunnsøkonomisk lønnsomhet når en blir kvitt bompengene. Det manglet ikke på advarsler om kostnadene da vi bygde ut Ryfast. Hvor er da Senterpartiet, som var dem med høye tanker som skulle realisere dette? Hvor er de nå? Nå må de komme og vise at de har ryggrad. Det er ikke utenlandsk trafikk som skal være med og finansiere Ryfast. Nei, nå må staten ta sitt ansvar og gjøre som de gjorde i 2012 – ta ansvar, og prosjektet må få en pris som gjør at det kan tas i bruk.

Roy Steffensen (FrP) [13:05:46]: Statsråden snakker mye om tilskuddsordningen for reduksjon av bompenger i distriktene. Til det halmstrået med at regjeringen

har gjort noe og skal videreføre noe: Jeg vil bare minne om at da Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen innførte den tilskuddsordningen, stemte altså Arbeiderpartiet imot, og de har i flere alternative statsbudsjetter etterpå foreslått å fjerne den. Grunnen til at den er på plass i dag, vil jeg altså tro ligger til Senterpartiet, så jeg tror statsråden skal gå stille i dørene når det gjelder å skryte av den ordningen, som Høyre og Fremskrittspartiet fikk innført.

Når jeg hører på representanten fra SV, er jeg litt usikker på om SV egentlig har forstått hvilket prosjekt det er snakk om. Det ble sagt at det er Høyre og Fremskrittspartiet som har bygd veien. Den ble altså vedtatt av den rød-grønne regjeringen i 2012. Videre ble det sagt at vi heller bør satse på å utbedre veiene som de er, fordi dette viser at det er et mislykket prosjekt – vi burde ha utbedret veien sånn som den var. Vel, veien sånn som den var, var dieselferjer. Det er derfor vi har bygd en tunnel; det trengtes et helt nytt veiprojekt.

Når vi snakker om ferjer: Jeg har sett i svarbrevet fra statsråden til komiteen at det ble gjort et poeng av ferjeprisene, at hvis man hadde tatt utgangspunkt i ferjeprisen på det gamle ferjesambandet, skulle bompengetaksten vært på 183 kr hvis den var lik ferjetaksten. Man velger jo selv hvilke tall man vil sammenligne med, og statsråden velger tilforlatelig 2019. Siden den gang har bl.a. Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen og regjeringen der Fremskrittspartiet var med, i perioden før, redusert ferjetakstene. Hvis det hadde vært et ferjesamband med ferjepriser i dag, ville prisen vært halvparten. Den ville vært på 92 kr. Hvis statsråden kunne tatt et initiativ for å sørge for at bompengene skulle være på nivå med det ferjetaksten ville vært i dag, ville altså bompengepriisen vært på 92 kr per passering. Det tror jeg alle i Strand hadde vært fornøyde med. Det er en løsning statsråden kan se på.

Til slutt: Jeg hørte at representanten Stokkebo fra Høyre hadde et flammende innlegg om hvor viktig det er å få redusert bompengebelastningen, men de velger altså ingen annen løsning enn det Arbeiderpartiet og Senterpartiet kjemper for, som altså er å forlenge bompengeperioden og å øke bompengandelen fra 8,7 mrd. kr til 9,5 mrd. kr. Det er det Høyre er med på i dag, selv om det framstår som om de mener noe annet når vi hører på representanten Stokkebo.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:08:51] (leiar i komiteen): Ryfast er eit utruleg viktig prosjekt, som har ei lang forhistorie bak seg, og som har blitt kjempa fram av lokalbefolkning, av næringsliv og av dyktige personar som fokuserte på behovet for prosjektet, både i Strand kommune og i andre kommunar i Ryfylke. Det bidreg til å binde Rogaland tettare saman, og det bidreg til å knyte

Ryfylke tettare på bu- og arbeidsmarknadsregionen på Nord-Jæren, noko som er viktig for Ryfylke og utviklinga i Ryfylke, men som òg er viktig for å ta unna press på Nord-Jæren, bl.a. dempe presset på nedbygging av matjord. Det er eit særdeles viktig prosjekt der Senterpartiet over tid har vore engasjert i og oppteke av det og støtta dei lokale initiativa som har vore knytte til det, og som Senterpartiet sist dei sat i regjering – saman med Arbeidarpartiet og SV – sørgde for å få vedteke, med samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa som den heilt sentrale aktøren som bidrog til å få prosjektet realisert.

Det er eit prosjekt som har vore i fokus over tid, knytt til bompengar. Det er veldig forståeleg. Det er heilt riktig, som det har vorte sagt i salen her, at nivået på bompengar i dag ikkje er noko høgare enn dei satsane som opphavleg var føresette då saka vart behandla, men dei satsane er likevel svært høge. Ein har sett at det vert ei veldig stor belastning spesielt for pendlarar, men òg for andre som brukar vegen, og det er difor det er behov for å gå gjennom bompengebelastninga og dei alternativa for finansiering som ligg der.

Det som har vore skissert frå statsråden si side i svarbrev til Stortinget, er ulike alternativ for korleis den løysinga skal vere i framtida, og statsråden har teke initiativ til ein dialog med lokale partar om korleis ein skal sjå på bompengefinansieringa framover. Det som er spesielt viktig, er at vi med grunnlag i det representantforslaget som er lagt fram – som eg vil skryte av – i dag sikrar breitt fleirtal på Stortinget for at bompengebelastninga for pendlarane i Ryfast må ned, gjennom ein ny gjennomgang av saka.

Til slutt registrerer eg at det er fleire frå opposisjonspartia som er opptekne av bompengar frå talarstolen her. Vel, seinast i går stod seks opposisjonsparti utanfor her og hadde ein felles pressekonferanse om Nasjonal transportplan og nokre enkeltprosjekt der. Det vart altså ikkje sagt eit einaste ord om bompengar i den presentasjonen. Skal bompengane gå ned i framtida, skal dei opp? Det var ikkje eingong mogleg å få dei partia til å seie at ein skal vidareføre den ordninga Senterpartiet og Arbeidarpartiet har for å redusere bompengar i distrikta.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:12:11]: I mitt første innlegg redegjorde jeg for at vi i prosjektet Ryfast har en tilskuddsordning som reduserer takstene. Dette er en ordning denne regjeringen har valgt å gå videre med, og som vi har foreslått i den foreliggende nasjonale transportplanen. Sånn sett blir det lite interessant hva partier har ment tidligere i så måte. Regjeringen og jeg har foreslått at vi skal bruke penger på den tilskuddsordningen i de kommende årene.

Jeg har bare lyst til å avlegge Fremskrittspartiet en liten visitt, for man må vel måle partier på hva man faktisk gjør når man har makt. I den nasjonale transportplanen Fremskrittspartiet – ved Solvik-Olsen – la fram i sin tid, var det lagt opp til å bruke 163 mrd. kr i bompenger. Hareide var litt mindre raus, han la seg på 139 mrd. kr. Så kommer Nygård med 100 mrd. kr. Fremskrittspartiet har altså i sine nasjonale transportplaner foreslått å bruke 63 mrd. kr mer i bompengene enn det jeg har foreslått for denne salen. Det kan man jo merke seg når man er veldig høye og mørke i så måte.

Så har jeg lyst til å sneie innom dette med å få betaling fra turister. En case her som kanskje ikke er hele saken, men som spiller inn, er det såkalte EETS-direktivet, som skal inn i EØSavtalen. Som det ble sagt av Stokkebø, er det riktig at vi her har noen utfordringer med å få alle om bord. Vi har hatt bilateral kontakt med Liechtenstein. Vi har sendt brev til Liechtenstein, og jeg har selv hatt møte med min kollega i Liechtenstein. Det er ingenting som tyder på noe annet enn at de ønsker å få dette på plass så raskt som overhodet mulig.

Senest i EFTAs transportarbeidsgruppe i går ble det fra norsk side igjen understreket at direktivet har høy prioritet, og at forhandlingene med Kommisjonen om felleskomitébeslutning for direktivet må slutføres så raskt som mulig, slik at dette direktivet kan tas inn i EØSavtalen. Det vil i så fall gjøre at vi kan ta inn penger fra andre turister. Det er kanskje særlig tyske turister det er aktuelt å håndtere på den måten. Vi har avtale med Nederland, men tyske turister vil man da også kunne ta inn og få inntekter fra. Det vil selvfølgelig avlette denne situasjonen noe, men jeg tror det viktigste grepet vi gjør nå, er å se på byrdefordelingen mellom de ulike trafikantgruppene og dermed gjøre det litt enklere for pendlerne.

Frank Edvard Sve (FrP) [13:14:54]: Eg er ikkje høg, men eg er forholdsvis mørk.

Eg høyrer statsråden snakke om kor fortrefteleg han er, med lite bompengar. Retorikken er vel sånn at viss ein hadde hatt null i vegbygging, hadde ein også hatt null i bompengar og kunne slått seg på brystet med at ein hadde null bompengar kontra den borgarlege regjeringa. Det er eit faktum i retorikken.

Når ein byggjer så lite veg som dagens regjering legg opp til, når ein legg fram ein nasjonal transportplan som er 24 pst. lågare enn nivået var i 2021, og ein altså ikkje har starta eitt av dei store, nye prosjekta som låg klare i 2021 – ein snakkar om at ein starta andre prosjekt, men seks store prosjekt låg klare, og to av dei kjem ikkje i gang før i slutten av 2025, etter at dagens regjering har gått av – blir det lite bompengar. Det blir lite bompengar når ein ikkje legg inn nye prosjekt.

Vi tok ned bompengandelen frå ca. 40 pst. i prosjekta til 28 pst., og vi bygde 280 km med firefelts motorveg. Vi bygde landet frå nord til sør på ein måte regjeringa i dag ikkje gjer.

Igjen: Viss ein vil ha ein retorikk som går ut på å seie at viss ein byggjer null veg, blir det null bompengar, kan ein gjerne ha det. Det er dagens regjering sitt sviktande grunnlag på å ønskje å byggje landet og byggje veg som dannar grunnlaget for at det er lågare bompengandel enn det Ketil Solvik-Olsen hadde då han var statsråd. Han var framoverlent, Framstegspartiet i regjering var framoverlent. Vi bygde landet, vi bygde veg, og vi hadde eit bompengenivå som var betydeleg lågare enn dagens regjering har – på dei få vegane dagens regjering har tenkt å byggje.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:16:58]: Eg registrerer at representanten Sve føler behov for å heve stemma når temaet kjem til bompengar, men det kan vere greitt å sjå på historia.

I løpet av dei åra Framstegspartiet sat med både samferdselsministeren og finansministeren, auka år for år det beløpet norske bilistar måtte betale i bompengar, med ein betydeleg auke i milliardar kroner. Dermed er det interessant at Framstegspartiet kvar gong dei skal vere frie og franke, òg i opposisjon, snakkar om at dei er mot bompengar, dei skal ikkje ha bompengar nokon plass som helst. Når dei sit i posisjon, kjem det stadig nye prosjekt med bompengar. Det er realiteten.

Eg registrerer òg at Framstegspartiet inngår avtalar eller i alle fall samarbeider med andre parti om Nasjonal transportplan. Då hadde det vore interessant å sjå om den einigheita Framstegspartiet inngår med andre parti, i alle fall hadde ført med seg eit snev av spor av eit eller anna som handla om bompengar og kva som skjer når det gjeld bompengar framover.

Dei seks partia som stod i vandrehallen på utsida her i går, hadde ikkje eit einaste ord å seie om bompengar, ikkje eingong om den ordninga med reduserte bompengesatsar i distrikta som Senterpartiet og Arbeidarpartiet i forslaget vårt til Nasjonal transportplan har føreslått å vidareføre. Det kom ikkje noko bodskap frå dei partia om i kva grad det var einigheit om den ordninga skal vidareførast eller ikkje.

Eg registrerer at ein seier nei, men når det gjeld finansiering på ulike område, får ein snakke med enkeltparti. Det å inngå samarbeid mellom ulike parti, er forpliktande. Det handlar òg om at ein har ei felles forståing og ein felles plan for korleis ein skal finansiere viktige infrastrukturprosjekt framover. Det er nettopp det som er kjernen i saka for Ryfast òg – det handlar om at når ein skal byggje prosjekt, må ein finne ein plan for

korleis ein skal finansiere det, med kor stor den statlege delen og kor stor delen med bompengar skal vere.

Vi meiner i denne saka at det er behov for å gå gjennom finansieringa av Ryfast på nytt. Det har vore gjort før i Stortinget òg. Eg registrerer at representantane frå Høgre bl.a. åttvarar mot å utvide bompengeperioden. Vel, det var deira strategi sist gong ein gjekk igjennom Ryfast: Ein utvida bompengeperioden for å halde satsane nede. Vi ser på ulike alternativ for å betre situasjonen for pendlarane og for å betre situasjonen for dei som er avhengige av å bruke Ryfast. Då må ein ha heilskaplege finansieringsløyisingar som faktisk fungerer, for å finansiere dei prosjekta ein byggjer.

Geir Inge Lien (Sp) [13:20:06]: No har eg fått att pusten! Det var litt hektisk før møtet då eg skulle kommentere saka.

Det er ei stor og viktig sak, og vi må ikkje late bompengediskusjonen gå ut over eller ta vekk fokuset frå det viktige: å få Ryfast ned på eit nivå som gjer at pendlarar og næringslivet kan få ein fornuftig og god kvardag og bruke prosjektet. Det er ikkje tvil om at prosjektet er utruleg bra for alle som bur i området, og det bind regionen godt i hop.

Vi i Senterpartiet ønskjer gjerne å bidra i framtida òg med å byggje vegar og binde landet i hop, og då meiner vi heile landet. Då må eg seie eg reagerer sterkt på Framstegspartiet og representanten Frank Sve her, som tek til orde for at dei bygde vegar over heile landet. Ja, kor sluttar landet? Vi har ein representant frå nord som seier at for Finnmark er det Steinkjer som er siste biten av det. Eg trur høg og mørk-omgrepet passar godt på Frank Sve òg når det gjeld å byggje veg over heile landet. Det kan verke som det er nokre få plassar der dei ønskjer å bruke pengane. I mitt eige fylke såg vi ikkje så veldig mykje til dei då vi hadde Framstegsparti-statsråd derfrå.

Eg vil òg berre minne om at Framstegsparti-statsråden Jon Georg Dale sa i ein artikkel då han tiltredde som statsråd: Bompengar er komne for å bli. Det bekrefta Framstegsparti-statsråden den gongen.

Vi må bruke dei same spelereglane. Vi må ha den same forståinga av korleis det er. Eg er som saksordførar veldig glad for at vi her i dag kan lande breitt eit forslag om at vi no skal sjå på å lette bompengetrykket for Ryfast, og at det no kan verte betre både for dei som bur der, og dei som skal dit både som næringsdrivande, som turistar, og som fastbuande.

Takk for ein god debatt.

Presidenten [13:22:04]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [13:22:08]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Grete Wold og Kari Elisabeth Kaski om nattog til København (Innst. 367 S (2023–2024), jf. Dokument 8:134 S (2023–2024))

Presidenten [13:22:30]: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ola Elvestuen (V) [13:23:17]: Saksordfører André N. Skjelstad er forhindret og er i et annet oppdrag. Det er sånt som kan skje noen ganger, og da får jeg hoppe inn på litt kort varsel.

Samtidig er det en stor glede for alle oss som er gamle nok til å være en del av interrailgenerasjonen, å innlede en sak som handler om nattogtilbud til København. Det er noe jeg bare ser på som positivt. Jeg skal prøve å være kort i innledningen her.

Det var et nattogtilbud fram til år 2000, og det var noe de som brukte det, syntes fungerte godt. Så er spørsmålet: Hvordan kan vi få det tilbake? I innstillingen ligger det tre forslag til representantforslaget fra SV. Det er egentlig ikke flertall for noen av forslagene, men samtidig opplever jeg at flertallet av partiene er positive til å få tilbake et nattogtilbud.

Regjeringspartiene påpeker at de har vært i kontakt med Sverige og Danmark, mens Høyre og Venstre påpeker at vi tidligere har tatt initiativ overfor togselskapene, også i Sverige og Danmark, for å få på plass et nattogtilbud. Det foreligger et forslag fra Høyre og Venstre som nettopp påpeker at man må vurdere muligheten for igjen å åpne en nattogrute mellom Oslo og København, sammen med svenske og danske myndigheter, noe jeg fra Venstres side selvfølgelig også mener det er viktig at vi går videre med.

SV – og også Venstre – er med på at vi også må se på en mer direkte etablering av nattogtilbudet, selv om vi forstår at det er vanskelig å finne tilgjengelige tog. Det er gamle tog, og vi trenger også moderne tog for å få dette på plass. SV har også et forslag som gjelder det å styrke korrespondansen i Göteborg når man kommer fra Oslo og skal til København, hvor det er lange ventetider i Göteborg.

Jeg kunne ha lyst til å si det på egne vegne, men det er egentlig få ting flere her er mer opptatt av enn å få til-

bake dette nattogtilbudet, som mange henvender seg til oss om. Jeg må si det vil gjøre det mye enklere for både meg og mange andre med et nattogtilbud. Jeg bruker ofte det til Bergen og Trondheim, og det er ganske rart at det ikke er noe slikt til København. Selv om det ikke får flertall her, håper jeg at dette er noe det jobbes systematisk for at vi skal få tilbake.

Jeg tar til slutt opp de forslag Venstre er med på i saken.

Presidenten [13:26:30]: Representanten Ola Elvestuen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Marte Mjøs Persen (A) [13:26:38]: Vi er alle opptatt av gode kollektivløsninger mellom de nordiske landene. Et godt og konkurransedyktig togtilbud mellom hovedstedene i Norden – som f.eks. Stockholm og København – er ønskelig som et alternativ til flyreiser og dermed også et godt klimatiltak og en forutsetning for å få mer gods over på bane.

Når det gjelder strekningen Oslo–København, hevder forslagsstillerne at tilbudet er blitt dårligere. Det kommer kanskje an på hva og når man sammenligner med, men det faktiske forholdet er at tilbudet i hvert fall fram til Göteborg er blitt bedre, med bl.a. flere avganger. Utfordringen er gjennom Göteborg, og der er det i gang et stort utbyggingsprosjekt på jernbanesiden som vil gi et mye bedre togtilbud videre til København når det står ferdig.

Når det gjelder nattogtilbud til København, er dette utredet både i 2021 og i 2022. Jernbanedirektoratet har hatt dialog med aktuelle togoperatører, og en samlet og entydig tilbakemelding var at et eventuelt nytt nattogprodukt Oslo–København må baseres på moderne sovevogner som er tilpasset kundenes komfortkrav.

Det er veldig fint å ha gode ideer og de beste intensjoner om å få etablert et godt togtilbud, men et slikt kostnadskrevenende prosjekt må også forholde seg til realitetene.

Det er en utfordring da det i dag ikke finnes tilgjengelige tog som er egnet for å kjøre nattog. I tillegg er det ikke tilgjengelige sovevogner i Norge, samtidig som det europeiske markedet er støvsugd for brukte sovevogner. Det er også viktig å prioritere investeringer og kjøp i jernbanesektoren, og da er spørsmålet selvfølgelig om dette tilbudet skal prioriteres foran andre viktige tilbud innenlands.

Departementet understreker allikevel i sitt svarbrev at et nattogtilbud til København skal tas med videre i strategiarbeidet, og at departementet skal vurdere et eventuelt offentlig kjøp av nattog til København.

Det å reise med tog gjennom Europa er en opplevelse mange av det representanten Ola Elvestuen omtalte som interrailgenerasjonen, hadde. Jeg har lyst til å legge

til at jeg håper det kommer stadig nye interrailgenerasjoner, og det er klart at nattogtilbudet er en del av det, men man ser Europa best i dagslys.

Erlend Larsen (H) [13:29:40]: Vi i Høyre deler forslagsstillernes ønske om et bedre togtilbud mellom våre to byer, også et bedre togtilbud om natten. Samtidig mener vi at det er unaturlig for staten å pålegge tog-selskapene som frekventerer strekningen, å få rutetidene til å korrespondere.

Det har tidligere vært et godt togtilbud, men tilbudet har dessverre blitt gradvis dårligere – av mange ulike årsaker. Togtilbudet er noe som har opptatt Høyre også tidligere. I september 2021 ga regjeringen Solberg Jernbanedirektoratet i oppdrag å arbeide med nødvendige avklaringer med siktemål å få på plass et nattogtilbud til København. For regjeringen Solberg var dette en positiv og viktig sak, bl.a. på grunn av det som sto i en pressemelding:

«Det er helt tydelig at nattogtilbudene har fått sin renessanse på flere strekninger i Europa. Grunnen er at stadig flere ønsker å reise mer klimavennlig.»

Det pågår en utbygging av jernbanen i området rundt Göteborg som gjør at togene ikke kjører gjennomgående. I tillegg er det veldig vanskelig å oppdrive togsett med sovevogner. Derfor fremmer vi i Høyre sammen med Venstre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta kontakt med danske og svenske myndigheter for sammen å vurdere muligheten for å åpne en nattogrute mellom Oslo og København.»

Geir Inge Lien (Sp) [13:31:07]: Eit godt togtilbod i heile landet og ikkje minst i nabolanda våre vil kunne gje fleire reisande frå Noreg til Danmark eit reisealternativ som er både meir miljøvenleg og meir komfortabelt. Senterpartiet ser difor òg på dette som ein ambisjon om å utvikle tilbodet på området.

Samtidig vert dette, som all annan politikk, eit spørsmål om prioriteringar. Senterpartiet meiner at det som hastar mest for jernbanen i Noreg, kanskje ikkje er eit nattog til København. Vi ser òg, som det vert nemnt her frå fleire hald, at det med å få tak i sovevogner og materiell er svært vanskeleg, anten det gjeld brukt eller nytt.

For oss i Senterpartiet er det viktig å bruke midlar på drift og vedlikehald. Det har denne regjeringa sagt at vi ønskjer å gjere og fokusere sterkt på, og det same gjeld ikkje minst fornying av den infrastrukturen som er.

Vi må ta vare på det vi har og bruke det godt. Gamal og utsliten infrastruktur medfører forseinkingar og kanselleringar, slik vi opplever no, og dårlege kvardagsreiser for folk flest. Difor har Senterpartiet og Arbeidarpartiet i den nye nasjonale transportplanen prioritert at 34 pst. av midlane skal gå til drift, fornying og vedlikehald, og

det er svært bra. På den måten får vi byggje stein for stein, og så får vi sjå når ein kan få ei god natts søvn på ei lang og effektiv reise som vert samanhengande, utan stopp.

Mona Fagerås (SV) [13:33:07]: Det norske togtilbudet til utlandet er altfor dårlig – «begredelig» er vel det rette ordet. Særleg gjelder dette togtilbudet til vårt naboland Danmark og København. Man ser også en tydelig utvikling hvor togforbindelsene mellom Norge og Europa i det siste er blitt forverret. Skal en reise til danskernes hovedstad, må en bytte tog i Göteborg, hvor det ikke er god korrespondanse til København. Her må de reisende vente i én time.

Også fra dansk side er det uttrykt et stort ønske om at togforbindelsen til Norge må bli bedre, og ingenting er vel bedre enn det. I det danske statsbudsjettet er det for både 2023 og 2024 satt av penger til et nattogtilbud til Oslo, noe som ikke eksisterer i dag.

I november 2021 vurderte Jernbanedirektoratet et tilbud Oslo–København. Vurderingen konkluderer med at det er et markedsgrunnlag for et tilbud mellom Oslo og København. Direktoratet påpeker at svært mange reiser med fly mellom de to byene, og det er sannsynlig at mange av dem som i dag reiser med fly, vil ha et ønske om å benytte seg av et miljøvennlig nattogtilbud.

Regjeringen har tidligere uttalt at mangelen på sovevogner i Europa er en vesentlig begrunnelse for at tilbudet ikke er realisert. Jeg vil påpeke at det finnes tilbydere som bygger om eldre togvogner til sovevogner. Det er vesentlig at departementet og Norske tog også vurderer slike alternativer når tilgangen på sovevogner og hvilke som bør bestilles til strekningen, vurderes.

Høringsinnspillet fra Framtiden i våre hender påpeker klimateffektene av å erstatte internasjonale flyreiser med tog. Deres rapport sier at om en beregner kuttpotensialet bak ulike klimatiltak ut fra hvor mye CO₂ de sparer både på det norske klimaregnskapet og når en regner inn utslipp aktivitetene skaper i andre land, er det aller høyest kuttspotensial ved å erstatte internasjonale flyreiser med togreiser.

Regjeringen sier at de ikke vil gå videre med kjøp av et slikt nattogtilbud nå, fordi et slikt tilbud ikke vil være et effektivt miljøtiltak da det vil innebære offentlige tilskudd. Til det vil jeg si at vi må tåle at det koster å omstille samfunnet. Man må tåle at klimavennlig infrastruktur koster penger, akkurat som øvrig infrastruktur også gjør.

Jeg tar dermed opp det forslaget SV står bak.

Presidenten [13:36:10]: Representanten Mona Fagerås har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:36:30]: Regjeringen ønsker også best mulig korrespondanse for våre uten-

landsforbindelser, og det jobbes med flere konkrete tiltak som jeg skal redegjøre for nå.

På strekningen Oslo–Göteborg kjører Vygruppen et kommersielt tilbud som er en forlengelse av ruten som går fra Oslo til Halden. Fra ruteterminskiftet i desember 2023 økte Vygruppen rutetilbudet Oslo–Göteborg fra fire til syv–åtte daglige avganger hver vei.

Forslagsstillerne viser til lange overgangstider i Göteborg. Det er riktig, og det skyldes i stor grad infrastrukturarbeid rundt Göteborg på grunn av det store infrastrukturprosjektet Västlänken. Underveis i byggeperioden har rutetidene for Øresundstogene til København blitt endret. I tillegg har vi et par begrensninger på norsk side som også spiller inn. Den første er at infrastrukturen også rundt Oslo er svært presset. Det kjenner vi godt til. I tillegg må togtidene legges slik at togene kjører forbi hverandre der det er kryssingsspor. Det er noen begrensninger.

Etter åpningen av første byggetrinn i 2026 foreligger det planer om å endre det regionale rutetilbudet rundt Göteborg. Ut fra den informasjonen svenske myndigheter har kommet med, inkluderer det en eventuell justering av rutetidene for Øresundstogene, med muligheter for mer smidige overgangstider i Göteborg for reisende mellom Oslo og Malmö/København.

Vygruppens rutetilbud fra Halden til Göteborg kjøres på kommersielt grunnlag. Jernbanedirektoratet vil imidlertid gjennom dialog med Vygruppen diskutere tiltak for bedre samordning av rutetilbudet fra 2026 i forbindelse med den svenske omleggingen.

I dag har reisende på strekningen Oslo–København korrespondansegaranti dersom billetter kjøpes gjennom svenske salgskanaler. Det innebærer bl.a. at passasjerene har rett til å benytte alternative transportløsninger ved forsinkelser eller andre forstyrrelser som fører til at den opprinnelige reiseplanen brytes. Vygruppen har en ambisjon om å tilslutte seg denne ordningen i løpet av 2025.

Når det gjelder forslagsstillerens andre forslag om nattog til København, har jeg allerede tidligere bedt direktoratet om å utrede dette. Utredningen viser at det nå ikke finnes tilgjengelige tog som er egnet for å kjøre nattog i dag. Jernbanedirektoratet anslår at det vil koste drøye 70 mill. kr i året ved eventuell trafikkstart i 2028–2029.

Regjeringen har i Nasjonal transportplan 2025–2036 omtalt at det skal igangsettes et strategisk arbeid for å se på fjerntogtilbudet for de lange reisene. Med utgangspunkt i strategien vil regjeringen vurdere eventuelt offentlig kjøp av nattog til København.

Presidenten [13:39:26]: Det blir replikkordskifte.

Mona Fagerås (SV) [13:39:41]: Jeg klarer ikke å tenke på denne saken uten å nynne på en sang av deLillos, så jeg vil starte med å synge til ministeren:

«Hva om du og jeg tok en tur til Køben sammen.»

Så til spørsmålet: Ministeren sier i sitt innlegg at det ikke finnes nattog, men vi er blitt kontaktet av tilbydere som bygger eldre togvogner om til sovevogner. De sier at disse ombygde sovevognene kan ha en levetid på opptil 20 år. Er dette blitt vurdert? Er dette noe ministeren kan se på?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:40:30]: Jeg kan ikke på stående fot være helt trygg på hvorvidt akkurat det er vurdert. Det som er vurdert, er at direktoratet har hatt dialog med tre aktuelle togoperatører. Det var en-tydige tilbakemeldinger om at et eventuelt nytt nattogprodukt Oslo–København må basere seg på moderne sovevogner, og de må være tilpasset kundenes komfortkrav. Bestillingstid for nye sovevogner vil normalt være minimum 3–4 år. Ombygging av eldre sovevogner vurderes som ressurskrevende og er ikke anbefalt som løsning. Det er vel det siste representanten henviser til.

Det er kun det østerrikske selskapet ÖBB som har bestilt nye sovevogner de siste 10–15 årene. Selskapet får for tiden levert nye sovevogner og benytter alle sine nye og gamle sovevogner til å ekspandere sitt rutenett betydelig. Så det skjer jo noe i Europa på dette området, men det er fortsatt knapphet på tilgjengelig utstyr og materiell.

Mona Fagerås (SV) [13:41:31]: Mange av oss er opptatt av gjenbruk, og jeg tenker at gjenbruk av tog også må være noe vi må se på. Regjeringen har i det siste snakket mye om å ta vare på det vi har, så jeg tenker at dette er en god idé, og jeg håper ministeren vil se på om det finnes tilbydere som kan bygge om eldre togvogner til sovevogner – om ikke det kunne vært et tilbud man kunne se på. Jeg tror togpassasjerer er glade bare de får en vogn. Jeg tenker også at det vil være bra for framtidens generasjoner å se at det her finnes noen muligheter, og at man – som representanten Elvestuen var inne på – kanskje kan gjenopplive den fantastiske interrailgenasjonen, som både jeg og Elvestuen er en del av, og kanskje også ministeren.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:42:28]: Det er ingen tvil om at det er fokusert veldig mye på nattogtilbud til København, og vi er ikke uvillige til å utrede det for framtiden, men i tillegg til de momentene vi har vært inne på når det gjelder knapphet på ressurser, må vi selvfølgelig også gå tilbake til det Geir Inge Lien sa i sitt innlegg, nemlig at det er et spørsmål om prioriteringer. Vi som følger litt med på hva som skjer i togsektoren, vet jo at det er nok av utfordringer. Det er utfordringer med drift og vedlikehold, og det er stort behov for fornyelse.

Selv om nattog til København er viktig, tror jeg det aller, aller viktigste Stortinget og regjeringen kan bidra med, er å få den jernbanen som frakter titusener av passasjerer daglig, til og fra jobben, til å fungere bedre. Jeg vil altså vekke det å ta vare på det vi har, utbedre der vi kan, og fornye, høyere enn å få på plass den type utenlandstilbud – men det tilbudet som er etterspurt, er selvfølgelig også godt.

Ola Elvestuen (V) [13:43:42]: Selv om man snakker positivt om nattog, synes jeg det er litt passivt. I Europa er det jo en satsing på nattog. Det er riktig at ÖBB ligger i front, og de åpner nye ruter. Det gjør de nå mellom Wien og Paris, og de har åpnet andre tidligere. Det er flere som åpner nye ruter.

I vår nasjonale transportplan sier regjeringen at de på nåværende tidspunkt ikke går videre med nattog, og nå viser statsråden egentlig bare til en utredning fram mot neste nasjonale transportplan. Det tar jo tid. Samtidig sier han at nye nattog vil ta i hvert fall tre–fire år, men tre–fire år er ikke lenger enn den nye utredningen. Hvorfor vil ikke statsråden da bare sette i gang med å bestille, siden vi er i konkurranse med andre land om å få flere og bedre nattog?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:44:44]: Det er det helt åpenbare, og det er at vi hele tiden må prioritere ressursene våre. Hva er aller viktigst for norsk jernbane nå? Det aller, aller viktigste for norsk jernbane nå er å få det vi har her ute, til å virke. Vi har nok av utfordringer. Vi må bruke mer penger på drift og vedlikehold. Vi må bruke mer penger på fornyelse. Vi vil gjerne utrede nattogtilbud og se på det framover mot neste rullering av NTP, men vi må i hvert fall ikke skape inntrykk av at det da ikke kan skje noe i løpet av tolvårsperioden, for det skal gjøres rullering av Nasjonal transportplan igjen om fire år.

Ola Elvestuen (V) [13:45:18]: Det var mitt poeng at tre–fire år er bestillingstiden. Jeg skjønner at det tar noen år, men det jeg hører her, er egentlig det helt vanlige: Fra regjeringens side er nattogtilbudet til København nedprioritert i forhold til andre ting man ønsker å gjøre.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:45:36]: Det er helt riktig at det er mye viktigere å få jernbanen til å fungere for pendlerne rundt de store byene i Norge, enn med nattogtilbud. Når det er sagt, er det ikke sånn at vi ikke oppfatter at nattogtilbud kan ha noe for seg, men vi må jo bruke pengene på det viktigste først.

Presidenten [13:45:54]: Replikordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Ola Elvestuen (V) [13:46:07]: Jeg vil mene at dette tilbudet er viktig, for det er vår hovedlinje mot Europa. Det som er det grunnleggende problemet, er at vi har et for dårlig jernbanetilbud til å knytte Skandinavia sammen. Det er ingen tvil om at det vi burde være i gang med, er planlegging og etablering av et høyhastighets-tilbud mot både Göteborg og København. Det er det som er langsiktig bærende for den strekningen. Så lenge det ikke er der, trenger vi å maksimere og gjøre det tilbudet som er der i dag, så godt som mulig.

Det som er bra, er at det har blitt en økt frekvens i tilbudet på dagtid. Det er bra, men det mangler et nattogtilbud. Et nattogtilbud gir en mye større bedring av tilbudet enn at dette bare blir for interrailgenerasjonen som skal på ferie, som jeg selv innledet med. Det er veldig mye av den trafikken er folk som er på jobb. Det er klart at om en er på jobb, er det mye enklere å være i aktivitet når en tar det kveldstoget og står opp om morgenen. Det er praktisk, det er enkelt, og det er mulig å bruke. Dagtogtilbudet er mye vanskeligere å benytte seg av, for dagtogtilbudet er det egentlig bare de som er på private reiser, som har mulighet til å bruke. Et nattogtilbud er et mye bedre tilbud til næringslivet enn dagtogtilbudet på den strekningen.

Fra Venstres side er det ingen tvil om at vi bør bære den kostnaden det innebærer å sette i gang og få på plass et nattogtilbud. Dette er noe vi bare bør sette i gang med, for det er en konkurranse om nattog. Det kommer det til å fortsette å være i Europa, for det er mange flere nattogtilbud som er i ferd med å etableres. Det er ikke noe som bare er her nå; det kommer til å være der også om fire eller fem år. Det er ingen grunn til at vi skal vente med å sette i gang prosessen, selv om det tar tre–fire år. Det er et viktig tilbud for å knytte Skandinavia bedre sammen, og forhåpentligvis er det også selskaper i både Sverige og Danmark som vil kunne være interesserte i å etablere et slikt tilbud.

Jeg vil avslutte med å si at det har vært en god debatt, men jeg synes regjeringen er for passiv. Her trenger vi å sette i gang prosessen for å få det på plass så raskt som mulig.

Presidenten [13:49:09]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Stortinget tar nå pause fram til votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 13.50.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Masud Gharahkhani

Votering

Presidenten [15:00:27]: Stortinget går da til votering, og vi starter med sakene nr. 10–14 fra gårsdagens møte, dagsorden nr. 90.

Votering i sak nr. 10, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om deltakelse i EU-kommisjonens European Industrial Alliance on Small Modular Reactors (SMRs) og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om kjernekraft i Norge (Innst. 384 S (2023–2024), jf. Dokument 8:109 S (2023–2024) og Dokument 8:128 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram elleve forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bård Ludvig Thorheim på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Bård Ludvig Thorheim på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 4, fra Bård Ludvig Thorheim på vegne av Høyre
- forslag nr. 5, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 6–8, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 9, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 10, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 11, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteres over forslag nr. 11, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheter for at Norge bidrar til internasjonal finansiering av kjernekraft for å fortrenge fossil energi i andre land der dette er ansvarlig etter en helhetlig risikovurdering.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 101 mot 3 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.44)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra med forskningsmidler til forskning på elproduksjon fra kjernekraft, fusjonsforskning og sluttdeponering av radioaktivt avfall knyttet til dette. Forskningsmidlene skal ikke gå på bekostning av betydelig økte midler til fornybar energi.»

Votering:

Forslaget fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.02)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge bidrar til forskning på håndtering av kjernefysisk avfall internasjonalt.»

Votering:

Forslaget fra Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 94 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.19)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6–8, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som bereder grunnen for at regelverk, kompetanse og konsesjonsmyndigheter er klargjort for å kunne starte elproduksjon fra kjernekraft i Norge.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at virkemiddelapparatet sidestiller kjernekraft med andre grønne energikilder.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kjernekraft kan redusere behovet for nettutbygging, og optimalisere utnyttelsen av dagens nettanlegg.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 87 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for deltakelse i EU-kommisjonens European Alliance on SMRs.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble med 83 mot 21 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.02.53)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 4, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen søke norsk observatørstatus i EUs allianse for små modulære reaktorer (SMR).»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 81 mot 22 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.03.08)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forskningsmidler gjøres tilgjengelig til forskning på elproduksjon fra kjernekraft, fusjonsforskning og sluttdeponering av radioaktivt avfall knyttet til dette.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti ble med 76 mot 28 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.03.30)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 gi en oversikt over regelverk som må oppdateres dersom kjernekraft skal realiseres i Norge.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 66 mot 38 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.03.47)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med svenske og finske myndigheter for å kartlegge hvordan man best kan samarbeide for å bygge opp kjernekraft i Norden.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble med 61 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:109 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om deltakelse i EU-kommisjonens European Industrial Alliance on Small Modular Reactors (SMRs) – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 82 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.37)

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:128 (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om kjernekraft i Norge – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 81 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.09)

Votering i sak nr. 11, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Ast-rup, Ove Trellevik, Tina Bru, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn om krav til erstatningskraft for elektrifisering

av petroleumsinstallasjoner (Innst. 394 S (2023–2024), jf. Dokument 8:118 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt elleve forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ove Trellevik på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2–7, fra Ove Trellevik på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 8–10, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 11, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Under debatten har Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti trukket seg fra forslag nr. 1, mens Venstre har trukket seg fra forslag nr. 2.

Det voteres over forslag nr. 11, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2025 legge fram en fondsløsning hvor de økte avgiftene fra petroleumsnæringen bidrar til lavutslippskraftproduksjon offshore.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 95 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.02)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8–10, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2025 foreslå å innføre en produksjonsavgift per enhet produsert olje og gass.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2025 foreslå å innføre en el-avgift på kraft fra land for petroleumsinstallasjoner.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2025 foreslå å øke CO₂-avgiften på sokkelen utover den eksisterende banen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 89 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.21)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 4, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2025, med utgangspunkt i NVEs kartlagte områder for havvind, lyse ut egne områder for havvind som skal forsyne petroleumsinstallasjoner med samlet produksjonskapasitet på 5–7 TWh. Disse områdene skal ha et effektivt konsesjonsløp med sikte på drift innen 2030, og være i tråd med Stortingets vedtak om naturhensyn ved utbygging av havvind.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2025 direkte tildele demoprojekter for flytende havvind med hjemmel i havenergiloovens unntaksklausul. Prosjektene skal tildeles etter kvalitative kriterier med fokus på tidlig utbygging, kostnadsreduksjoner og etablering av leverandørkapasitet. Prosjektene skal brukes til å få mer kunnskap om havvinds miljøpåvirkning og sameksistens med fiskeri, for eksempel gjennom følgeforskning.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 67 mot 35 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.42)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 5–7, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påse at Petoro tar sin del av ansvaret for at petroleumsnæringen møter kravene til utslippsfri erstatningskraft på norsk sokkel.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som legger til rette for at også eksisterende kraftbehov og prosjekter som allerede har fått konsesjon til å hente kraft fra land, i større grad kan benytte seg av utslippsfri erstatningskraft som minimerer behovet for kraft fra land.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede regler for tredjepartstilgang til infrastruktur for landstrøm innen utgangen av 2024, og utrede hvordan denne infrastrukturen best kan utnyttes for å legge til rette for mer kraftproduksjon offshore.»

Fremskrittspartiet har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 54 mot 47 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.07)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at petroleumsnæringen selv må finansiere ny erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter, anslått til 5–7 TWh, fra havvind, annen utslippsfri kraftproduksjon til havs, eller med gasskraft med karbonfangst og lagring. Produksjonen skal være lik behovet og tilføres samme region.»

Fremskrittspartiet har varslet støtte til forslaget.

Venstre har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 54 mot 48 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre teknologinøytrale krav om at petroleumsnæringen selv må bidra med erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 54 mot 49 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.04)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:118 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Ove Trellevik, Tina Bru, Ola Elvestuen og Sveinung Rotevatn om krav til erstatningskraft for elektrifisering av petroleumsinstallasjoner – vedtas ikke.

Presidenten: Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 68 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.42)

Votering i sak nr. 12, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund, Mímir Kristjánsson og Sofie Marhaug om å prioritere kraften strengere (Innst. 377 S (2023–2024), jf. Dokument 8:129 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
 - forslag nr. 3, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt
- Det votes over forslag nr. 3, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av en grense for krafttildeling på 25 MW, der alle prosjekter som krever denne mengden kraft eller mer, skal stortingsbehandles før en eventuell tildeling.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 99 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:129 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund, Mímir Kristjánsson og Sofie Marhaug om å prioritere kraften strengere – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 2, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et kriterium om samfunnsnytte for tildeling av kraft, som tar hensyn til arbeidsplasser, klima og natur.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag til en MW-grense

for stortingsbehandling av nye prosjekter som ber om tilknytning til strømmettet.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble innstillingen vedtatt med 86 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.04)

Votering i sak nr. 13, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked) (Innst. 408 L (2023–2024), jf. Prop. 83 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Sofie Marhaug satt fram fem forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en ny formulering av ny § 4 A-4 Oppsigelsesrett ved endringer i kraftavtalen i energiloven, som sørger for at det ved vesentlige endringer i vilkårene for strømvavtaler kreves uttrykkelig aksept fra kunden.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et forbud mot variable prisavtaler for strøm.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et påbud om bestemte avtaletyper for strømleverandører, for eksempel i form av en standard spotprisavtale.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et maks påslag på strømvavtaler på 2,5 øre/kWh.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby forhåndsfakturering for strøm.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 90 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.37)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

L o v

om endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked)

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel 4 A skal lyde:

Kapittel 4 A. Omsetning av elektrisk energi fra kraftleverandør til forbrukere

§ 4 A-1 *Virkeområde og definisjoner*

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder avtale om kjøp av elektrisk energi (kraftavtaler) som inngås mellom en kraftleverandør og en forbruker.

Med kraftleverandør menes i dette kapitlet et foretak med omsetningskonsesjon etter § 4-1 som selger elektrisk energi til forbrukere. Med forbruker menes i dette kapitlet en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet.

Bestemmelsene i dette kapitlet kan ikke ved avtale fravikes til ugunst for en forbruker.

§ 4 A-2 *Informasjon om kostnader ved forbrukerens oppsigelse av kraftavtale*

Dersom en kraftavtale inneholder vilkår om kostnader ved oppsigelse som kraftleverandøren eller forbrukeren skal betale ved oppsigelse, skal det gis et regneeksempel i avtalevilkårene som viser hvordan kostnadene beregnes.

Kraftleverandøren skal på forbrukerens anmodning kostnadsfritt og senest innen fem virkedager angi hvilken eventuell kostnad en oppsigelse av kraftavtalen vil utgjøre. Beregningen av kostnaden skal gis forbrukeren skriftlig og på en slik måte at opplysningene er tilgjengelige i fremtiden i uendret form. Beregningen av kostnaden er bindende for kraftleverandøren i 48 timer. Retten til informasjon etter første og annet punktum skal fremgå av avtalevilkårene.

Departementet kan gi forskrift om hvordan regneeksempelet etter første ledd og beregningen av kostnaden etter annet ledd skal gis.

§ 4 A-3 Nedkjølingsperiode ved telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikksalg

Et tilbud om kraftavtale ved telefonsalg, dørsalg, standssalg og butikksalg skal gis skriftlig og på en slik måte at opplysningene er tilgjengelige i fremtiden i uendret form. Forbrukeren kan tidligst akseptere et slikt tilbud om kraftavtale 24 timer etter at tilbudet er mottatt og blir ikke bundet før tilbudet er akseptert skriftlig.

Kraftleverandøren skal kunne dokumentere forbrukerens aksept og utlevere aksepten til myndighetene på forespørsel.

§ 4 A-4 Oppsigelsesrett ved endringer i kraftavtalen

Dersom en kraftavtale inneholder en adgang for kraftleverandøren til ensidig å gjøre endringer i avtalen, kan en endring til ugunst for forbrukeren tidligst tre i kraft 30 dager etter at forbrukeren har mottatt skriftlig varsel om endringen.

En forbruker som har mottatt et varsel etter første ledd, kan si opp avtalen kostnadsfritt før endringen gjøres gjeldende. Oppsigelsesretten gjelder likevel ikke ved prisøkninger som skyldes økte offentlige avgifter knyttet til omsetning av energi, når avgiftsøkningen ikke var offentlig kjent på avtaletidspunktet.

Departementet kan gi forskrift om hvordan endringer i kraftavtalen skal varsles overfor forbrukere.

§ 4 A-5 Tilsyn

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal føre tilsyn med at bestemmelsene i §§ 4 A-1 til 4 A-4 overholdes. Tilsynet med bestemmelsene skal utføres i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og §§ 43 til 43 c. Bestemmelsene i kapittel 10 i denne loven gjelder ikke for tilsyn etter første og annet punktum.

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av regler nevnt i første ledd første punktum som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan den ansvarlige ilegges et overtredelsesgebyr. Departementet kan gi forskrift om utmålingen av slikt overtredelsesgebyr.

§ 10-2 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Reguleringsmyndigheten kan, uavhengig av første ledd, helt eller delvis trekke tilbake en omsetningskonsepsjon etter § 4-1 ved grovt eller gjentatte brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, samt i

a. *avtaleloven § 38 b*

b. *markedsføringsloven § 6, § 10, § 11, § 12, § 13, § 13 a, § 14 første ledd, § 15, § 16, § 16 a første ledd bokstav a, § 17, § 17 a, § 18, § 20 annet ledd og § 22, eller forskrift gitt i medhold av § 6 femte ledd eller § 10 annet og tredje ledd*

c. angrerettloven §§ 8 til 24 a, § 25 annet ledd annet punktum og § 27, eller forskrift gitt i medhold av § 8.

Første punktum gjelder likevel bare når lovbruddet gir rimelig grunn til å tro at fortsatt virksomhet kan skade sluttbrukere eller tilliten til strømmarkedet eller aktørene i strømmarkedet.

Departementet kan gi forskrift om at også brudd på andre bestemmelser gitt i eller i medhold av lov skal kunne gi grunnlag for å trekke tilbake en omsetningskonsepsjon.

Nåværende § 10-2 annet ledd blir nytt fjerde ledd.

II

I lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp skal § 61 a første ledd første punktum lyde:

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal ut fra hensyn til forbrukerne føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i § 6 første ledd, § 14 fjerde ledd, § 18 a og § 23 følges av en næringsdrivende.

III

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. skal § 7 tredje ledd lyde:

Praksisen anses likevel bare som villedende dersom den er egnet til å påvirke forbrukerne til å treffe en økonomisk beslutning som de ellers ikke ville ha truffet.

IV

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de forskjellige bestemmelsene til forskjellig tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gang behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen vurdere et forbud mot at kraftleverandørene driver med direktemarkedsføring til

tidligere kunder mens leverandørbyttet pågår og 14 dager etter byttet er gjennomført.

II

Stortinget ber regjeringen sikre at kraftleverandørene ikke kan gjøre vesentlige endringer i strømvavtaler uten forbrukerens uttrykkelige samtykke.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 14, debattert 5. juni 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Birgit Oline Kjerstad og Lars Haltbrekken om konsesjon på datasentre (Innst. 383 S (2023–2024), jf. Dokument 8:106 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Sofie Marhaug satt fram to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til konsesjonssystem for datasentre, med kriterier for samfunnsnytte og utnyttelse av spillvarme.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike virkemidler for å begrense dataforbruk og datalagring, for eksempel en form for avgift på datalagring.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 90 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.37)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide krav til nye datasentre som omhandler utnyttelse av spillvarme og egenproduksjon av energi- og energilagringssystemer der det ligger til rette for dette.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen utrede et forbud mot utvinning av kryptovaluta i Norge og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2025.

Presidenten: Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 96 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.07)

Presidenten: Stortinget går da til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffegjennomføringsloven (erstatning for skader under pålagt organisert trening mv.) (Innst. 380 L (2023–2024), jf. Prop. 54 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i straffegjennomføringsloven (erstatning for skader under pålagt organisert trening mv.)

I

I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

Ny § 8 a skal lyde:

§ 8 a. *Erstatning for skader ved trening og øvelse i fysisk maktanvendelse og håndtering av kritiske situasjoner i kriminalomsorgen*

Ansatte i kriminalomsorgen har krav på erstatning av staten for skader som skyldes pålagt organisert trening og øvelse i fysisk maktanvendelse og håndtering av kritiske situasjoner i kriminalomsorgen, og som ikke dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven § 11. Lidelser som nevnt i folketryktdoven § 13-3 tredje ledd dekkes ikke.

Erstatningen skal utmåles som om skaden var en yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven. Yrkesskadeforsikringsloven §§ 14 og 15 gjelder tilsvarende.

Reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven kapittel IV, V og VI gjelder ikke for krav som behandles etter denne bestemmelsen.

Som ansatt i kriminalomsorgen etter første ledd regnes enhver som gjør arbeid eller utfører verv i kriminalomsorgens tjeneste. Dette omfatter også ansatte og aspiranter ved Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om retten til erstatning, herunder vilkårene for erstatning og saksbehandlingsregler.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i advokatloven mv. (overgangsregler mv.) (Innst. 392 L (2023–2024), jf. Prop. 61 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Andreas Sjalg Unneland satt fram to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Det voteres over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen påse at det forskriftsfestes at forsikringsselskapers adgang til å gi advokatbistand begrenses til privatpersoner.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 85 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.14)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen inn ta Regler for god advokatskikk punkt 1.4 i advokatforskriften.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 84 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.34)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

L o v

om endringer i advokatloven mv. (overgangsregler mv.)

I

I lov 12. mai 2022 nr. 28 om advokater og andre som yter rettslig bistand gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

(1) *Personer med advokatbevilling fra en EØS-stat eller Sveits som ønsker å utøve advokatvirksomhet i Norge på permanent basis, skal registrere seg hos Advokattilsynet. Advokattilsynet kan gi andre personer med utenlandsk advokatbevilling tillatelse til å utøve advokatvirksomhet i Norge på permanent basis. Personer som utøver advokatvirksomhet i Norge etter denne bestemmelsen, har de samme rettighetene og pliktene som personer med norsk advokatbevilling, med mindre annet følger av lov eller i medhold av lov.*

§ 10 fjerde ledd skal lyde:

(4) Advokattilsynet kan forby gjesteadvokater og personer med advokatbevilling fra en EØS-stat eller Sveits å utøve advokatvirksomhet i Norge for en bestemt tid på inntil to år dersom vilkårene for tilbakekall etter andre ledd eller vilkårene for suspensjon etter tredje ledd er oppfylt. Den som utøver advokatvirksomhet i strid med et slikt forbud, straffes med bot eller fengsel inntil seks måneder.

§ 43 fjerde ledd skal lyde:

(4) Advokattilsynet skal ha en administrasjon med egne ansatte og en leder som er ansvarlig overfor Advokattilsynets styre. Lederen ansettes på åremål for inntil syv år. Styret har *ansettelsesmyndighet* for Advokattilsynets stillinger. Styret kan delegerere til leder for administrasjonen å foreta ansettelser.

§ 45 andre ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde: *Advokattilsynet kan kreve at advokaten eller advokatforetaket dekker utgiftene ved bokettersynet dersom tilsynet avdekker brudd på regler gitt i eller i medhold av lov. Krav om refusjon er tvangsgrunnlag for utlegg.*

§ 49 første ledd skal lyde:

(1) Når det oppnevnes en forvalter etter § 46, eller klientarkivet ikke oppbevares på en betryggende måte etter at en advokat har avvirket virksomheten sin, skal Advokattilsynet sørge for betryggende oppbevaring av klientarkivet i ti år. *Dokumentene skal oppbevares lenger dersom oppdragets karakter eller dokumentenes innhold tilsier det.*

§ 54 andre ledd skal lyde:

(2) Advokatnemnda skal behandle klager over Advokattilsynets avgjørelser. Dette gjelder også klager over avgjørelser om innsyn etter offentleglova, miljøinformasjonsloven og forvaltningsloven. *Departementet kan gi forskrift om behandlingen av klagen.*

§ 65 skal lyde:

§ 65 *Domstolsprøving*

(1) Retten kan prøve alle sider av saker som gjelder følgende vedtak:

- a. tilbakekall og suspensjon av en advokatbevilling
- b. tilbakekall og suspensjon av en autorisasjon som advokatfullmektig
- c. tilbakekall og suspensjon av en tillatelse for personer med utenlandsk advokatbevilling til å utøve advokatvirksomhet på permanent basis i Norge
- d. forbud mot å yte rettslig bistand
- e. *forbud mot å utøve advokatvirksomhet på permanent basis i Norge for personer med advokatbevilling fra en EØS-stat eller Sveits og forbud mot gjesteadvokaters utøvelse av advokatvirksomhet*
- f. forbud mot at organisasjoner eller enheter med organisasjonsadvokater kan drive advokatvirksomhet
- g. ileggelser av overtredelsesgebyr.

(2) *Søksmål om gyldigheten av et vedtak fattet av Advokattilsynet eller Advokatnemnda må reises innen seks måneder etter at vedtaket er meddelt partene. Søksmålet reises mot staten ved det organet som har fattet vedtaket.*

§ 68 skal lyde:

§ 68 *Juristers plikt til å stille sikkerhet og betale bidrag*

(1) En jurist som yter rettslig bistand som ledd i næringsvirksomhet, skal stille sikkerhet for erstatningsansvar vedkommende kan pådra seg når det ytes slik rettslig bistand. Sikkerheten skal ikke dekke ansvar som juristen etter bestemmelse i lov eller i medhold av lov har stilt annen sikkerhet for.

(2) *Jurister som har plikt til å stille sikkerhet etter første ledd, skal betale årlig bidrag til Advokattilsynet. Advokattilsynet kan ilegge et gebyr på inntil fem ganger rettsgebyret for forsinket betaling av bidrag. Skyldig bidrag og gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.*

(3) Departementet kan gi forskrift om

- a. sikkerhetsstillelse for jurister, blant annet om fritak fra plikt til å stille sikkerhet
- b. opplysningsplikt for den som stiller sikkerhet
- c. meldeplikt til Advokattilsynet for jurister som yter rettslig bistand som ledd i næringsvirksomhet
- d. plikt for Advokattilsynet til å føre et register over jurister som yter rettslig bistand som ledd i næringsvirksomhet
- e. *bidrag til Advokattilsynet, blant annet om bidragets størrelse og innkreving.*

Kapittel 15 skal lyde:

Kapittel 15 Ikraftsetting, overgangsregler og endringer i andre lover

§ 72 *Ikraftsetting*

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

§ 73 *Overgangsregler*

(1) *Den som har oppfylt vilkårene for å få advokatbevilling før advokatloven trådte i kraft, kan få godkjent søknad om advokatbevilling i medhold av domstoloven § 220 andre ledd slik bestemmelsen lød før advokatloven trådte i kraft. Slik søknad må sendes til Advokattilsynet innen ett år etter at advokatloven har trådt i kraft.*

(2) *Advokatloven § 17 gjelder bare for handlinger begått etter at advokatloven har trådt i kraft.*

(3) *En person uten advokatbevilling som omfattes av kravene i advokatloven § 22 første ledd, skal legge frem politiattest som nevnt i advokatloven § 22 første ledd andre punktum innen ett år etter at advokatloven har trådt i kraft.*

(4) *En person som har adgang til å utøve advokatvirksomhet på foretakets vegne i medhold av domstoloven § 231 femte ledd slik denne bestemmelsen lød før advokatloven trådte i kraft, kan fortsette å utøve slik advokatvirksomhet inntil to år etter at advokatloven har trådt i kraft.*

(5) *Den som er jurist når advokatloven trer i kraft og som har gitt melding til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet om at vedkommende driver rettshjelpvirksomhet etter forskrift 20. desember 1996 nr. 1161 til domstoloven kapittel 11 § 1-1, kan yte fritt rettsråd etter rettshjelploven i inntil to år etter at advokatloven har trådt i kraft.*

(6) *Den som har juridisk utdanning fra en annen stat og bruker tittelen jurist før advokatloven trer i kraft, kan fortsette å bruke tittelen inntil vedkommende får avslag på søknad om godkjenning fra Advokattilsynet. Retten til å bruke tittelen faller likevel bort dersom det ikke er søkt om godkjenning innen ett år etter at advokatloven har trådt i kraft.*

(7) Alle saker for Disiplinærnemnden for advokater og alle klagesaker for Advokatbevillingsnemnden behandles av Advokatnemnda etter at advokatloven har trådt i kraft. Søksmål om gyldigheten av vedtak fattet av Disiplinærnemnden for advokater og Advokatbevillingsnemnden skal reises mot Advokatnemnda. Verserende søksmål overtas av Advokatnemnda.

(8) Alle saker for Tilsynsrådet for advokatvirksomhet og andre saker for Advokatbevillingsnemnden enn sakene nevnt i syvende ledd behandles av Advokattilsynet etter at advokatloven har trådt i kraft. Søksmål om gyldigheten av vedtak fattet av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet skal reises mot Advokattilsynet. Verserende søksmål overtas av Advokattilsynet.

(9) Disiplinærklagene Advokatnemnda overtar fra Disiplinærnemnden for advokater, skal vurderes etter bestemmelsene gitt i eller i medhold av domstolloven slik disse bestemmelsene lød før advokatloven trådte i kraft, med mindre regelverket på avgjørelsestidspunktet fører til et gunstigere resultat for den innklagede. Det samme gjelder for disiplinærklager innkommet til Advokatnemnda etter at advokatloven har trådt i kraft, men som gjelder overtredelser begått før advokatloven trådte i kraft.

(10) Advokattilsynets rett til å kreve refusjon fra advokaten etter advokatloven § 46 andre ledd gjelder ikke dersom forvalteren er oppnevnt før advokatloven trådte i kraft.

(11) Begrensningen i adgangen til å møte til prøve for Høyesterett i domstolloven § 218 andre ledd fjerde punktum gjelder ikke for saker som er berammet før advokatloven trådte i kraft.

(12) Et forbud mot å yte rettshjelp som er ilagt i medhold av domstolloven § 219 tredje ledd, opphører å gjelde fem år etter at advokatloven trådte i kraft. Forbudet kan likevel etter søknad oppheves av Advokattilsynet på et tidligere tidspunkt dersom det ikke vil være utilrådelig at vedkommende yter rettslig bistand, jf. advokatloven § 70 første ledd første punktum.

(13) I en periode på tre år etter at advokatloven trådte i kraft, gjelder ikke kravene til organisering av advokatvirksomhet i advokatloven kapittel 7 for advokatvirksomhet som utøves av en ansatt advokat som i det vesentlige utfører oppdrag for sin arbeidsgiver eller for andre selskaper som tilhører samme konsern. For organisering av slik advokatvirksomhet gjelder domstolloven § 233 første ledd bokstav a slik denne bestemmelsen lød før advokatloven trådte i kraft.

(14) Departementet kan gi nærmere overgangsregler.

§ 74 Endringer i andre lover

Fra den tiden loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

Ny § 217 a i kapittel 10 skal lyde:

Hvis en advokat eller advokatfullmektig ilegges straff eller erstatning etter dette kapittelet, skal den domstol som avgjør spørsmålet om straff eller erstatning, varsle Advokattilsynet om avgjørelsen. Det skal opplyses om avgjørelsen er rettskraftig.

Kapittel 11 med §§ 218, 219 og 220 skal lyde:

11te kapitel. Om advokater.

§ 218

For å få tillatelse til å være advokat ved Høyesterett skal søkeren godtgjøre:

1. at vedkommende har advokatbevilling,
2. at vedkommende har vært i virksomhet
 - a. i minst ett år som advokat, eller
 - b. i minst tre år i stilling som nevnt i advokatloven § 4 første ledd bokstav b,
3. at vedkommende har vist seg skikket for sakførsel ved Høyesterett ved en prøve avlagt for Høyesterett.

Minst to av de tre årene nevnt i første punktum nr. 2 bokstav b skal ha vært som advokatfullmektig. For den som i minst to år har vært i virksomhet som statsadvokat eller fullmektig hos riksadvokaten, er ett år som advokatfullmektig tilstrekkelig.

Den som vil avlegge prøve som nevnt i første ledd første punktum nr. 3, skal sende Høyesteretts domstolleder en bekreftelse fra Advokattilsynet om at vedkommende oppfyller vilkårene i første ledd nr. 1 og 2. Prøven omfatter utføringen av to muntlige saker. Minst en av disse skal være en sivil sak for den ankende part, med mindre Høyesteretts ankeutvalg av særlige grunner gir tillatelse til annet. Det er ikke adgang til å møte til prøve i en sak som behandles av Høyesterett i plenum eller stor-kammer, med mindre Høyesteretts ankeutvalg av særlige grunner gir tillatelse til det. For statsadvokater og fullmektiger hos riksadvokaten kan en straffesak godkjennes som prøvesak selv om vilkårene etter første ledd ikke er oppfylt. I samme sak kan det bare være en prøveadvokat, med mindre Høyesteretts ankeutvalg av særlige grunner gir tillatelse til noe annet.

Avgjørelsen av om prøven er bestått, treffes av alle de høyesterettsdommerne som har vært med i pådommelsen av de sakene søkeren har utført. Bevitnelse om at prøven er bestått, utferdiges av Høyesteretts domstolleder. Søkere som ikke består prøven, kan ikke avlegge ny prøve før det har gått to år fra rettens avgjørelse. Det kan bare avlegges prøve to ganger.

For behandling av søknader etter første ledd skal saksbehandlingsfrist, som nevnt i tjenesteloven § 11 før-

ste ledd første punktum, være fire måneder. Tjenesteloven § 11 annet ledd om at tillatelse anses gitt når saksbehandlingsfristen er utløpt, gjelder ikke.

§ 219

Enhver advokat har rett til å la en autorisert advokatfullmektig opptre for seg i rettergang. Fullmektigen kan ikke opptre for Høyesterett, ved saker som behandles muntlig for lagmannsrett eller ved hovedforhandling for tingrett i saker om straff for forbrytelser som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, uten at vedkommende har tillatelse etter *tvisteloven § 3-3 eller straffeprosessloven § 95* til å opptre ved vedkommende rett. Lagmannsretten kan for den enkelte sak tillate at en advokat opptrer ved autorisert fullmektig ved hovedforhandling i andre saker enn saker om straff for forbrytelser som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år. I sivile saker kan fullmektigen opptre for Høyesteretts ankeutvalg når anken gjelder kjennelser og beslutninger avsagt av lagmannsrettene.

§ 220

En advokat kan ikke møte som prosessfullmektig eller forsvarer når vedkommendes ektefelle, forlovede eller noen som vedkommende er i slekt eller svogerskap med i opp- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nær som søsken, sitter som enedommer eller eneste rettskyndige dommer i retten. Første punktum gjelder ikke når advokaten har åpnet kontor i embetskretsen før dommeren ble ansatt.

§§ 219 a, 219 b og 221 til 234 oppheves.

2. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 121 første punktum lyde:

Selv om forholdet ikke går inn under § 119, kan retten fritta et vitne for å svare på spørsmål om noe som er blitt betrodd det under sjelesorg, sosialt hjelpearbeid, medisinsk behandling, rettslig bistand eller liknende virksomhet.

3. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

§ 85 første ledd nr. 9 og ny nr. 10 skal lyde:

9. å gi melding så tidlig som mulig til det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen der skyldneren holder til om konkursen og om hvilke arbeidstakere som har krav i boet, dersom det er arbeidstakere i skyldnerens virksomhet;
10. Bostyrer plikter, uten hinder av taushetsplikt, å informere Advokattilsynet om at det er åpnet konkurs i en advokats bo.

§ 85 nytt fjerde ledd skal lyde:

Dersom konkursskyldneren er advokat eller en virksomhet som driver advokatvirksomhet, og det ikke er oppnevnt forvalter, kan bostyreren uhindret av advokatens taushetsplikt foreta undersøkelser av advokatens eller virksomhetens regnskap og annet materiale så langt det er nødvendig for å ivareta oppgaven som bostyrer. Er det oppnevnt forvalter etter advokatloven § 46, skal bostyreren henvende seg til forvalteren, som skal vurdere om vilkåret for å utlevere informasjon underlagt advokatens taushetsplikt, er oppfylt. Informasjon som nevnt i tvisteloven § 22-5 første ledd og straffeprosessloven § 119 første ledd skal ikke bringes videre til andre bo-organer.

4. I lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav skal § 19 andre ledd lyde:

Kongen kan gi forskrift om høyere beløp som en fordringshaver kan kreve av en erstatningsansvarlig skyldner som erstatning for kostnader ved å drive inn kravet selv, når en advokat som har stilt sikkerhet etter advokatloven § 5, har den faglige ledelse av inndrivningen.

5. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 211 lyde:

§ 211 Brudd på taushetsplikt for enkelte yrkesgrupper

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i registrerte trosamfunn, forsvarere i straffesaker, meklingsmenn i ekte-skapssaker, og disses hjelpere, som uberettiget røper eller unnlater å hindre at andre får adgang eller kjennskap til hemmeligheter som er betrodd dem eller deres foresatte i anledning av stillingen eller oppdraget.

6. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark skal § 46 andre ledd nytt andre punktum lyde:

Advokatloven § 27 andre ledd gjelder ikke for advokater som konstitueres som medlemmer av Utmarksdomstolen.

7. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

§ 3-3 andre ledd skal lyde:

(2) En autorisert advokatfullmektig kan opptre som advokat etter denne lov når ikke annet følger av domstoloven § 219.

§ 3-3 fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Retten kan tillate at annen skikket myndig person opptrer som prosessfullmektig. En jurist som yter rettslig bistand som ledd i næringsvirksomhet, kan bare

være prosessfullmektig hvis vilkårene i advokatloven § 68 er oppfylt.

(5) Personer med utenlandsk advokatbevilling kan være prosessfullmektig når retten etter sakens art og forholdene ellers finner det ubetenkelig.

§ 6-7 første ledd skal lyde:

- (1) Som prosessfullmektig for forlikrådet kan partene bruke
- advokat og autorisert advokatfullmektig,
 - jurist,
 - inkassobevillingshaver med inkassooppdrag for saken,
 - ektefelle eller samboer, slektning i rett opp- eller nedstigende linje eller søsken,
 - ansatt eller annen person med tilknytning til næringsvirksomhet saken gjelder,
 - en skikket myndig person etter tillatelse fra forlikrådet i den enkelte sak.

§ 22-5 andre ledd skal lyde:

(2) Retten kan frita en part eller et vitne fra å gi tilgang til bevis om noe som er betrodd under sjelesorg, sosialt hjelpearbeid, medisinsk behandling, rettslig bistand eller lignende virksomhet, selv om forholdet ikke omfattes av første ledd.

8. I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling gjøres følgende endringer:

§ 2-1 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. i medhold av norsk advokatbevilling når advokaten har stilt sikkerhet etter advokatloven § 5.

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan gi forskrift om at eiendomsmegling mot godtgjørelse også kan drives av foretak som yter rettslig bistand etter reglene i advokatloven kapittel 14.

§ 8-3 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. har latt være å etterkomme pålegg gitt av Finanstilsynet eller *Advokattilsynet*,

9. I lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål skal § 65 nytt andre ledd lyde:

Vergemålsmyndigheten skal uten hinder av taushetsplikt gi nødvendige opplysninger til Advokattilsynet dersom en advokat eller en advokatfullmektig får oppnevnt verge.

§ 65 nåværende andre ledd blir tredje ledd.

10. I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning skal § 3-9 lyde:

§ 3-9 *Utlevering av opplysninger til Advokattilsynet*

Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at opplysninger gis til *Advokattilsynet* til bruk for tilsynsformål.

11. I lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering gjøres følgende endringer:

§ 43 andre ledd bokstav b skal lyde:

b. *Advokattilsynet* for rapporteringspliktige etter § 4 annet ledd bokstav c nr. 2 til 5

§ 43 tredje ledd skal lyde:

(3) Regler om Finanstilsynets og *Advokattilsynets* gjennomføring av tilsyn følger av finanstilsynsloven og *advokatloven*.

12. I lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker skal § 12 andre ledd lyde:

Som fullmektig kan brukes enhver myndig person eller en organisasjon som vedkommende er medlem av. *Tjenestemann* tilsatt ved forvaltningsorgan innenfor det forvaltningsområde som saken hører under, kan ikke opptre som fullmektig.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivil tvister skal § 3-3 sjette ledd lyde:

(6) Kongen fastsetter ved forskrift i hvilken utstrekning og på hvilke vilkår *personer med utenlandsk advokatbevilling* har rett til å opptre som prosessfullmektig.

III

I lov 20. desember 2023 nr. 109 om endringer i rettshjelploven (ny modell for økonomisk behovsprøving) gjøres følgende endringer:

I del I om endring i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri retts hjelp skal § 11 første ledd lyde:

Søknad om fritt rettsråd kan innvilges uten behovsprøving i følgende tilfeller:

- for utlending som har rett til fri retts hjelp etter utlendingsloven § 92 første ledd, annet ledd og tredje ledd første punktum, eller for den som har rett til fri retts hjelp etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd første, tredje eller fjerde punktum.
- for den som er part i sak hvor barnevernet har fattet vedtak som nevnt i barnevernsloven § 4-2 første og annet ledd og § 4-4 første ledd, men hvor vedtaket ikke blir etterfulgt av at barnevernet starter forberedelse til sak som skal behandles av barneverns- og helsenemnda etter kapittel 14 i barnevernsloven.

- b. for den som er part i sak hvor barnevernet har startet forberedelse til sak som skal behandles av barneverns- og helsenemnda etter kapittel 14 i barnevernsloven, men hvor saken likevel ikke blir oversendt nemnda.
3. for siktede som reiser krav om erstatning for urettmessig straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31.
4. til voldsofre i erstatningssak mot gjerningspersonen.
5. til den som har vært utsatt for handling som nevnt i straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav a eller b, for å vurdere forhold av betydning for anmeldelse.
6. til den som er utsatt for tvangsekteskap eller forsøk på sådan som nevnt i straffeloven § 253, jf. straffeloven § 16, men hvor saken ikke er anmeldt og den nødvendige bistand er av samme art som nevnt i straffeprosessloven § 107 c eller annen relevant bistand.
7. for pasienter i saker for statsforvalteren om undersøkelse og behandling uten eget samtykke etter psykisk helsevernloven § 4-4.
8. *til ungdom som vurderer å klage eller som klager etter konfliktrådsloven § 22 e.*

§ 16 første ledd skal lyde:

Fri sakførsel innvilges uten behovsprøving i saker som nevnt i § 11 første ledd nr. 4 og 6, samt i følgende tilfeller:

1. for den vernepliktige i saker om fritak for tjeneste i Forsvaret av overbevisningsgrunner etter forsvarsloven kapittel 4.
2. for den et tvangstiltak retter seg mot i saker om overprøving av administrative tvangsvedtak i helse- og sosialsektoren etter tvisteloven kapittel 36,
3. for den private part i saker hvor søksmål er anbefalt av Sivilombudet,
4. for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 92 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd, § 129 annet ledd, eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet eller tredje punktum,
5. til den som er begjært fratatt rettslig handleevne, eller som begjærer et vedtak om fratakelse av rettslig handleevne opphevet etter vergemålsloven,
6. til den det oppnevnes advokat for i medhold av barnevernsloven § 61 første ledd nr. 5,
7. til den som er saksøkt i sak som nevnt i § 11 første ledd nr. 4.

IV

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste at forsikringsadvokater kan utøve advokatvirksomhet som en del av rettshjelpforsikringen i tråd med forslag til ny forskrift § 9 som tidligere foreslått i høring.

Presidenten: Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 92 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.13)

Votering i sak nr. 3, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Andreas Skjalg Unneland, Birgit Oline Kjerstad og Grete Wold om å gi kommunene mulighet til å forby fyrverkeri (Innst. 322 S (2023–2024), jf. Dokument 8:107 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Andreas Sjalg Unneland på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.
- forslag nr. 2, fra Andreas Sjalg Unneland på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede reguleringen av fyrverkeri, der det vurderes økt kommunal myndighet til regulering av fyrverkeri og om det er behov for innstramming eller mulig forbud mot fyrverkeri.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 84 mot 18 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.14.48)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til endring av regelverket slik at kommunene gis mulighet til å regulere, inkludert forby, privat bruk av fyrverkeri, også av hensyn til miljø, støy og dyrevelferd.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 61 mot 42 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.15.10)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:107 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Andreas Sjalg Unneland, Birgit Oline Kjerstad og Grete Wold om å gi kommunene mulighet til å forby fyrverkeri – vedtas ikke.

Presidenten: Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 57 mot 46 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.15.46)

Votering i sak nr. 4, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å innføre et nasjonalt forbud mot privat bruk av fyrverkeri (Innst. 417 S (2023–2024), jf. Dokument 8:116 S (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:116 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å innføre et nasjonalt forbud mot privat bruk av fyrverkeri – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 100 mot 2 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.16.22)

Votering i sak nr. 5, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Brann- og redningsvesenet – Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet (Innst. 413 S (2023–2024), jf. Meld. St. 16 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Helge André Njåstad på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Andreas Sjalg Unneland på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for et felles beredskapssenter for Vest-Finnmark, med utgangspunkt i akuttsykehusets lokalisering og nærhet til produksjonsanlegget på Melkøya. Formålet er å samle og styrke fagmiljøene innenfor den sivile beredskapen, samt å styrke samarbeidet om totalforsvaret i Finnmark. Dette skal utredes med sikte på å inngå i stortingsmeldingen som kommer tilknyttet NOU 2023: 17.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 91 mot 12 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.16.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å samle beredskapsaktører og nødetater i felles beredskapssentre, og at det i planleggingen av etaters nye bygg undersøkes muligheten for å samlokalisere

re tjenester for å styrke synergieffekter og redusere kostnader over tid.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 74 mot 29 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 16 (2023–2024) – Brann- og redningsvesenet – Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 6, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wethrus Thorsvik, Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om å evaluere og styrke voldserstatningsordningen (Innst. 415 S (2023–2024), jf. Dokument 8:123 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Ingunn Foss satt fram et forslag på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, med bakgrunn i evalueringen av ny voldserstatningslov, om å komme tilbake til Stortinget med lovforslag for å styrke voldserstatningsordningen.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 61 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.14)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen evaluere ny voldserstatningslov to år etter ikrafttredelse.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 58 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.41)

Votering i sak nr. 7, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godtakelse av forordningene (EU) 2019/817 og (EU) 2019/818 om interoperabilitet mellom EU-informasjonsystemer og forordning (EU) 2021/1134 om endringer i visuminformasjonsystemet m.fl. (videreutvikling av Schengen-regelverket) (Innst. 363 S (2023–2024), jf. Prop. 70 LS (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker til godtakelse av forordningene (EU) 2019/817 og (EU) 2019/818 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonsystemer, forordningene (EU) 2021/1133 og (EU) 2021/1134 om endringer i visuminformasjonsystemet mv. og forordningene (EU) 2021/1150 og (EU) 2021/1152 om betingelser for tilgang til og søk i andre EU-informasjonsystemer for formålene til ETIAS (videreutvikling av Schengen-regelverket).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 8, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonsystemet mv.) (Innst. 362 L (2023–2024), jf. Prop. 70 LS (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonsystemet mv.)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 12 nytt sjette ledd lyde:

I forbindelse med en naturkatastrofe, en ulykke eller et terrorangrep kan politiet oppta biometriske opplys-

ninger i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk fra ukjente personer ute av stand til å legitimere seg og fra uidentifiserte menneskelige levninger. Opplysningene kan bare brukes til å fastslå vedkommendes identitet med søk som angitt i artikkel 20 nr. 4 i forordning (EU) 2019/817 og i artikkel 20 nr. 4 i forordning (EU) 2019/818, jf. grenseloven § 8 første ledd nr. 4 og 5, og til søk i foto- og fingeravtrykkregisteret, jf. politiregisterloven § 13 første ledd første punktum. Opplysningene skal slettes straks søket er gjennomført.

II

I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) skal § 1 lyde:

§ 1 Gjennomføring av forordninger om Schengen informasjonssystem (SIS)

Følgende forordninger gjelder som lov:

1. Forordning (EU) 2018/1862 om opprettelse, drift og bruk av Schengen-informasjonssystem (SIS) innenfor politisamarbeid og strafferettslig samarbeid (politisamarbeidsforordningen), som endret ved forordning (EU) 2019/818, forordning (EU) 2021/1133 og forordning (EU) 2021/1150
2. Forordning (EU) 2018/1861 om opprettelse, drift og bruk av Schengen-informasjonssystem (SIS) på området inn- og utreisekontroll (grensekontrollforordningen), som endret ved forordning (EU) 2019/817, forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152
3. Forordning (EU) 2018/1860 om bruk av Schengen-informasjonssystem i forbindelse med retur av tredjestatsborgere med ulovlig opphold (returforordningen), som endret ved forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152.

III

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 100 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. ikke kan dokumentere sin identitet, som det er grunn til å mistenke for å oppgi uriktig identitet, eller som ikke medvirker til å klarlegge sin identitet, jf. §§ 21 og 83,

§ 100 femte ledd nytt annet punktum skal lyde:

Biometrisk personinformasjon opptatt i medhold av første ledd kan også brukes til behandling etter forordning (EU) 2017/2226 artikkel 26, 27 og 35, jf. grenseloven § 8 første ledd nr. 2.

§ 100 b overskriften og første til tredje ledd skal lyde:

§ 100 b Innhenting av biometrisk personinformasjon til

kontroll mot utlendingsregisteret og mot standardiserte oppholdskort mv.

I forbindelse med kontroll etter § 21 eller grenseloven § 15, eller i forbindelse med behandlingen av en sak etter utlendingsloven, kan politiet, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, utenriksstasjon eller andre med kontrollmyndighet etter § 22 eller grenseloven innhente biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk til kontroll mot utlendingsregisteret eller mot fremlagt oppholdskort eller annet kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a første og annet ledd. Utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av slik biometrisk personinformasjon.

Bestemmelsen i § 100 sjette ledd om opptak av fingeravtrykk og ansiktsfoto med tvang gjelder tilsvarende.

Biometrisk personinformasjon innhentet i henhold til første ledd skal slettes så snart som mulig etter at utlendingens identitet er verifisert mot utlendingsregisteret, oppholdskortet eller kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a annet ledd.

§ 101 første ledd første punktum skal lyde:

Forordning (EU) nr. 603/2013 (Eurodac II-forordningen), som endret ved forordning (EU) 2021/1133, jf. artikkel 4 i Norges tilknytningsavtale til Dublin-samarbeidet og artikkel 1 i tilleggsprotokoll om tilgang til Eurodac med henblikk på rettsåndhevelse, gjelder som lov, med unntak av henvisningen til Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter i forordningen artikkel 3 nr. 5.

§ 102 skal lyde:

§ 102 Visuminformasjonssystemet VIS

Forordning (EU) nr. 767/2008 om visuminformasjonssystemet VIS (VIS-forordningen), som endret ved forordning (EF) nr. 810/2009, forordning (EU) nr. 610/2013, forordning (EU) 2017/2226, forordning (EU) 2019/817, forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152, gjelder som lov. VIS-forordningen regulerer blant annet registrering, lagring og deling av opplysninger mellom statene i Schengen-samarbeidet om visum og oppholdstillatelser.

Kongen kan gi forskrift om behandling av opplysninger i VIS, herunder om registrering, overføring av opplysninger, lagring, søk, innsyn, endring, sletting, tilgang og behandlingsansvar, samt om opptak av biometrisk personinformasjon.

§§ 102 a til 102 f oppheves.

IV

I lov 20. april 2018 nr. 8 om grensetilsyn og grensekontroll av personer gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Følgende rettsakter gjelder som lov:

1. *Forordning (EU) 2016/399 om bevegelsen av personer over grenser (grenseforordningen), som endret ved forordning (EU) 2017/2225, forordning (EU) 2017/458, forordning (EU) 2018/1240, forordning (EU) 2019/817 og forordning (EU) 2021/1134*
2. *Forordning (EU) 2017/2226 om etableringen av inn- og utreiseprogrammet (EES-forordningen), som endret ved forordning (EU) 2018/1240, forordning (EU) 2019/817, forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152*
3. Rådskonklusjon 2004/82/EF om transportselskapers plikt til å fremsende opplysninger om passasjerer (*API-direktivet*)
4. *Forordning (EU) 2019/817 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer for grenser og visum, som endret ved forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152*
5. *Forordning (EU) 2019/818 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer for politisamarbeid og rettslig samarbeid, asyl og migrasjon, som endret ved forordning (EU) 2021/1133 og forordning (EU) 2021/1150.*

§ 25 nr. 11, 12 og nytt 13 skal lyde:

11. bruk av teknisk overvåkingsutstyr, jf. § 23,
12. gjennomføringen av rettsakter som nevnt i § 8 første ledd, blant annet om behandling av opplysninger,
13. gjennomføringen av forordning (EU) 2019/817 artikkel 20 og forordning (EU) 2019/818 artikkel 20.

V

I lov 29. april 2022 nr. 26 om endringer i grenseloven, utlendingsloven og politiregisterloven (etablering av systemer for inn- og utreise, fremreise og passasjerlisteopplysninger mv.) skal utlendingsloven ny § 9 a i del I lyde:

§ 9 a *Fremreisetillatelse*

Forordning (EU) 2018/1240 om etableringen av fremreiseprogrammet (ETIAS-forordningen), som endret ved forordning (EU) 2019/817, forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152, gjelder som lov.

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen av forordningen, blant annet om saksbehandlingen for søknader om fremreisetillatelse og hvem som er klageinstans.

VI

I lov 20. desember 2023 nr. 110 om endringer i konflikt-rådsloven, straffeloven og straffeprosessloven mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom og varetekt med

elektronisk kontroll) oppheves endringen i utlendingsloven § 100 b annet ledd i del XI nr. 11.

VII

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til ulik tid.
2. Del VI trer i kraft straks.
3. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Roy Steffensen, Terje Halleland, Frank Edvard Sve og Morten Stordalen om å redusere bompengebelastningen i Ryfast (Innst. 386 S (2023–2024), jf. Dokument 8:117 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Roy Steffensen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om økt statlig andel i prosjektet rv. 13 Ryfast, slik at bompengebelastningen kan reduseres for alle.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.00)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av bompengeprosjektet Ryfast, og snarest komme tilba-

ke til Stortinget med tiltak som vil redusere bompengebelastningen for pendlere.

Presidenten: Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 95 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.29)

Votering i sak nr. 10, debattert 6. juni 2024

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Grete Wold og Kari Elisabeth Kaski om nattog til København (Innst. 367 S (2023–2024), jf. Dokument 8:134 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ola Elvestuen på vegne av Høyre og Venstre
- forslag nr. 2, fra Ola Elvestuen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslag nr. 3, fra Mona Fagerås på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at togtilbudet Oslo–Gøteborg og Gøteborg–København korresponderer på alle avganger for å sikre kortest mulig reisetid på strekningen.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.10)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for etablering av et nattogtilbud mellom Oslo og København, med det dette innebærer av materialanskaffelser og annet.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 83 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.29)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta kontakt med danske og svenske myndigheter for sammen å vurdere muligheten for å åpne en nattogroute mellom Oslo og København.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 69 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.52)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:134 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Grete Wold og Kari Elisabeth Kaski om nattog til København – vedtas ikke.

Presidenten: Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de stemmer imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 61 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.28)

Sak nr. 11 [15:22:41]

Referat

1. (381) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Hadle Rasmus Bjuland om et bedre og mer nyansert informasjonstilbud under svangerskapet (Dokument 8:167 S (2023–2024))

Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.

2. (382) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Ola Elvestuen, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Alfred Jens Bjørlo om å styrke Norges bilaterale forhold til Republikken Kina (Taiwan) (Dokument 8:166 S (2023–2024))

Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.23.

